

DUCHOVNÝ PASTIER

KATOLÍCKA VÝCHOVA — KATOLÍCKE KÁZNE

ČASOPIS KATOLÍCKEHO DUCHOVENSTVA

ROČNÍK XXIV.

JÚN 1943.

ČÍSLO 6.

SPOLOK SVÄTÉHO VOJTECHA, TRNAVA

DUCHOVNÝ PASTIER

časopis pre duchovnú správu, katolícku výchovu a kazateľstvo. — Redigujú: Dr. Štefan Zlatoš, Dr. Mikuláš Višňovský, Dr. Štefan Faith. — Zodpovedný redaktor a spoluredaktor časte pre duchovnú správu: Dr. Štefan Zlatoš, Bratislava, Kapitulska 1. — Vychádza mesačne okrem prázdnin vždy prvého. — Predplatné Ks 100.—, pre cudzinu Ks 120.—. Pre bohoslovcov 50% sľava. — Administrácia Spolok sv. Vojtecha, Trnava.

OBSAH

DUCHOVNÝ PASTIER

REDIGUJE:

Dr. ŠTEFAN ZLATOŠ,
UNIV. PROFESOR

František Schottert: Problém kňazského povolania 481. — Dr. Funczik: Pramene benefičiálnych dôchodkov 488. — Dr. Zlatoš: Menoslov členov Učeného tovaryšstva 497. — Tower—Holúsek: Zaopatrovanie chorých 508. — Knihy 511.

KATOLÍCKA VÝCHOVA

REDIGUJE:

Dr. MIKULÁŠ VIŠŇOVSKÝ,
UNIV. PROFESOR

Rudolf Hodál: Nábožné výlevy a ich výchovný význam 513. — Dr. Michal Salatňay: Výchova (formovanie) členov Katolíckej akcie 519. — Dr. A. Izakovič: Týždenné jedna hodina náboženstva 523. — Univ. prof. Dr. A. Jurovský: Kedy je dieťa zrelé pre školu? 526. — -ilk-: Dôležitý činiteľ vo výchove 529. — Rudolf Gajar: Mladosť v kríze 533. — R. Hodál: Ježiško a dieťa 535. — Exiguus: Príklady pre katechéty a kazateľov 537. — Zprávy a rozhľady 538. — Literatúra 540.

KATOLÍCKE KÁZNE

REDIGUJE:

Dr. ŠTEFAN FAITH,
UNIV. PROFESOR

Dr. Štefan Faith: Turíce 545. — Kázne na nedeľe: P. W. Keppler—R. Hodál: Homília na III. nedeľu po Sv. Duchu 546. — P. W. Keppler—R. Hodál: Homília na IV. nedeľu po Sv. Duchu 549. — -lštl-: Nedeľa V. po Sv. Duchu 554. — Dr. Jozef Ligoš: Nedeľa VI. po Sv. Duchu (Homília) 557. — Keppler—Hodál: Homília na VII. nedeľu po Sv. Duchu 561. — -lštl-: Nedeľa VIII. po Sv. Duchu 564. — -lštl-: Nedeľa X. po Sv. Duchu 566. — -lštl-: Nedeľa XI. po Sv. Duchu 568. — Dr. E. Stach: Na sviatok Nanebevzatia Panny Márie 570. — Vojtech Hromník: Narodenie Panny Márie 572. — Kázne na sviatky: Adolf Kejval: Sv. Cyrila a Metoda 574.

Duchovný pastier

časopis pre duchovnú správu, katolícku výchovu a kazateľstvo. Zodpovedný redaktor a súčasne redaktor časte pre duchovnú správu: Dr. Stefan Zlatoš, univ. prof. Bratislava, Kapitúlská 1. Vychádza mesačne okrem prázdnin vždy prvého. Predplatné Ks 100.—, pre cudzinu Ks 120.—. Pre bohoslovcov 50% sľava. Administrácia: Spolok svätého Vojtecha.

František Schottert:

Problém kňazského povolania.

Každé povolanie má svoje špeciálne problémy. Vo všetkých povolaniach však dôležitým činiteľom je počet príslušníkov určitého zamestnania. Kým však z existenčných dôvodov v civilnom živote môžu nastať obavy zo vzrastu členov toho istého povolania, zatiaľ v duchovnom kňazskom povolaní treba sa nám zaoberať problémom nedostatku kňazstva, hoci potrebnosť a dôležitosť kňazského stavu v živote národa mali by vytvárať čo i len možnosť terajšej smutnej skutočnosti.

Aký postoj zaujať k tomuto zjavu?

I. Význam kňazského stavu.

„Prostredníctvom služobníkov Kristových a vysluhovateľov tajomstiev Božích stávajú sa ľudia účastníkmi tých nesmiernych dobrodier, ktoré dal svetu Spasiteľ Ježiš Kristus.“ Touto krátkou vetou naznačuje Pius XI.¹ význam kňazstva. Túto myšlienku rozvíjajú slová kňazského spisovateľa²: „Celý svetový poriadok spočíva na kňazstve, sláva božia a spása sveta závisí od kňazov. Čo je kňaz? Oko božie, ktoré preniká hĺbky duše. Slovo Boha, ktoré jeho vôľu ohlasuje. Ruka božia, ktorá duše k výšinám pozdvihuje. Srdce božie, ktoré za ľudstvo bije. Soľ zeme. Svetlo sveta. Priateľ Kristov, Otec. Vysluhovateľ smierenia. Lekár. Vyslanec Kristov. Pomocník boží. Pastier stáda božieho.“

Práca kňaza je predovšetkým určená pre záležitosti duše, svedomia, života nadprirodzeného. „Úlohou kňaza nie je venovať sa pominuteľným ľudským záležitostiam, akokoľvek pozoruhodným a chvályhodným, ale veciam božím, večným, ktorým prvé miesto patrí v súkromnom i verejnom živote človeka.“¹ Ale význam kňazstva aj pre dočasné blaho ľudskej spoločnosti je veľký. S týmto tvrdením súhlasia slová sv. Otca: „Všetky dobrodier, ktoré kresťanská civilizácia preukázala ľudskej spoločnosti, zakladajú sa, i keď nie bezprostredne, na ustanovení a činnosti katolíckeho kňazstva.“¹ Berlínsky biskup Dr. Bares povedal: „Kňaz svätého života je azda najväčším darom neba pre tento svet.“³

II. Málo je kňazov.

Pole kňazskej činnosti sa v dnešných časoch veľmi rozrastá. Úmerne s prácou by sa mal zvyšovať i počet kňazov. To sa však, bohužiaľ, nedeje. Kňazských povolanií ubúda, semináre sú poloprázdne, a predsa zostáva pravdivým tvrdenie, že osud národov závisí na dostatočnom počte dobrých a horlivých kňazov.⁴ Pius XI. ako by s vyvýšeného miesta nad celým svetom pozoroval so stolca Petrovho, aké veľké sú potreby duší, ktoré však kňazstvo pre svoj nedostatočný počet nevie uspokojiť.¹ Sv. Otec Pius XII. sdeľuje takúto svoju starosť aj novomanželom pri istej audiencii: „Jednou z najtrpkejších bolestí, ktoré doliehajú na naše srdce, je vedomie, že nemáme dostatočný počet obetavých apoštolov.“³

Keď hovoríme o nedostatočnom počte kňazov, musíme pripomenúť i vážnu výčitku Pia XI.: „Popredné rodiny dodávajú stavu kňazskému veľmi málo mladíkov.“¹ Kňazi najlepšie môžu posvätiť ten stav, z ktorého vyšli. Bolo by preto veľkým požehnaním pre pastoračiu inteligencie, ale aj úroveň kňazov by sa tým nemalo pozdvihla, keby viac kňazov vychádzalo z vyšších vrstiev národa. Inteligencia by sa tým priblížila k Cirkvi a kňazi z toho prostredia pochádzajúci by lepšie poznali potreby týchto vrstiev a tak by ich aj lepšie vedeli uspokojiť.⁵ V tomto ohľade príklad dáva Holandsko, kde medzi rodinami inteligentov sotva nájsť takú, z ktorej by nepochádzal kňaz.⁶

III. Prečo je málo kňazov.

Je to zvláštny sociologický zjav terajšej doby, že je málo kňazov a kňazského dorastu, a vyvolávaný je celým komplexom menších-väčších príčin. V patronálnom liste ku kňazstvu pri nastúpení biskupského úradu dňa 13. II. 1921 toto uvádza J. E. ndp. Dr. K. Kmetko:⁷ „Prvé zlo, ktoré na vás dolieha, je skleslosť ducha, pochádzajúca z toho, že pozorujete, ako upadla vážnosť kňazstva, a že či vo verejnom živote, či v tlači vystavení ste útokom nešľachetníkov. Druhé, čo vás tlačí, sú zaiste *nedostačujúce dôchodky*.“ Pravdaže, toto nielen na kňazov účinkuje, ale i na mladíkov a ich rodičov pri výbere životného povolania. Univ. profesor Dr. Zlatoš dopĺňa tieto príčiny takto:³ 1. Poklesnutie horlivosti a zbožnosti v našich slovenských kresťanských rodinách. Namiesto podporovania znechucovanie so strany rodičov. 2. Zdanlivé alebo skutočné poklesky kňazov. 3. Znevažovanie a beztriestné potupovanie kňazského stavu. 4. Aplikácia apostatov na stredné školy. Úspech, aký dosiahne apostata v spoločenskom umiestení. 5. Verejné šomranie kňazov na svoj stav. 6. Podceňovanie a nehonoreovanie teologického vzdelania. Slabá kongrua, ešte slabšia penzia. Po hmotnej stránke málo lákavého je na kňazskom povolaní. 7. Málo sa modlíme za kňazské povolania, málo o tom kážeme, málo o tom hovoríme vo verejnosti a v škole. Mohli by sme k tomu ešte pridať: veľká ľahkosť, s ktorou sa mladíci umiestňujú v dobrých pozíciách v svetských povolaniach, neisté časy, ohrozenie komunizmom.

IV. U koho hľadať pomoc.

1. *U Boha.* Veď On dal prísľub, že Cirkev bude trvať do skončenia časov, preto i kňazstvo má zabezpečené to isté trvanie, lebo Cirkev bez kňazov nemôže jestvovať. Boh sám stará sa o to, aby boli kňazské povolania, aby boli dostatočne chránené a k cieľu privádzané. Pápež Pius XI. zreteľne naznačuje,⁸ že primeranú a dôkladnú pomoc v tomto môžeme očakávať od Toho, ktorý vykúpil duše svojou krvou a Cirkev ustanovil za dedičku svojho poslanca priviesť duše k večnej blaženosti. Pomoc božiu právom však možno očakávať, keď sme vynaložili všetky naše schopnosti a možnosti pre dosiahnutie cieľa.

2. *Pápežovi* prináleží predovšetkým pestovať kňazské povolania. V tomto smere veľmi mnoho sa vykonalo v posledných desaťročiach. Pre výchovu kléru vo všeobecnosti a tak aj pre starostlivosť o vznikajúce kňazské povolania veľký význam malo založenie, a či znovuzriadenie *rímskej kongregácie seminárov* a univerzitného štúdia r. 1915 pápežom Benediktom XV. Táto kongregácia stará sa i o to, aby sa zakladali a aby čo najlepšie účinkovali laické spolky pre podporovanie kňazských povolaní. Pius XII. zriadil r. 1941 pri tejto kongregácii *Pápežské dielo kňazských povolaní*, ktoré je ústredným orgánom spomenutých laických spolkov.³ Úlohou tejto inštitúcie je: „vo veriacich vzbudzovať vôľu, cirkevné povolania pestovať, chrániť a napomáhať, šíriť správny pochop o hodnosti a potrebnosti katolíckeho kňazstva a veriacich celého sveta pozývať k spoločným modlitbám a zbožným cvičeniam.“⁹ — Pomníkom pápežskej starostlivosti o kňazov a kňazské povolania je a na dlhé časy zostane encyklika Pia XI. „*De catholico sacerdotio*“. V prvej časti vyzdvihuje sv. Otec potrebu, význam a vznešenosť kňazského stavu a kňazských funkcií, v druhej časti opisuje vysoké čnosti, ktoré tolká vznešenosť vyžaduje, tretia časť zaoberá sa výchovou levitov, zodpovedajúcou vznešenosti kňazstva a snahe dosiahnuť primeranú duševnú úroveň v jeho kandidátoch. Zároveň obracia sa sv. Otec priamo na kňazov a otcovsky ich povzbudzuje k svätosti života; odporúča najmä duševné cvičenia a mesačnú duchovnú obnovu (*mensura recollectio*, ako ju predpisuje aj *Unio apostolica sacerdotum*). Encyklika končí sa takto: „Prv, ako by sme prestali písať, vás, mladíci, ktorí pre stav kňazský dorastáte, čo najväčšmi povzbudzujeme, aby ste sa dôkladne a hodne pripravovali na ten najvznešenejší úrad, ku ktorému smerujete.“ Koľko lásky, koľko krásnych myšlienok a povzbudenia pojí sa v samej encyklike k tejto stručnej schéme!

3. *Biskupi* vo svojich diecézach uvádzajú do života direktívy pápežove. I v otázke kňazského povolania. Najkrajším vzorom pre túto činnosť biskupa je sv. Karol Boromejský, ktorý horlivo uplatňoval nariadenia snemu tridentského, ktorý dal základ pre terajšiu seminársku výchovu kandidátov kňazstva. — I na Slovensku sú zjavné výsledky starostlivosti najd. pp. Ordináriusov o dorast kňazský. Na všetkých možno vzťahovať

vyznanie J. E. nitrianskeho p. biskupa: „Inter curas, quae in regenda concreditae mihi dioecesis maxime mihi cordi erant et etiam nunc sunt, praeeminet illa, quae succrescentiam educationemque cleri iunioris in seminario semet ad sacrum ministerium praeparantis contendit.”¹⁰ Keď uvedené slová boli napísané, bolo v nitrianskom veľkom seminári 70 bohoslovcov, čo nikdy predtým nebolo. Táto okolnosť však odráža sa i na počte kňazov. V nitrianskom biskupstve napr. od r. 1921 vzrástol počet kňazov z 224 na 286. Že si to vyžiadalo veľké hmotné obety, je jasné. Nitrianska sídelná kapitula takto svedčí o svojom arcipastierovi: „Multa decies centena millia coronarum expendit e proventibus mensae episcopalis, ut impleret instituta, in quibus a tenellis annis educabantur et educantur iuvenes ad sacerdotium anhelantes.”

4. *Farárom a kňazom vôbec* ukladá kánon 1353, „ut pueros, qui indicia praebeant ecclesiasticae vocationis, peculiaribus curis a saeculi contagiis arceant, ad pietatem informant, primis litterarum studiis imbuant divinaeque in eis vocationis germen foveant.” Toto semienko povolania vo všeobecnosti možno vybadať na schopnostiach (povaha, mravy, nadanie, zdravie) a pravom úmysle (vôľa) chlapca, mladíka. Sú to zväčša len neurčité indicie, na základe ktorých povieme: Z tohto chlapca by mohol byť dobrý kňaz.

Ako zadostučiní farár, kňaz v pastorácii tejto svojej povinnosti?

a) *Dobrý príklad kňazského života* je vždy to prvé, pod čím po milosti božej najlepšie kľúči semienko kňazského povolania. „Príklad pokojamilovného a so svojím osudom spokojného kňaza viac účinkuje ako akékoľvek iné odporúčanie.”¹¹ Dajú sa analogicky na kňazské povolanie uplatniť slová sv. Petra Damiána: „Právom sa tvrdí, že neužitočná je tá čistota, ktorá nevzbudí inú čistotu (v druhom človeku).” Autor knižky *Si scires donum Dei* píše takto: „Nechápem, ako môže kňaz žiť roky a roky uprostred duší bez toho, že by vypestoval povolanie... Stačilo by trochu trpezlivosti, trochu lásky, trochu peňazí... stačil by dobrý príklad, aspoň to, Bože môj!”

b) „*Ex ambone* necesse est saepe de statu sacerdotali fideles instruere et eius necessitatem, sanctitatem et pulchritudinem inculcare.”¹² Odporúčalo by sa vypísať pre kňazov súbeh na vypracovanie kázne alebo kázni na viac tém s vedúcou myšlienkou kňazského povolania. Príležitostť k takýmto kázňam dávajú kántry, nedeľa Dobrého Pastiera, ofera na seminár, primície a iné. Môžeme rozvinúť veriacim aj tému „Podlžnosť rodiny voči Bohu”, ako ju predniesol sv. Otec na audiencii novomanželov,³ keď im pripomenul povinnosť ochotne obetovať svoje deti Bohu a Cirkvi, keď zbadajú v nich náznaky kňazského povolania. Sv. Otec v mene božom prosí rodičov, aby neprekážali volaniu božiemu, aby nepracovali proti plánu božiemu. Majú síce skúmať, či túžba ich detí po kňazskom stave je skutočne vôľa božia, ale keď sa presvedčia o vážnom úmysle svojich detí, neslobodno im prekážať, a to ani pod tou zámien-

kou, že chcjú vyskúšať stálosť a vytrvalosť detí vo výbere duchovného stavu, lebo takým počínaním by mohli nielen odvrátiť od povolania svoje deti, ale by mohli ohroziť aj ich duševné spasenie. Syn-kňaz je veľkým šťastím pre rodinu, jeho modlitby a obety ustavične ju sprevádzajú. Rodiny nemajú len prijímať dušpastiersku starostlivosť Cirkvi, ale ju aj náležite splácať: katolícke povedomie nech povzbudí rodičov k veľkodušnosti, aby obetovaním vlastného dieťaťa pre apoštolskú službu prispeli k rozšíreniu kráľovstva Kristovho. Keďže z pozemského ohľadu je málo lákavého teraz na kňazskom povolaní, treba tým väčšmi vyzdvihovať vlastnú krásu a vznešenosť kňazského stavu, a to hlavne pred inteligenciou, aby si tá upovedomila, že pre ich synov niet na svete vznešenejšieho úradu, ako je úrad katolíckeho kňaza.¹ — Treba pamätať aj na napádajúcu česť kňazského stavu a poukázať presvedčivo, že obvinenia kňazov sú z najväčšej časti neopodstatnené. Máme ľudom povedať, že kňazstvo čo do mravnej úrovne a vzdelania ďaleko predstihuje každé iné povolanie. Keďže však i kňaz musí znášať farchu všeobecných ľudských slabostí, treba upozorniť veriacich, že sa môže stať a aj sa stáva, že i kňaz sa dopustí menších-väčších pokleskov, tým však svätosť kňazského povolania nie je narušená. Odporúčam, aby kázne o kňazstve boli tak zostavované, aby vyznely vo výzvu: Modlime sa za kňazov! — Otázky kňazského povolania načim sa dotknúť aj per tangentem napr. v kázni o Cirkvi, o výchove atp.

c) ... *et in instructione catechetica saepe de statu sacerdotali instruere* ... Zaiste keď katechéta svoju povinnosť riadne koná a s dieťkami sa s láskou zaoberá, už mnoho prispel k nášmu účelu. Láskové zaobchádzanie vzbudí v dieťkach priťažlivú predstavu o kňazstve. Mnohé povolania v tomto majú svoj začiatok.¹² Už pri prvom svätom prijímaní možno poukázať výslovne na kňazstvo: myšlienka kňazstva a sviatosť oltára sú si blízke. Viac možno povedať v učive o Cirkvi, o sviatosti stavu kňazského. Tu treba už dôkladnejšie rozoberať otázku povolania. — Osobitnú pozornosť venujme výberu miništrantov, lebo blízkosť oltára je veľmi dobrým ovzduším, akousi vývojkou, v ktorej latentný obraz kňazstva prichádza do stavu negatívu s túžbou, aby sa stal raz pozitívom kňazstva Kristovho.

d) *Starosť a záujem kňaza o študentov a klerikov* je dôležitým činiteľom najmä pri voľbe kňazského povolania. Nech majú prístup do našej knižnice, pomôžme im vyhľadať knihy ich veku a duševnej vyspelosti zodpovedné, tak ich uchránime pred stratou času nad knihami menej cennými alebo škodlivými. Spoločné posedenie v kňazskej jedálni, spoločný výlet s kňazom, ktorý sa pri takej príležitosti ukáže aj trochu gavalierom, len si spomeňme, ako takéto príležitosti na nás za našich čias zapôsobili. Študent, ale najmä klerik trpko znáša to, keď do fary je preňho chodník zarastený. Krásne vystihuje myšlienku tohto odseku nitrianska diecezálna konferencia z r. 1922: „*Domus et cor sacerdotis semper pateat ipsis*“ i. e. studiosis et clericis.¹³

5. *Profesorom náboženstva* v tejto otázke pripadá osobitná úloha a zodpovednosť. On má dodávať živý materiál seminárom malým i veľkým. Nech nečaká, kým sa odváži niektorý študent k nemu priblížiť. Nech dá možnosť študentom o povolani rozprávať, čítať. Zdá sa, že profesor náboženstva môže najviac vykonať v prospech kňazských povolaní. Dr. T. Tóth veľmi odporúča profesorom náboženstva duševné kolokviá so študentmi, čo i on sám praktizoval a k čomu dáva návod v knihe: *Az ifjúság lelki gondozása*. Hovorí, že v týchtorozhovorov veľmi ľahko môžu vzísť prvé korienky povolania duchovného.

6. *Knihy* sú neraz rozhodujúcou pomôckou pre získanie mladíka do stavu duchovného. Niekedy nemôže kňaz začať reč o kňazskom povolaní, inokedy sa obáva, že jeho doterajšie úsilie vyjde nazmar. V takých okolnostiach kniha pomôže. Nemáme takých kníh veľa, napr. Viktor Šichta: *„Tatranské jedle“*; *„Tvoja budúcnosť“*; Doyle: *„Či ísť za kňaza“*; Dr. T. Tóth: *„A művelt ifjú“*; Eiselle: *„Okienko do jezuitského života“*; *„Ako sa stanem veľkým“*; časové letáky SMBS *„Na lavici obžalovaných“*; *„Prečo je málo robotníkov“*; *„Ubijem pastiera“*. Ako kvintán dostal som od svojho katechéty Dr. Körpera knižku *„Lósy kis kertje“* o bývalom bratislavskom seminári sv. Imricha a obsahuje aj poučenie pre kandidátov kňazstva. Treba pripomenúť i rozprávkové knihy pre najmenších, v ktorých hrdina stáva sa kňazom svätého života, napr. Kónya J.: *„A kis Jézus bojtárkája“*, Stettner Emmi: *„Királyfia-királylánya“*. Naše časopisy bývajú niekedy venované jednému predmetu, prečo by tým predmetom nemohol byť niekedy aj stav kňazský? Len sa treba o to postarať príslušným činiteľom.

7. *Veriaci* sú zaviazaní tiež prispieť svojou hrivnou k rozmnoženiu duchovných povolaní. Čo sa od nich požaduje?

a) *Modlitba*. Tou môžu vplývať na Pána Boha a prosiť o dar povolaní pre našich mladíkov. „Fideles saepe provocentur ad orationes fundendas ad hanc intentionem.“⁴ Pre nitriansku diecézu vyšlo r. 1928 nariadenie, aby sa všetci veriaci spoločne a verejne na prvú nedeľu a prvý piatok v mesiaci modlili po sv. omši alebo kázni za kňazské povolania Otčenáš, Zdravas a prosbu: „Čo tu postávate celý deň záhalčive? Idte i vy do mojej vinice! V. Proste Pána žatvy, R. Aby poslal robotníkov do žatvy. Modlime sa: Bože, ktorý nechceš smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a živý bol, udeľ nám svojich robotníkov, ktorí by boli spolupracovníkmi Kristovými a so všetkou horlivosťou by pracovali za spasenie duší.“ Škoda bolo odchýliť sa od tohto nariadenia. Bolo by dobré, keby sa znovu zaviedla nejaká konkrétna forma spoločných modlitieb na tento úmysel. Veľmi dobré by bolo, keby sa robily úradné kroky na zavedenie a rozšírenie pobožnosti „kňazskej soboty“, o ktorej sem-tam možno zbadať zmienku v časopisoch. V tejto súvislosti citujem z Katolíckych novín (21. II. 1943) zprávu o živote v istej farnosti: „Najviac by nás tešilo, keby naša farnosť vedela dať Cirkvi a vlasti niekoľko dobrých

kňazov. Modlíme sa každú prvú nedeľu litánie za dobrých kňazov.¹ Predmet takejto modlitby stojí veľmi blízko Božskému Srdcu.¹

b) Vo verejnom živote tiež sa má uplatňovať úsilie veriacich o vzrast kňazského povolania. „Slovenský učiteľ“ uverejnil článok od Jozefa Kurucára so zmienkou o učiteľovi, ktorý za 12 rokov dosiahol v malej obci so 400 obyvateľmi to, že 12 mladíkov vyvolilo si stav duchovný.¹⁴ Francúzski katolíci už v minulom storočí mali diecezálne spolky na podporovanie duchovného povolania. V poslednom čase i francúzska vláda výdatne podporuje biskupov v ich snahe o zvýšenie počtu kňazov.³ V Guatemale r. 1942 za účasti vládnych, politických a cirkevných činiteľov usporiadaný bol kongres, venovaný tomu, ako by mohol každý brať účasť na zvýšení počtu dobrých kňazov.⁴ — Všetky takéto snahy by mali aj u nás dostať jednotný organizovaný smer v rámci K. A.

c) *Materiálna pomoc* veriacich pri výchove kňazského dorastu je tiež potrebná. Pravdepodobne na celom Slovensku je nariadená seminárska daň, v nitrianskom biskupstve napr. 40 halierov na jedného veriaceho. Je to naozaj nepatrný príspevok a i ten neraz nie je zaplatený, a to veľmi často z viny miestneho duchovného. Nepokladám za praktické osobitne vyberať túto seminársku daň, treba ju zaradiť do ostatných cirkevných daní. Oferu na seminár treba i pri tejto dani zadržať. Máme však i takých veriacich, ktorí by ochotne vzali na seba starosť o financovanie chudobného chlapca, ktorý má vôľu stať sa kňazom. Keď nie za celých štúdií, aspoň cez niektorý rok. Keď sa misijná akcia Diela sv. Petra apoštola v tomto smere darí, prečo by bola neuskutočniteľná akcia za výchovu našich budúcich kňazov?

* *

„Kňazstvo musí byť predmetom najväčšej starostlivosti každej spoločnosti, ktorá sa chce obnoviť.“ K tomuto záveru prišiel laik Jozef de Maistre. Nijaké ťažkosti nemôže robiť nám kňazom dať za pravdu týmto slovám. Veď len preto, aby sme účinne mohli uskutočňovať obnovu, omladzovanie spoločnosti podľa prirodzených a božích zásad, dal nám sám Boh dispozičné právo nad sebou samým a nesmiernu moc nad dušiami veriacich. Ako by to vyzeralo, keby všetky naše pracovné miesta boli obsadené, a to zodpovednými pracovnými silami! Rogemus Dominum!

¹ Encyklika Pia XI. De sacerdotio catholico. — ² Dr. Grieger: Krisztus helyett követségben. Szt. István-társulat. 1931. — ³ Duchovný Pastier 1942. — ⁴ Cirkulár nitr. biskupstva č. 1/1943. — ⁵ Dr. T. Tóth: Az intelligencia lelki gondozása. — ⁶ Dr. T. Tóth: Részletek a holland lekipásztorkodásból. — ⁷ Litterae pastorales ad clerum 13. II. 1921. — ⁸ Epistola Pii XI. „De solemnibus supplicationibus ad sacerdotales vocationis gratiam pluribus impertiendam.“ — ⁹ Motu proprio „Cum nobis“ 4. XI. 1941. — ¹⁰ Cirk. nitr. bisk. č. 1/1941. — ¹¹ Cirk. trnavského bisk. č. 6/1941. — ¹² Duch. Pastier 1924 str. 177. — ¹³ Decisiones conferentiae dioec. Nitr. 1922. — ¹⁴ Kat. noviny zo dňa 21. II. 1943.

Dr. Funczik:

Pramene, benefiálnych dôchodkov.

(Dokončenie.)

IV.

7. *Jura, ut dicitur, stolae intra fines taxationis dioecesanae vel legitimae consuetudinis.* Tento dos benefícia teraz zriedka sa vyskytuje tak, že v určitom prípade jedine a výlučne len sám by bol prameňom benefiálnych dôchodkov. Naproti tomu často, ba riadne skoro vždy pri každom benefíciu vedľa prameňov benefiálnych dôchodkov, o ktorých vyššie už bola reč, jestvujú ešte aj benefiálne štolárne poplatky. Takto teda v určitom prípade musíme pri beneficiách rozoznávať hlavný prameň dôchodkov (ktorým bude voľaktorý z tých vyššie už rozoberaných prameňov) a tak štolárne poplatky majú úlohu vedľajšieho, výpomocného a doplňujúceho prameňa benefiálnych dôchodkov.

Kódex jedine len v našom kán. 1410 užíva výraz *iura stolae*. V iných kánonoch, v ktorých je reč o štolárnych poplatkoch, užívajú sa rôzne iné výrazy. Tak napr. kán. 463 § 1 vyslovuje: *ius est parcho ad praestationes*... Ale kán. 736 už hovorí: *pro administratione sacramentorum minister nihil... exigat aut petat, praeter oblationes, de quibus in can. 1507 § 1.* — Kán 1234 § 1 predpisuje: *locorum Ordinarii indicem funeralium taxarum seu eleemosynarum... conficiant.* Podobne aj vyššie už uvedený kán. 1507 § 1 ustanovuje, ako treba „*praefinire taxas*... occasione ministrationis sacramentorum vel sacramentalium... solvendas.“ Ale kán. 2349, hoci sa odvoláva na kán. 1507, predsa má zase výraz „*praestationes*“ a ustanovuje, že „*recusantes praestationes*“ a ustanovuje, že „*recusantes praestationes*... *puniantur.*“ Iný na našu vec sa vzťahujúci trestný kán. 2408 znovu užíva výraz „*taxae*“ nasledovne: *taxas... augentes... coerceantur.*

O tej istej veci užívajú sa teda vo vyššie uvedených kánonoch výrazy: *iura stolae, praestationes, oblationes, taxae*. Tieto výrazy kódex v citovaných kánonoch úmyselne strieda, aby tým vyjadril a prizvukoval, že, hoci ide o tú istú vec, predsa v každom kánone musí byť jej povaha z iného a z iného ohľadu viac zdôrazňovaná.

Pri skúmaní týchto výrazov predovšetkým si musíme všimnúť predpis kán. 736, v ktorom o štolárnych alebo ináč štolových poplatkoch je reč v ich pôvodnej forme, kedy boli ešte len „*oblationes*“ tak, ako sme to v predošlom bode podali. Keďže tieto oblationes, z ktorých hneď v prvých storočiach Cirkvi určitá čiastka bola použitá na výživu a vôbec na hmotné zaopatrenie kléru, neskôršie, kedy jednotlivým postupne vždy vo väčšom počte vznikajúcim skupinám veriacich (*christianitates*) boli pridelení vlastní kňazi a kedy začaly sa tvoriť farnosti so svojimi farármi, boli čiastočne alebo aj výlučne určené len pre tohto jedného vlastného kňaza veriacich, ktorý takto na podobné poskytovania nadobudol

právo, preto sa z nich staly povinné „*praestationes*“. V tomto smysle teda aj terajší kódex v čiastke, v ktorej je reč o farároch, dôsledne musí oblationes kánona 736 označovať už výrazom *praestationes* a preto v kán. 463 § 1 úmyselne vyslovuje: *ius est parocho ad praestationes*... Medzi farármi a farníkmi však čoskoro vznikly nedorozumenia a spory o tom, či *praestationes* sú vždy povinné a v akej určitej miere majú byť platené. Na obidvoch stranách pri tejto veci prišlo k neporiadkom. Niekde farári bezohľadne od každého požadovali podobné príslušnosti a to často v prepriatej miere, inde zase veriaci odopierali svojim kňazom platiť akékoľvek *praestationes*. Nevyhnutne bol tu teda potrebný zásah vyšších cirkevných vrchností.

Vo veci pohrebných, sobášnych a iných poplatkov *Innocent III.* na všeobecnom sneme lateránskom štvrtom (1215) učinil tak nasledovným dekrétom: *Ad apostolicam audientiam frequenti relatione pervenit, quod quidam clerici pro exsequiis mortuorum et benedictionibus nubentium et similibus pecuniam exigunt et extorquent, et, si forte eorum cupiditati non fuerit satisfactum, impedimenta fictitia fraudulenter opponunt. Econtra vero quidam laici laudabilem consuetudinem erga sanctam ecclesiam, pia devotione fidelium introductam, ex fermento haereticae pravitatis nituntur infringere sub praetextu canonicae pietatis. Quapropter super his pravas exactiones fieri prohibemus et pias consuetudines praecipimus observari, statuentes, ut libere conferantur ecclesiastica sacramenta; sed per episcopum loci veritate cognita compescantur, qui malitiose nituntur laudabilem consuetudinem immutare* (42, X. 5, 3). Túto disciplínu, ktorá cez storočia bola platná a podľa ktorej miestny biskup bol príslušný odhadnúť (taxare) pohrebné poplatky, aj terajší kódex podržal a preto v svojom kán. 1234 § 1 štolárne poplatky menuje *funerales storočia*, určenie iných štolárnych poplatkov okrem pohrebných malo sa stať jednotne na väčšom území, aspoň na území celej cirkevnej provincie, a preto ich odhadnutie a ustanovenie sverené bolo patričnému biskupskému sboru, ktorý zase vec musel predostrieť Sv. Stolicy na schválenie. Z tohto ohľadu aj terajší kán. 1507 § 1, ktorý podáva tu nedávno vzniklú disciplínu v tejto veci, užíva už celkom všeobecne výraz: *taxae*.

Pôvodný smysel obetných darov veriacich a ich príspevkov na udržiavanie kléru v posledných dvoch-troch storočiach niekde, kde panovnícky alebo štátny absolutizmus usiloval sa úplne si podriadif aj všetky cirkevné veci vlastného územia, celkom mal byť zmenený tak, že dobrovoľné dary a príspevky svetská moc sama chcela určovať a spravovať ako povinné cirkevné dávky, poplatky, ba ako formálne dane veriacich, ktorých svojské celky (napr. diecézy, farnosti) mylne boli chápané podľa zásad štátneho administratívneho práva (ba kde-tu staly sa pokusy vytvorif im „cirkevné obce“ podľa vzoru politických obcí) a v ktorých celkoch ustanovení duchovní tiež mylne boli považovaní len za platených úradníkov veriacich. Okrem toho štátna moc určovaním istého

presne ustanoveného dôchodku duchovných (kongrua), ako aj tým, že duchovným poskytovala kongruový doplnok, nadobudla možnosť zisťovať, kontrolovať ich „služobné príjmy“, tieto im nielen predpisovať, ale ich v prípade potreby aj vymáhať. Tak to prišlo v Rakúsku už za Márie Terezie a potom hlavne za Jozefa II. v niektorých nemeckých štátoch a inde k takzvaným štátnym *štólovým patentom* alebo nariadeniam. V duchu týchto patentov a nariadení vznikol teda pojem „štólového práva“ a vytvorený bol výraz „štólové poplatky“. Toto nesprávne chápanie obetných darov a príspevkov veriacich prešlo v posledných dvoch-troch storočiach aj do kanonistickej literatúry a to i do diel ortodoxných autorov. Tak napr. *Aichner* (*Compendium iuris eccl.* 1915, str. 854) medzi rôznymi druhmi dôchodkov, ktoré klerikom prislúchajú, uvádza aj „iura stolae“ a píše o nich: *Jura stolae, seu honoraria et sportulae, quae occasione functionum spiritualium in recognitionem iurisdictionis parochialis et pro beneficiariorum sustentatione solvuntur, nempe tunc, cum parochus in cuiusdam favore s t o l a utitur. Ab initio haec donaria mere voluntaria erant, sed tractu temporis, quia partem congruae sacerdotum sustentationis efficere censebantur, facta sunt necessaria seu d e i u r e praestanda.* Hoci teda tieto takzv. štólové poplatky sú podľa terajšej disciplíny povinné, predsa je potrebné poukázať na to, že pôvodne a aj v terajšom svojom základe sú vlastne len dobrovoľné dary.

V našom kán. 1410 osnova: *iura, ut dicitur, stolae*, vyjadruje, že Cirkev neschvaľuje, aby tie teraz zväčša peňažné poskytovania, ktoré veriaci pri príležitosti vysluhovania niektorých sviatostí a svätenín alebo pri niektorých úkonoch duchovnej správy dávajú svojim kňazom, boli chápané podľa spôsobu svetských daní, ktoré občania prísnou zaviazanosťou sú povinní platiť svojmu štátu alebo akými v svojich obciach platia si svojich predstavených, úradníkov, zamestnancov, atď. Hoci tak Cirkev, ako aj štát sú spoločnosťou ľudí, predsa, čo sa týka poskytovania hmotných prostriedkov so strany členov týchto spoločností pre všeobecné ciele, celkom iný je pomer medzi veriacimi a Cirkvou, než aký je pomer medzi občanmi a štátom alebo ich obcou. Základom tohto rozdielu je odlišné zostavenie, ustrojenie a vôbec teda celá spoločenská ústava Cirkvi na jednej strane a štátu na druhej strane.

Výraz „štólové poplatky“ alebo „dávký“ je už veľmi zaužívaný. Ťažko by bolo teda namiesto neho zavádzať iný, hoci správnejší výraz bez toho, že by sa ten, ktorý sa o to pokúsi, nevystavil nebezpečenstvu obvinenia z odiózneho novotárstva alebo extravagantnosti. No jednako azda by tu mohol byť hľadaný a volený taký výraz, ktorý by i to vyjadroval, že veriaci sami dobrovoľne dávajú pri určitých príležitostiach istý dar svojmu kňazovi, ale spolu aj to by naznačoval, že veriaci sú povinní aj takýmto spôsobom svojho kňaza udržiavať a tak ich kňaz na podobné vydržovanie má nárok a právo. Možno, že by tu bol zodpovednejší výraz: *príspevok*, poskytovanie alebo iný podobný, hoci by bol, hlavne na začiatku, dosť nezvyklým označením štolárneho dôchodku.

Keď v určitom prípade štólové dôchodky sú prameňom beneficiálnych dôchodkov a to riadne len vedľajším, výpomocným a doplňujúcim, ako sme to hneď v úvode tohto bodu spomenuli, vtedy tu ešte musí byť riešená otázka: v akej miere a výške majú sa požadovať. Aj tieto štólové dôchodky, keď sú beneficiálnym dôchodkom, práve tak musia byť certae a to aj v smysle, že musí byť známa ich celková hodnota, ako to náš kán. 1410 predpisuje a podľa vyššie už podaného pojmu cirkevného benefícia aj musí predpisovať vtedy, keď prameňom beneficiálnych dôchodkov sú praestationes alebo oblationes. To platí i v tom zriedkavom prípade, keď štólové dôchodky sú takmer jediným a výlučným prameňom dôchodkov niektorého benefícia a prirodzene platí to aj vtedy, keď sú len vedľajším, výpomocným a doplňujúcim prameňom. Aj v tomto druhom prípade nevyhnutne je potrebné vedieť, akú určitú čiastku beneficiálnych dôchodkov tvoria štólové dôchodky, teda aspoň približne aká je ich istá miera, výška a vôbec celoročná hodnota. Pri tomto zistení ťažkosť robí nielen okolnosť, že na istom mieste počet jednotlivých štólových úkonov nie je každoročne stály, ale, v čom sa najlepšie ukazuje aj teraz dobrovoľnosť týchto poskytovaní od veriacich, hlavne ich menlivosť, t. j. že okrem pomerne riadnej, predpísanej výšky môžu byť väčšie alebo menšie podľa pomerov patričných veriacich. Štátne kongruové predpisy usilujú sa túto ťažkosť riešiť paušalovaním štólových dôchodkov, čo ako sa to stáva v prípade každého paušalovania, nie je vždy spravodlivým vybavením veci. Náš kán. 1410 o tejto otázke len všeobecne sa vyslovuje a ustanovuje, že štólové dôchodky sa započítajú intra fines úradnej alebo zvykovej taxácie do beneficiálnych dôchodkov. Ide teda o to, do akej výšky majú byť štólové dôchodky započítané do beneficiálnych dôchodkov, a nie o to, ako to napr. aj *Blat* a iní mylne podávajú, že beneficiát nesmie vôbec vyššiu štólu nad stanovenú mieru požadovať. *Blat* (Comm. ad can. 1410) o tejto veci píše: non enim exigi quidquam ultra potest. V našom kán. 1410 o tom je reč, čo a do akej miery tvorí štóla prameň beneficiálnych dôchodkov. Teda aj o štólových dôchodkov len v tomto smysle sa musí rozumieť náš predpis.

Zaujímavé je, že kán. 1410 pre určenie výšky štólových príjmov ako beneficiálnych dôchodkov ustanovuje taxationem dioecesanam. Kán. 1507 § 1, ktorý podáva všeobecnú normu o určovaní rôznych cirkevných táx, ustanovuje: ... praefinire taxas... occasione ministrationis Sacramentorum et Sacramentalium, in tota ecclesiastica provincia slovendas, est Concilii provincialis aut Conventus Episcoporum provinciae. Je síce pravda, že vyššie už spomenutý kán. 1234 miestnych Ordináriusov vyhlasuje za príslušných pre určenie pohrebných táx. Pri tom všetkom v našom kán. 1410 by sme očakávali, že v ňom podľa kán. 1507 bude za základ braná taxatio provinciae ecclesiasticae a nie taxatio dioecesana. Keďže je to tu predsa tak uvedené, musí to mať svoje dostatočné odôvodnenie. Toto odôvodnenie je tu predovšetkým historické. V staršom kanonickom práve až do nedávna pred kódexom podľa vyššie už

uvedeného dekretála Innocenta III. (42, X. 5, 3) miestny biskup bol príslušný určovať nielen pohrebné ale aj iné štólové taxy. Stopa tohto dekretála ešte aj teraz sa nachádza v našom kán. 1410. V novšej dobe najprv v jednotlivých krajoch Itálie vznikla snaha, ut norma haberetur uniformis in exactionibus pro variis actibus iurisdictionis ecclesiasticae non contentiosae. Usporiadal to Innocent XI. partikulárnou konštitúciou zo dňa 1. októbra 1678. Potom za Leva XIII. SCC už všeobecným dekrétom zo dňa 10. júna 1896 (Gasparri, Fontes, nr. 4298) odpovedá na predloženú pochybnosť: An generalibus quibusdam editis normis specifica praefinitio taxarum in singulis dioecesibus Ordinariarum arbitrio sit relinquenda; an potius praescribendum, ut hac de re agatur in synodis provincialibus, et quatenus synodi haberi nequeant, in conventibus Episcoporum in singulis provinciis et in Italia in singulis regionibus, ad hunc effectum peculiariter habendis, sub lege nempe, ut uniformis taxa in singulis provinciis seu regionibus quoad fieri possit statuatur, Sacrae Congregationi Concilii pro approbatione subiicienda? Resp.: Negative ad primam partem, affirmative ad secundam. Po vydaní konštitúcie „Sapienti consilio“ zo dňa 29. júna 1908, ktorou Pius X. reorganizoval pápežskú kúriu, S. C. Consist. dekrétom zo dňa 21. apríla 1910 (AAS. 1910 329) vyhlásila, že pre schvalovanie štólových táx aj naďalej je príslušná SCC. Tak to prevzal aj kódex svojím kán. 250. V praktickom živote táto novšia disciplína o predmetnej veci, hlavne v mimoitalských krajoch sa neuplatnila a teda vo väčšine v každej diecéze aj naďalej len sám jej biskup či nariadením, či synodálnym štatútom určoval štólové taxy. Pri kodifikovaní kanonického práva všetko toto sa bralo do ohľadu a preto, hoci kódex vo svojom kán. 1507 prijal aj vyššie uvedenú novšiu disciplínu o určovaní štólových táx, v našom kán. 1410, v ktorom o týchto štólových taxách je reč ako o benefičiálnych dôchodkoch, predsa sa uplatnilo, že je tu i naďalej smerodajná a rozhodujúca taxatio dioecesana.

Okrem tohto historického výkladu o tejto veci potrebné je všimnúť si i to, že aj provinciálnym snemom tvorí sa diecezálne právo (kán. 291) a tak podľa normy kán. 1507 aj v tomto smysle celkom správne môže sa špecificky hovoriť v našom kán. 1410 o diecezálnej taxácii. Konečne ešte je tu potrebné poznamenať, že v našom kán. 1410 aj preto sa zdôrazňuje diecezálna taxácia, lebo zriadenie benefícií (kán. 1414 a nasl.), ich akékoľvek zmeny (kán. 1419 a nasl.) a vôbec všetka ich správa v diecéze prislúcha miestnemu biskupovi a tak benefíciá bezprostredne spravujú sa vlastne diecezálnym právom.

Úprava štólových táx a zisťovanie dôchodkov z nich vzniklých pri benefíciách vždy bola a i teraz je ťažká vec, ako sme na to vyššie už poukázali, a to hlavne práve preto, lebo ich základom bola a aj teraz je vlastne v podstate menlivá dobrovoľnosť a ďalej preto, lebo skoro na každom mieste z rozličných dôvodov a príčin zväčša sú dosť rôzne čo do spôsobu poskytovania a aj čo do hodnoty. Nepozostáva teda nič iné, ako tieto miestne zvyky, keď sú správne, uznať a podľa nich zisťovať,

aké má z nich beneficium dôchodky. Nasledovne v tomto smysle ustanovuje a musí ustanovovať aj norma nášho kán. 1410 potom, dávajúc prednosť úradnej diecezánnej taxácii, o štólových poskytovaníach to, že pre zistenie ich miery a hodnoty ako beneficiálnych dôchodkov smerodajné sú *legitimae consuetudines*. Zákonitosť týchto miestnych zvykov, pravda, zakladá sa nielen na ich kratšej alebo dlhšej zaužívanosti, ale hlavne na tom, či ich Cirkev výslovne alebo mlčky, ako to práve v prípade zvykov zväčša týmto druhým spôsobom sa stáva, schválila a prijala, lebo aj tu sa upltnuje a musí uplatňovať, že v Cirkvi nijaký zvyk nie je prípustný bez súhlasu príslušného cirkevného predstaveného.

8. *Chorales distributiones, exclusa tertia earundem parte, si omnes redditus beneficii choralibus distributionibus constant.* Tento prameň beneficiálnych dôchodkov teraz riadne len pri svetských kapitulách kanonikov sa vyskytuje a i to v zriedkavých prípadoch, ak sa niekde ešte vyskytuje, zväčša len ako vedľajší zdroj príjmov. Iní svetskí klerici-beneficiáti v novšej dobe nežijú spoločným životom (*vita communis*), aby boli povinní v chóre odbavovať officium, totižto breviár, omšu a iné bohoslužby. Nasledovne u ostatného kléru nemôžu jestvovať *chorales distributiones*. V kán. 134 odporúčaná *vita communis clericorum* (napr. vo farskej budove farár, jeho kapláni a prípadne aj miestni katechéti) nie je spojená s povinnosťou chóru.

Chorales distributiones, ktorými bolo postarané o výživu kléru, jestvovaly v starej Cirkvi a potom prešli až do novšej doby. O starej Cirkvi, čo sa týka tejto veci, *Toso* (Comm. ad can. 395) píše: *animadvertendum est, antiquitus ex eadem massa communi et Episcopum et presbyterium seu Capitulum vixisse, idque tum praecipue, cum communio inter eos vitae floreret.* V tejto dobe klerici, ktorí spolu s biskupom konali bohoslužbu alebo sa na nej aspoň zúčastnili a vôbec s biskupom žili a pracovali, dostali svoju časťku z obetných darov, ktoré veriaci donášali alebo Cirkvi odovzdali, ktorí klerici neboli pri bohoslužbe a neboli s biskupom, tým takéto časťky neboli prideľované. V novšej dobe, a to asi od storočia 8. a 9., znovu bola zavedená *vita communis et canonica clericorum*, keď vznikly katedrálne a kolegiálne kapituly, ktorých členovia bývali v spoločnom dome, mali spoločný majetok a z tohto dostávali svoje zaopatrenie a pridely (*distributiones*). Tento spoločný život kapitulných klerikov čoskoro sa uvoľňoval. *Benedik XIV.* (De synodo dioec. XIII. 12, 22) o tom nasledovne píše: *cum, labente tempore, communis vitae institutum ad id redactum fuerit, ut una esset omnibus domus, idem refectorium, simulque omnes ecclesiasticis functionibus interessent, ad hoc, ut canonici frequentes in chorum convenirent, invaluit usus segregandi certa quaedam emolumenta, distribuenda iis, qui horis canonicis praesentes intererant, quorumque absentes participes esse non poterant.* Uvoľňovanie spoločného života kapitulných klerikov išlo svojím vývojom ďalej tak, že jednotliví kanonici už mali svoje domy, zo spoločného kapitulného majetku dostávali svoje prebendy, ba niekde spoločný majetok

395 § 1, ktorý rozoznáva, že beneficium má fructus, proventus et obventiones. K tomuto Toso (1. c.) poznamená: nomine fructuum veniunt redditus beneficio adnexi, qui certe et perpetuo debentur ac percipiuntur ex solo facto possessionis beneficii; contra, proventuum et obventionum nomine intelligendi sunt redditus, item certi ac perpetui. beneficii fructibus forte superadditi. Inde kódex zas aj výraz *fructus beneficii* v širokom smysle užíva a zahrňuje v ňom aj proventus, obventiones, etc., ktoré beneficiát len prípadne dostáva. Tak napr. kán. 1373 vyhlasuje, že beneficiarius... uti, frui potest fructibus beneficii. Rozumejú sa tu všetky možné fructus akéhokoľvek druhu a pôvodu, ktoré beneficiátovi prislúchajú. Podobne aj v našom kán. 1410 chorales distributiones sú v širokom smysle vzaté fructus beneficii, ktoré ako beneficiálny dôchodok označujú sa tu podľa pojmu a výrazu predchádzajúceho všeobecného kán. 1409: *reditus beneficii*.

Po vydaní kódexu vznikol medzi autormi spor o tom, či v kán. 1410 chorales distributiones treba rozumieť len ako hlavný alebo aj ako vedľajší prameň beneficiálnych dôchodkov. Ferreres (Institutiones canonicae, 1920, II. n. 408 ad II.) tvrdí, že tieto chorales distributiones len vtedy tvoria dosť beneficia a len vtedy treba odpočítať ich tretinu, si omnes redditus beneficii choralibus distributionibus constant; secus distributiones chorales nequeunt computari in dotem. Vermeersch-Creusen (Epit. II. 743) popiera, že distributiones chorales nequeant in dotem computari, quando alii redditus praeter distributiones habentur. A pridáva: fatendum est sententiam canonis utraque ratione intelligi posse. Coronata (Institutiones i. c. 1931, II. n. 974) nemá o tejto veci určitú mienku a preto píše nerozhodne: dictio Codicis hoc loco videtur solummodo casum considerare, quo omnes redditus beneficii distributionibus constant; locus tamen parallelus c. 494 § 3 latiore admittere videtur interpretationem. Potom Coronata v poznámke uvádza spor medzi Vermeerschom a Ferreresom. Pistocchi (De re beneficii, 1928, 23) o našej spornej otázke výslovne nič nehovorí, ale z toho, že uvádza kán. 421 § 1 a hlavne § 2 tohto kánona, možno vidieť, že podľa neho chorales distributiones môžu byť nielen hlavným, ale aj výpomocným prameňom beneficiálnych dôchodkov. Teda Pistocchi je tej istej mienky ako Vermeersch. Podľa našej mienky už i sama osnova kán. 1410 je tak jasná a určitá, že výraz *chorales distributiones* bezpochybne predpokladá ich jednako ako hlavný, ale tiež aj ako vedľajší prameň beneficiálnych dôchodkov. Osnova kánonu začína hovoriť o chórových distribúciách najprv bez rozlišovania a potom výslovne uvádza prípad, kedy tieto chorales distributiones sú jediným prameňom beneficiálnych dôchodkov. Z tohto nevyhnutne nasleduje, že osnova v kán. 1410 predpokladá aj prípad, kedy chorales distributiones sú len vedľajším prameňom beneficiálnych príjmov. Túto mienku potvrdzujú aj paralelné kánony a to hlavne 395, 421 a 1356. Pripojujeme sa teda k vyššie uvedenej mienke Vermeerschovej.

Predpis kán. 1410 vyžaduje, že z chórových distribúcií treba odpo-

čítať ich tretinu, čím sa vyslovuje, že táto tretina netvorí dos beneficia vtedy, si omnes redditus beneficii choralibus distributionibus constant. Podľa toho, čo sme vyššie dokázali, že totižto choralis distributiones môžu byť jednako hlavným, ale tiež aj len vedľajším prameňom benefi-
 ciálnych dôchodkov, nasleduje, že aj v tom prípade, keď sú len tým ved-
 ľajším prameňom a len takto patria k beneficiu, treba z nich odpočítať
 tretinu, aby sme spolu s hlavným prameňom, ktorý v smysle kán. 395
 § 1 tiež podlieha tomuto deleniu na tri tretiny, mohli dostať celý základ
 beneficia. Odôvodnenie odpočítania tejto tretiny podáva kán. 395 a vyš-
 šie krátko sme uviedli aj historický vývin tejto disciplíny. Cieľ tu bol
 a je pohnúť kapitolu a jej kanonikov k tomu, aby svedomite odbavovali
 svoje povinnosti chórové. Časom o tejto povinnosti kanonikov (t. j. od-
 bavovať chór) vznikly mylné mienky v tom smysle, že za tento chór
 im prislúchajúce distributiones nepatria k ich beneficiu. Túto mylnú
 mienku si osvojil aj *Benedik XIV.* (De synodo dioec. XIII, 12, 22), ktorý
 ju zasa prevzal z diela kanonika Jozefa Garampiho, a podľa tohto za do-
 kázané uznáva: quod, postquam choro interessentibus certa emolumenta
 constitui coeperunt, qui (canonicus) illa lucrabatur, eadem et sua faciebat
 expendebatque libere in proprios usus, cum illorum dominus esset pleno
 iure, quemadmodum et hodie sunt canonici quoad choralis distributio-
 nes. Táto mienka Benedika XIV. potom sa rozšírila a udržala sa až do
 najnovších časov. Ešte i po vydaní kódexu niektorí ju ďalej podávajú,
 ako napr. aj *Toso* (1. c.), ktorý k nej pridáva nasledujúce odôvodnenie:
 (distributiones choralis) sunt namque stipendium laboris, quem capitu-
 laris sustinuit; nulla idcirco de causa, post laborem legitime praestitum
 (nempe per adimplementum omnium choralium obligationum), detrahi
 possunt ac proinde minime veniunt sub nomine fructuum beneficii, de
 quibus in can. 729, n. 2, 1472, 1473, 1481, 2266, 2359 § 1, 2403. Naproti
 tomuto je nespornou skutočnosťou, že príjmy kanonikov, či katedrálnych
 či kolegiálnych kapitúl, vždy sa rozdeľovali a i teraz sa rozdeľujú na
 dve časti, totižto na prebendu a na distributiones. Tak to má i terajší
 kódex, ktorý to vo viacerých svojich kánonoch výslovne vyhlasuje ako
 napr. aj v kán. 421 § 1. Ďalej nespornou skutočnosťou je aj to, že distri-
 butiones vždy mali a i teraz majú tvoriť značnú časť príjmov kano-
 nikov. Podľa snemu tridentského (Sess. XXI. c. 3) a tiež aj podľa teraj-
 šieho kódexu (kán. 395) pre tieto distributiones má sa oddeliť celá tretina
 dôchodkov kanonikov. Teraz kán. 395 § 1 ustanovuje, že vtedy, keď ka-
 nonici nemajú distributiones alebo keď tieto sú veľmi malé, zo všetkých
 ich benefiálnych príjmov má sa im vziať tretina pre utvorenie peňazí
 na distributiones. Kán 395 § 2 pripúšťa, že distributiones aj naďalej môžu
 ostať súčasťou beneficia a že tak nevyplatené distributiones u nedba-
 lých kanonikov, čo zameškajú odbavovať chór, dostanú formu peňazitej
 pokuty (pecuniaria mulcta). Zo všetkého tohto nasleduje, že beneficium
 kanonika vlastne pozostáva z dvoch častí tak, že z týchto jedna je
 v užšom smysle beneficium ktoré má svoje fructus a okrem toho aj prí-

padné ešte proventus, obventiones, atď., kým druhú čiastku tohto benefícia, hoci, keď sa tak páči, len v širšom smysle, tvoria distributiones. Nie je potrebné dokazovať, že odbavovať chór je benefičiálnou povinnosťou kanonika a že aj distributiones, ktoré kanonik za odbavovanie chóru dostáva, sú jeho benefičiálnymi dôchodkami.

Z vyššie uvedených vývodov nasleduje, že v kán. 1410 chorales distributiones vtedy, keď sú len vedľajším prameňom benefičiálnych dôchodkov kanonika a keď v smysle kán. 395 § 1, 2 jestvujú oddelene pri jeho iných benefičiálnych dôchodkoch, predsa tiež patria k jeho benefícii, hoci len v širšom smysle. V tom prípade a o tomto má kán. 1410 výslovné ustanovenie, keď kapitula všetky svoje dôchodky má rozdelené na chorales distributiones a keď teda aj celé benefícium jednotlivých jej kanonikov pozostáva len z týchto chórových distribúcií, tieto treba rozdeliť na benefícium v užšom a v širšom smysle a to podľa terajšej disciplíny tak, že z nich dve tretiny tvoria benefícium v užšom smysle a zasa jedna tretina tvorí chorales distributiones, ktoré len ako také, ako sme to vyššie dokázali, pritom všetkom patria v širšom smysle tiež k benefícii kanonika.

Kán. 1410 len krátko vypočíta niektoré druhy prameňov benefičiálnych dôchodkov a to 1. propria bona beneficii, 2. praestationes, 3. oblationes fidelium, 4. iura, ut dicitur, stolae, 5. chorales distributiones. Toto uvádzanie podáva terajší kódex bez všetkého vysvetľovania a odôvodnenia a teda nie tak, ako to bolo v starom kanonickom práve, ktoré svoje ustanovenie podrobne a obsérne vyložené predkladal. Stručnosť a tým privedená jasnosť kódexu aj o našej otázke má svoje veľké výhody. Ale videli sme, že krátke predpisy kódexu o našej otázke ako podobne aj predpisy o iných otázkach len vtedy môžu byť správne rozumené, keď sa k nim vyhladá ich historické a vlastné vnútorné vysvetlenie a odôvodnenie.

Dr. Zlatoš:

Menoslov členov Učeného tovaryšstva.

Fr. R. Osvald pri chystanej oslave 100. výročia Učeného tovaryšstva vyslovil svoje želanie, aby sme lepšie poznávali „obecenstvo“ a vôbec celé dejepisné pozadie veľkého národného hnutia na konci 18. storočia. Lebo „kdekoľvek sa stretám s literárnymi pamiatkami, pozostalými po členoch tohto Tovaryšstva — hovorí v Lit. Listoch, 1892 str. 43 — alebo po žiakoch školy Bernoláckej, všade nachádzam spôsob písania bernolácky, slovenčinu správnejšiu, lásku k ľudu úprimnejšiu. Nachádzam medzi nimi i veličiny zabudnuté, málo zmínované, neocenené. Skromnosť osobná a chudobné naše pomery boli príčinou, že mnoho rukopisov nedostalo sa do knihtlačiarne, preto vyšly na zkaž, dajedny po dnes v prachu sa povalujú. Prial by som si, aby viacerí vystopovali

život a účinky našich Bernolakistov, jako vôbec starších spisovateľov slovenských. Cieľom tým zostavil som z kníh z rokov 1793, 1794 a 1795, v ktorých práce tovaryšstva riadnym behom ešte zdajú sa napredovať, jeden *Soznam* či *Menoslov* poriadkom abecedným, ktorý i tuto podávam.“ Osvald vie, že tento menoslov nie je úplný, ale dúfa, že usilovnou prácou nedostatky dajú sa odstrániť. Osvaldovi podarilo sa uviesť asi 470 mien z „Tovaryšov“, čo na tú dobu znamená potešiteľný počet záujemcov o slovenskú vzdelanosť.

Pokladáme za užitočné a poučné aj pre našu dobu, keď tento menoslov zopakujeme a o niektorých mužoch tohto hnutia uvedieme podrobnejšie životopisné údaje. (Číslice 3. 4. 5. znamenajú, že uvedený bol členom Tovaryšstva v rokoch 1793, 1794 a 1795. F. je farár, k. kpl. zase kaplán).

Adamovich Ján Nep., farár v Hričove, 3. 4. 5.

Akay Karol, farár v Marikovej, 3. 4. 5.

Alagovich Alexander, Dr. theol. profesor, kanonik 3. neskoršie zagreb-
ský biskup.

Alagovich Ladislav, kp. v Nitre, 3., neskoršie farár v Bošaci, od 1. nov.
1821 dekan-farár v Skalici, kde aj zomrel 31. dec. 1846.

Andrejkovič Samuel, farár v Dubovdieli, 4. 5.

Arady Ján Nep., biskup, kanonik ostrih., 3. 4. 5., štedrý mecén, zomrel
1. aug. 1810 v Trnave.

Argay Adam, neopresbytér spišský, 4.

Babilovič Martin, farár vo Veľkej Divinej, 4. 5.

Bacho Štefan z Dežeríc, farár turzovský, 3. 4. 5.

Bajza Jozef Ignác, farár v Dolnom Dubovom, 3. 4. 5., známy spisovateľ.

Balažovič Bonaventúra z rádu sv. Františka, kp. čičovský, (?) 4. 5.

Bánik Anton, kaplán trnavský, 3. Zomrel ako farár čeklísky r. 1842.

Bánovič Jozef, neopresbyter v Bratislave, 4. Zomrel ako kaplán v Skalici
1876.

Basilides Andrej, S. Sedis not., 3. 4. 5., ako farár v Súľove:

Bediač Vendelín, kaplán Revúcky, 4. 5.

Bednárík Jozef, klerik spišský, 4., v Bratislave.

Bednári Vendel, nitriansky klerik, 3.

Belčík Ján, obvodný notár vo Vysokej, 3. 4. 5.

Belik Jozef, farár v Jablonici, 3. 4. 5. Zomrel 10. jan. 1837.

Benčík Anton z rádu sv. Františka, spisovateľ. (Lit. Listy 1892, str. 78.)

Bernolák Anton, zakladateľ Tovaryšstva, kancelár arcibiskup. námest-
níckeho úradu v Trnave.

Berzák Matej, kántor v Rožňave, 4.

Beznák Pavol, Dr. theol., kanonik ostrihomský v Trnave, štedrý mecén.
Zomrel 20. januára 1814.

Bobáth Štefan, ml. nitriansky kňaz, 3.

Bobkovič Štefan, farár senohradský, 3. 4. Zomrel 1812 v Trnave.

Bobošik Jozef, 3., farár Petrovice, 4. 5. Podhradie.

Borcsányi Juraj, kaplán v Púchove, 3.
 Branischa Jozef, Dr. prof. mateos civis v Pätkostoloch (Pěč).
 Brečinsky Ján, úradník, Sv. Benedik.
 Brichta Ignác, úradník v Čadci, 3.
 Briks Jozef, kaplán v Devine (Theben), 5. Zomrel ako farár v Lakšármo-
 vej Vsi, 1826.
 Buzek Ján, kaplán v Kecerových Pekľanoch, 4. 5.
 Csáky Mikuláš gróf., ostrihomský kanonik, rector Emerikánu, 4. Zomrel
 roku 1824 v Trnave.
 Csajko Ján, farár v Starej Bystrici, v Trenčianskej, 4.
 Csantansky Ján Nep., inšpektor statkov kniež. Eszterházyho v Leviciach,
 3.
 Csekan Anton, kaplán kremnický, 3. 4. 5.
 Csernik Pavol, farár jasenický, v Trenčianskej, 4.
 Csernota Ján v Ad., farár Dobocky (Rožň.), 4. 5.
 Cserveň Tomáš, neopresbyt. v Bratislave, 4. 5., známy veľprepošt v Ban-
 skej Bystrici.
 Cservenanszky František, farár v Klátnovejsi, 3.
 Csisarik Ján, kaplán veľkošariský, 3. 4. 5.
 Csubay Mathias, farár kerestúrsky, 3. Zomrel 8. júna 1794.
 Czuk Jozef, prebendát v Nitre, 3.
 Daniss Ján Nep., kancelár biskupa rožňavského, 4. 5.
 Demek Ján neopresbyter bratislavský, 4.
 Dergovič Jozef, 3., kaplán čachtický, 4., šaštínsky, 5.; stupavský. Zomrel
 1824 ako farár v Bystrici pri Bratislave.
 Devald Ján, neopresbyt. v Bratislave, 3. 4. 5.
 Dluholúcky Michal, inžen. stol. oravskej, 3. 4.
 Dobray Ján, neopresbyt. bratislavský, 3.
 Döme Karol, S. Sedis Assessor, neskoršie kanonik bratislavský, 3. 4.
 Zomrel roku 1845.
 Duchon Ján, farár v Piešťanoch, 4. Zomrel r. 1824 ako farár vrbovský.
 Dudik Adam, farár v Štítniku, 5.
 Dvoran Martin, kaplán v Kuchyni, 5. Zomrel ako pezinský farár r. 1848.
 Dzian Anton, kaplán v Bošáci, 3. 4., kaplán v Turnej, 5.
 Ďuriss Kajerán, expaulín, farár v Plaveckom Štvrtku, 4. 5. Zomrel r. 1824.
 Erdötsky v. Mutňanský Ábel, neopresbyt. bratislavský, 3. 4.
 Faba Šimon Dr. canonum, prepošt, kanonik ostrih., 3. 4. 5., stály mecén
 a spisovateľ. Zomrel v Trnave r. 1801.
 Fabiankovič Štefan, zeman de Gilletinč, 3.
 Fabricius Matej, farár v Bojne, 4. 5. Zomrel r. 1803.
 Fabrini Anton, inšpektor pánstva Ozorovce, 3.
 Fándli Juraj, známy spisovateľ v Naháči pri Trnave.
 Fedora Andrej, dekan-farár v Domaniži, 3. 4.
 Fehér Jozef, mešťan v Holiči, 3. 4.
 Fekete Áron, kaplán v Holiči, 3. 4.

Fekete Ján, mešťan v Holiči, 3. 4.
 Fekete Imro, mešťan v Holiči, 3. 4.
 Filo Pavol, mešťan v Trnave, 3.
 Finsterwalsen, farár vo Vysokej, 3. 4.
 Fodor Michal, kaplán v Žarnovici, 5.
 Fodorský Jozef, klerik, Nitra, 3.; kp. v Bošáci; 4.; kaplán v Motešiciach; 5.
 Fodorský Jozef, S. sedis notarius, 3.
 Foltini Ján, notár v Sv. Benediku.
 Foriss Anton, farár v Nádaši, promotor, 3. 4. 5. Zomrel roku 1798.
 Frajsajzen Ján, v Holiči, 5. Zomrel roku 1818 (farár).
 Fričovský František, profesor v Nitre, 4. 5.
 Fridrichovský Ján, kaplán moldavský, 5.
 Fuzakovich Ján, občan z Malženíc, 3.
 Gajdošík Juraj, notár v Dlhom Poli, 3.
 Gallovič Martin, farár v Šimonovanoch, 4. 5.
 Gandisi Ján, neopresbyt. bratislavský, 5.
 Gardasi Ján, neopresbyt. bratislavský, 4.
 Garamay František, farár plechotický, 4., vinnanský, 5.
 Gazápy Ladislav, dekan a farár v Holiči, 3. 4. 5. Zomrel ako bratislavský kanonik roku 1796.
 Gazda Adalbert, známy spisovateľ františkánsky, dlhé roky gvardián v Žiline.
 Géczy Juraj, dekan-farár v Rakovej, 3. 4. 5.
 Golbach Jozef, farár v Levároch, 4. 5. Zomrel roku 1801.
 Gombár Andrej, farár v Skalitom, 3. 4. 5.
 Grineus Mat., farár v Závode, 3. 4. 5. Zomrel roku 1813.
 Groo Jozef, kaplán v Bošanoch, 3., v Ilave, 4. 5.
 Grotovsky Daniel, kaplán v Trstenej, 3.
 Grotovsky Ján, obyvateľ v Jablonke, Orava, 3.
 Grölich Leopold, išpán v Putnoku, 3. 4.
 Grznarik Ján, klerik v Nitre, 3.
 Gunda Matej, poštmajster v Sv. Jáne, 3.
 Gunda Michal, neopresbyt. bratislavský, 5. Zomrel roku 1801.
 Gutthaus Ignác, neopresbyter v Nitre, 5.
 Gyattel Anton, prepošt, kanonik v Nitre, 3. 4. 5., spisovateľ, mecén; zomrel roku 1806.
 Gyurtsák Jakub, klerik bratislavský, 3. 4. 5.
 Habel František Xav., farár teplanský, spisovateľ.
 Habinjak Anton, neopresbyt. bratislavský, 5.
 Halász Ján, občan z Predmieru, 4.
 Haluss Štefan, kapitulský úradník, Nitra, 3. 4. 5., promotor.
 Hann Ján, neopresbyter, Nitra, 3.
 Hamernik Matej, kaplán v Starej Turej, 3. 4., v Cíferi, 5. Zomrel ako farár šúrovský roku 1821.

Hamorník Jozef, neopresbyter v Bratislave, 4. 5.
 Hankóczy Ján, klerik v Bratislave, 3.
 Havel Jozef, kaplán hornomedzenzéffsky (Rožňavská diec.), 5.
 Hazucha Martin, farár povážskobystrický, 3. 4. 5.
 Hellmuth Gašpar, kanonik ostrihomský, 4., 5. Zomrel r. 1807 v Trnave.
 Hess Ján Nep., farár v Štiavniku, Trenč., 4.
 Hiray Rudolf, lokálny kaplán v Biksárde, 3. 4. 5., promotor. Zomrel v Radošovciach roku 1828.
 Hittner Jozef, učiteľ normálnej školy v Trnave, 3.
 Hoffmann Jozef, farár veľkoslatinský, 5.
 Holečko Andrej, farár, Petrová Ves, 4. 5. Zomrel roku 1821.
 Hollý Jur, profesor v Nitre, 3. 4., dekan-farár vo Vesteniciach, 5., mecén; zomrel roku 1818 ako nitriansky kanonik.
 Holinay Jozef, neopresbyt., Bratislava, 4. 5.
 Hornjaček Jozef, klerik, Bratislava, 3., neopresbyt., 4.
 Horváth Ján, neopresbyt., Bratislava, 4.
 Horváth Juro, kaplán, Hlohovec, 3., farár v Lančári, 4. 5.; spisovateľ. Zomrel ako farár na Dobrej Vode roku 1817.
 Horváth Michal, neopresbyter bratislavský, 5.
 Hrabovský Ján, neopresbyter bratislavský, 4.
 Hubert Alexander, lokálny kaplán, Kavečany, 4. 5., OSFr. (Diec. Agriens).
 Hulják Ján, mešťan v Rajci, 3.
 Hunsdorfer Jozef, neopresbyter bratislavský, 4.
 Husóczy Jozef Ján, kaplán, Bzovík, 3. 4. 5.
 Huorka Ján, farár prečinský, 3. 4.
 Chabičovský Andrej, farár v Podskali, 3.
 Chomiček Pavol, klerik ostrihomský, 3.
 Chudý Ján, klerik nitriansky, 3.
 Jankovič Ján, kaplán sabinovský, 5.
 Janovský Štefan, neopresbyter v Nitre, 3.
 Jedlička Tomáš, farár kerestúrsky, 4. 5., spisovateľ.
 Jurčák Ján, direktor učiteľ v Banskej Bystrici, 3. 4. 5.
 Jurčo Michal, notár v Rovnom, 3.
 Intibus Jozef, kaplán v Gbeloch, 3. 4. 5; promotor, zomrel ako farár holičský roku 1840.
 Intibus Juraj, kasnár v Čadci, 3. 4.
 Kalussay Jozef, klerik nitr., 3.
 Kanovics Ján, kaplán v Majcichove, 3. 4. 5. Zomrel roku 1819 ako far. rožindolský.
 Kaminsky Jur, farár raclavický, 5. (Agr.)
 Kassay Anton, farár papiňanský, 4. 5.
 Kazička Andrej, kaplán v Šóváre (Solnohrade), 3. 4. 5., promotor.
 Kebzay Juraj, farár v Kvačanoch (Liptov).
 Kelemen Celestín, OSFR v Ochodnici far., 3.
 Kenyeres Jozef, Dr. theol. Abbas Can. Rosnav., 3. 4. 5.

Kiacs Jozef Ján, felčiar stol. trenč., 3.
 Kilian Jozef, neopresbyter Poson., 4.
 Kiselj Matej, farár Horné Zelenice, spisovateľ. Zomrel 14. marca 1795.
 Kiselj Ján, mešťan v Trnave, 3.
 Klein Martin, neopresbyter Poson., 3.
 Klajnéder Pavol, farár v Špačinciach, 3. 4. 5., ipromotor, zomrel r. 1800.
 Klinovsky Jozef, klerik spišský v Bratislave, 3. 4. 5.
 Klussay Ján, kaplán v Ružomberku, 5.
 Kmetko Ján Nep., dekan-farár v Kysuckom Novom Meste, 3.
 Kmeth Jozef, farár kobilnický, 5. (Agr.)
 Knapovsky František, prebendát v Bystrici, 3., kaplán v Prievidzi, 4. 5.
 Kollár Ján, neopresbyter, Poson., 4. 5.
 Kollár Vit, kaplán v Hont. Nadošanoch, 3. Topoľčany, 4., Závody, 5.
 Zomrel roku 1803 ako farár veľkolopašovský.
 Komlósy Jozef, farár Kolárovice, Nitr., 3. 4. 5.
 Kontell Ján, farár v Zemänskej Kotešovej, 3. 4. 5.
 Kopča Sebastián, mešťan trnavský, 3. 4.
 Kossovič N., farár všetchsvätský, 5.
 Kováč Štefan, úradník biskupa baróna Perényiho, 3.
 Kovalčík Martin, kaplán banksobystrický, 3. 4. 5.
 Köntös Ján, klerik Poson., 3.
 Krajčirovič František, farár, Krajné, 4. 5. Zomrel ako farár búrsv. jurský, roku 1825.
 Kraus František, neopresbyter, Poson., 3.
 Kreskay Pavol, kaplán šaštínsky, 4. 5. Zomrel ako farár bursv. mikulášsky roku 1806.
 Kristoffy Jozef, kaplán pudmerický, 4., Šoporna, 5. Zomrel roku 1811.
 Kroo (viď Groo), neopresbyter, Nitra, 3.
 Krpelec Jur, farár v Skačanoch, 4. 5., od r. 1809 kan. nitr.
 Krššák Anton, neopresbyter, Poson., 3. Zomrel roku 1828.
 Kruslič Matej, jurista, 3.
 Krutý Štefan, notár, Hlohovec, 3.
 Kuba Damasus, OSFR v Ošcadnici f., 3.
 Kubányi Jozef, neopresbyter, Poson., 3., kaplán marošský, 4. 5.; spisovateľ, zomrel v Cíferi 30. marca 1839.
 Kubek Václav, knihár v Trenčíne, 3.
 Kubicza Anton, farár, Oponice, 4.
 Kucsera Adam, presbyter, Strig. Zomrel roku 1814.
 Kudlatjak Matej, neopresbyter, Strig., 3., kpl. v Urminci, 4.; tam zomrel roku 1817.
 Kudlatjak Ján, neopresbyter, Poson., 3.
 Kulifay Juraj, klerik, Nitr., 3.
 Kutcsey Ciriak, OFSR, Vysoká, kaplán, 3.
 Kvassay Mikuláš de eadem, úradník v Domanikách, 3.
 Lábossy Adam, kaplán, Cohanov, 4. 5. Agr.

Lajtsák František, grófa Berényiho riaditeľ, 4., kpl. Holič, 5., neskoršie biskup rožňavský. Mecén.
 Lánik Ján, mešťan, Trnava, 3.
 Lassak Cherubin, minorita, kaplán, Humenné, 4. 5.
 Lieb Ignác, kaplán, Trnava, 3. 4., farár, Ujlak; 5. Zomrel roku 1837; kanonik-farár.
 Lieskovsky Petrus Benedictus, dioec. Scepus., 3.
 Lieskovsky Tomáš, mešťan, Trnava, 3.
 Lipták Juraj, prebendát, Ostrihom, 3. 4. 5. Zomrel 1821, farár hronsko-novoveský.
 Lovičkovič Jozef, prebendát, Nitra, 4. 5.
 Luby Matej, farár paklovský, 4. 5. Rožňavské biskupstvo.
 Madunický Juraj, lokálny kaplán, Vajka, 4. Zomrel 1827, farár veľkjacovský.
 Majer Ján, dekan-farár, Humenné, 4. 5.
 Majer Ján, klerik bratislavský, 3.
 Malatin Michal, kaplán Medzenzof, 4., Veľká Baňa, 5.
 Mallo Jozef, farár, Jaso-Mindszent, 4. 5. Promotor.
 Marci Pavol, perceptor trenčianskej stol., 3.
 Marciss Ján, kpl., Valaská Belá, 5.
 Marciss Jur, kpl. Mariková, 3. 4.
 Marči Štefan, farár v Novej Bystrici, 3. 4. 5.
 Marianovič Laurenc, farár Belansky, 4. 5. Agr.
 Mattyasovszky Demeter, lok. kpl., Matiašovce, 5.
 Matejovič Martin, kanonik bystrický, 3. 4. 5. Zomrel roku 1803.
 Matulany Ignác, farár jastrabský, 3. 4. 5.
 Matulany Pavol, farár v Starej Turej, 4. 5.
 Matulaj Ignác, novomestský učiteľ, 3.
 Matulsky Andrej, kapl. novomestský, 4. 5.
 Mauks Michal, farár v Nemciach, 3. 4. 5. Zomrel tamtiež roku 1802 (Tekovská).
 Maszar Peter, kapucín, kpl., Kopčany, 3.
 Mednyanszky Ignác, farár, Radošov, 4. 5. Zomrel roku 1809.
 Medzansky Jozef, knihár v Prešove, 3. 4.
 Meliček Ján, mešťan, Trnava, 3.
 Melczer Andrej, ostrihomský kanonik, 3. 4. 5., mecén, zomrel v roku 1826 v Bratislave.
 Melko Ján, stoličný fiskalis v Turci.
 Mešťánek Jakub, klerik, Poson., 3.
 Mészáros Andrej, farár, dubnický spisovateľ.
 Mikinsky Ján, úradník v Senici, 3.
 Mirka Martin, farár vačovský, 4. 5. Zomrel roku 1806.
 Miškovič Ernest, prebendát bystrický, 5.
 Molnár Anton, klerik, Nitra, 3.
 Mori Andrej, úradník ostrihomskej kapituly v Trnave, 4.

Móri Ján, kupec v Pruskom, 4.
 Mušinsky Andrej, kaplán košický, 4., farár v Radošove, 5.
 Mušinsky Imrich, novokňaz jágerský, 4., kaplán prešovský, 5.
 Mutnansky Ábel, ináč Erdötsky, kapl. bratislavský, 3. 4. (Viď Erdötsky.)
 Navarra Jozef, kaplán rakon..., 3. 4. 5: Zomrel roku 1829 tamtiež.
 Najhauser Kristián, klerik bratislavský, 3. 4. 5.
 Návrth Matúš, kapl., Senica, 3. 4., zomrel roku 1800 ako farár prietržský.
 Nejedlý Jozef, kanonik nitr., 3. 4. 5., stály mecén, zomrel roku 1816
 veľprepošt, spisov.
 Nemecskay Anton, novokňaz poson., 3., kpl. Lamaš (Lampaš), 4. Marcal,
 5. Spisovateľ; zomrel roku 1801 ako lokálny kapl. dolnosemerovský.
 Némethy Anton, farár Lubisan. Agr. 4. 5.
 Neuschel Matej, farár novoveský, 4. Zomrel roku 1795.
 Novák Andrej, neopresbyter Poson., 5.
 Obuch Pavol, kaplán jacovský, 3. 4; zomrel r. 1803 ako farár preňčovský.
 Ondreák Ján, kaplán krakovanský, 4. 5. Zomrel tamže roku 1823.
 Ottrokóczy Jozef, farár, Rovné, 3. 4. 5., promotor.
 Palkovič Juraj, kaplán, Vindšachta.
 Palšovič Anton, kapl. prešporský. Zomrel roku 1864 ako kanonik pre-
 šporský.
 Palšovič Martin, 3. 4. 5., dekan-farár brestovanský; zomrel roku 1814
 ako kanonik prešporský.
 Parbusz Ivan, organista rožňavský.
 Pažitsky Jozef, farár maloudičský, 5.
 Pažitsky Lukáš, dekan-farár v Čadci, 4. 5.
 Péchy Ladislav, Dr. th. profesor, kanonik jágerský, 3. 4. 5.; štedrý mecén:
 Pelikán Jozef, farár dobšinský, 4. 5. Rožň.
 Peťko Juraj, farár v Medzibrodí, 3. 4. 5.
 Peck Anton, inšpektor panstva Königsegg, Pruské, 4.
 Petrovič Ján, prebendát, Ostrihom, 3. 4., kpl., Bajna; 5.
 Petrovič Ignác, mešťan v Rajci, 3.
 Petroviš Štefan, klerik, Poson., 3.
 Pinika Lukáš, mladý kňaz, Poson., 3. 4.
 Pivonka Ján ml., kňaz, Poson., 4.
 Podmanický Jozef, Görögin, 4. 5. Agr.
 Podolinský Jozef, kaplán, Humenné, 4. 5.
 Polák Štefan, kaplán, Holič, 3., administrátor, Búr. Sv. Jur; 4. 5. Zomrel
 roku 1842 v Turej Lúke.
 Polákovič Pavol, farár, Unín, 3. 4. 5. Zomrel roku 1809.
 Pravotický Eliáš, kpl., Motešice, 3. 4. 5., Promotor.
 Radoczy Imre, ostrihomský kňaz, 3. 4. 5., zomrel roku 1801.
 Rakovány Gregor, kaplán lokálny v Poľane, Agr.
 Rembs Ignác, neopresbyter, Poson., 5.
 Remenár Jozef, občan v Radošovciach, 3.
 Remenár Martin, kaplán kremnický, 3. 4.

Rezníček Ján, mešťan v Trnave, 3.
 Riba Anton, kaplán novozámský, 5.
 Ribecký Štefan, farár, Nemčice, 3. 4. 5., promotor.
 Rigler Jozef Leopold, kasnár v Bytči, 3.
 Rippel Karol, kaplán, Bielice, 3., Košeca, 4.; Rudno; 5.
 Rissák Matej, svetský, 3.
 Rosinay František Xav., úradník biskupstva rožňavského, 3. 4.
 Rosinsky Ján Nep., dekan-farár ilavský, kanonik nitriansky, 5.
 Rumpell Gašpar, kaplán, Turzovka, 3. 4., Petrovec, 5.
 Rumpold Leopold, farár, Rožindol, 3.
 Ružička Anton, kaplán košický, 4. 5. Agr.
 Rudnay Alexander, farár krušovský, neskorší ostrihomský arcibiskup.
 Sarnay Peter, kaplán, Topolčianky, 3. 4., Vajka, 5.; promotor.
 Sartoris Jozef, farár chrenovský, 4.
 Sekáč Jozef, kaplán, Unin, 3. 4. 5.; farár šaštínsky, zomrel roku 1818.
 Slabigh Jozef, farár v Sv. Petre, 5. Zomrel roku 1821.
 Slabigh Juraj, kaplán, Šaštín, 5. Zomrel roku 1824.
 Slabigh Juraj ml., kňaz prešp., 5.
 Slovák Imre, farár, Bohdánovce, 3. 4. 5.; promotor. Zomrel roku 1811.
 Sluka Ladislav de Sokolovce, farár v Zákopčí, 3. 4. 5.
 Slušný Štefan ml., kňaz prešporský, 4. 5.
 Smetanay Andrej, farár krasnanský, 3.
 Spišák Pavol, farár rybnický, 3.
 Solcsányi Jozef ml., kňaz, Poson., 4.
 Solcsányi Imrich, kaplán jelšavský, 4. 5.
 Stanček Ján, kaplán, Nitra, 3.
 Stanček Mikuláš, dekan a farár v Teplej.
 Stankovič Gašpar, farár, Moravce, 3. 4.
 Stankovič Jozef, vo Sv. Benediku, Conv. kaplán, 3., promotor.
 Strohommer Gabr., gymnáz. direktor v Rožňave, 3. 4. 5.
 Svoboda Sebald, OSFr, Košice, 3. 4. 5.
 Stankovansky Ján ml., kňaz v Prešporku.
 Sabo Jozef, dekan, Dereškov, 4. 5.
 Szerényi Ján, kaplán, Leváre, Modra, 3. 4. 5. Zomrel roku 1829.
 Szorényi Ján, kaplán v Trnave.
 Šaffarovič Anton, dekan, Ireg, kanonik nitriansky, promotor, mecén;
 3. 4. 5. Zomrel roku 1803.
 Šlag Andrej, farár, Očvard, Agr., 4.
 Šmaho Imro, kaplán v Košeci, 4.
 Šebenyi Karol, lok. kaplán v Luke, 5.
 Šedivý Jozef ml., kňaz prešporský, 3.
 Šeffčík Šimon, farár, Veselé, 3. 4. 5., promotor.
 Ševcsik Jozef, kaplán, Rovné, 3. 4., Bytča, 5.; promotor.
 Ševcsik Ignác, panstva bytčianskeho úradník, 3.
 Ševsik Imrich, mešťan trnavský, 3. 4.

Šimko Albert, OSFr, spisovateľ.
 Sipoš Ignác, kaplán biskupský v Banskej Bystrici, 3, 4.
 Škarbala Gregor, kňaz ostrihomský, 3, 4.
 Šestáky Jozef, farár-dekan, Oslany, 5.
 Schedy Jozef, dekan v Bošanoch, 3, 4, 5., neskoršie veľprepošť nitriansky.
 Scheuthauer Štefan, mešťan v Rajci, 3.
 Schotnik Pavol, farár pohorelský, 3, 4, 5; promótor.
 Schulčinsky Matej, farár polomský, 4, 5.
 Schwarz Alojz, kaplán biskup. rožňavského, 4, 5.
 Schkal Ján, direktor fabriky v Šaštine, 3.
 Skrovánek Ján, farár, Oščadnica, 3, 4, 5.
 Speldán Ján, kaplán rajecký, 3.
 Speciar Ladislav, farár, Bohunice, 3, 4, 5. Zomrel roku 1828.
 Spevák Ján ml., kňaz prešporský, 5.
 Srot Ignác, vojenský chirurg v Trnave.
 Stark Matej, kaplán košický, 4, 5.
 Štěpánek Václav, farár, Rudnok, 4, 5.
 Stehlik Pavol, kaplán v Blumentáli, 3.
 Suler Ján, klerik v Jágri, 3, 4, 5.
 Tarnoczy Ján, farár, Sv. Benedik, 3.
 Teml Ján, kaplán bystrický, 5.
 Terlanday Štefan, farár v Bošáci, 3.
 Toldy Ján, administrátor v Rožňave, 4, 5.
 Tomek Imro, kaplán chtelnický, 3, 4.
 Tomeškovič Michal, klerik v Jágri, 4, 5.
 Tóth Pavol, kaplán šarišský, 3.
 Trajcsik Juraj, kaplán prepošporský, 3, 4., neopresbyter, 5.
 Trangusz Karol ml., kňaz prešpor., 3., kaplán v Nádaši, 4, 5.
 Trstenský Matúš, dekan, farár, trstenský na Orave, 3, 4.
 Turcsányi Andrej, kasnár Zsigmondský, 3, 4. (Orlové pri Považ. Bystrici).
 Turkovič Anzelm, kaplán vo Sv. Kríži, 5.
 Turzo Andrej, farár kližský, 3, 4, 5., spisovateľ.
 Turzo Jozef, kaplán v Cíferi, 3, 4., Smolenice, 5.
 Ujazdovsky Juraj, farár v Krupej, 3, 4, 5., promótor. Zomrel roku 1814.
 Uhlárik Adam, mešťan v Rajci, 3.
 Uhlárik Oktavián, kapucín, Kuklov, 4, 5.
 Uhrényi Samuel, klerik, Nitra, 3.
 Urbanec Martin, archivár, Ban. Bystrica, 3, 4, 5.
 Vallašek ml., kňaz prešporský, 3.
 Vallo Martin, obyvateľ v Starej Ture, 4.
 Vallon Thaddej, Aleš v Brne, promotor.
 Valovič František, kaplán, Ostrihom, 4, 5.
 Valkovič Andrej, kaplán, Bezdán, 4.
 Valentini Ján, dekan-farár v Zniove, 5., spisovateľ.
 Valentini Jozef, farár vo Veľkom Uhrovci, 4, 5.

Vaniša Servilius, kapucín, lokálny kaplán v Kovalove, 3. 4. 5., promótor.
 Vessely Adam, kaplán banskobystričský, 5.
 Veszelay Ján, kanonik, Rožňava, 4. 5., promótor.
 Verbovszky Andrej, dekan jelšavský, 4. 5., promótor.
 Vince Vavrínek, farár v Gbeloch, 3. 4. Zomrel roku 1810.
 Višnovský Ján, prof. gymnaziálny v Bardijove, 5.
 Vitko Manšuet, minorita v Sívare, 4. 5.
 Vitlinický Adam, farár leskovský, 4.
 Vitlinsky, farár bukovský, Agria.
 Vég Alojz, kaplán smolenický, 3.
 Wurum Jozef, neskorší mecén, biskup nitriansky.
 Závodský Juraj, išpán v Turzovke, 3.
 Zbrankovič Ján, farár, Hrnčiarovce, 3. 4. 5., promótor; zomrel r. 1829.
 Zbinovský Agnellus, OSFr, farár hlbocký, 4.
 Zental Michal, išpán v Bytči, 3.
 Zidrichovský Jozef, farár, Moldav. 4.
 Zobrovský ač Zborovský Andrej, farár barkánsky, 4. 5.
 Žideg Štefan, kaplán, Ureg, 3.
 Žila Ján ml., kňaz prešporský, 4.
 Zilay Andrej, farár očvársky, 5. (Agriensis dioec.)
 Zňava Štefán, kaplán v Sv. Benediku, 3. Zomrel v Prievidzi. (Némethy 1048).

Tieto mená uvádza Osvald v Lit. Listoch v 3 pokračovaniach (roku 1893 str. 10—11, 1892 str. 61—62 a str. 73). Súčet všetkých mien by bol 142+96 a 135 spolu 373, z čoho dve mená (Groo-Kroo ako aj Erdötsky-Mútniansky) treba odpočítať, keďže sú dva razy uvedené, tak ostane 371. Že menoslov nie je úplný, vysvitá už zo samej okolnosti, že je zostavný na podklade členských soznamov, ktoré boli vopred uverejnené v knižných vydaniach z rokov 1793, 1794 a 1795. Nenájde sa medzi nimi napr. meno Jozefa Balko, neskoršieho pudmerického farára (od r. 1795), ktorý vydania Tovaryšstva rozhodne mal v svojej knižnici, ako o tom svedčia napr. Historia od Fándliho vlastnoručným podpisom svojho mena označené. Ale v tomto menoslove chýba napr. *Michal Klimko*, pôvodca prvej slovenskej „smutno-hry“, ktorá bola vydaná ako členská kniha už r. 1793. Fándliho Compendiata Historia má pripojený menoslov prvých tovaryšov, z ktorých skoro všetci dostali po dvoch výtlačkoch z členovských kníh. Trnavský hlavný stánok (alebo ako to Fándli uvádza: matricularis districtus) počítal v Trnave na začiatku r. 1793 spolu 5 cirkevných hodnostárov; najbližšie okolie Trnavy 9 farárov, 12 kaplánov, z bratislavského generálneho seminára 13 členov a 9 svetských, spolu 48, z čoho 26 dostanú po 2 výtlačkoch. — Prvý filiálny distrikt (nitriansky) mal 11 duchovných, zo seminára 10 a jedného člena zo svetských (Štefan Haluš, provizor, správca, kapitulských statkov), to je spolu: 22. Druhý filiálny distrikt bol utvorený v *Rovnom* (Veľkom). Medzi jeho prvými členmi nájdeme 12 farárov, 7 kaplánov, a zo svetských

katolíkov ďalších 7 členov vedeli posbierať. Dušou tejto odbočky bol sbierateľ Jozef Ševčík, kaplán vo Veľkom Rovnom. Všetkých 26 členov tejto odbočky dostane po 2 výtlačkoch.

Zaujímavé je tiež zemepisné rozšírenie prvých tovaryšov. Tu sa ukáže najlepšie, že osobným stykom podarilo sa najskoršie pritiahnuť novších členov. Centrami hnutia sú: Trnava, Nitra a horná Trenčianska, potom B. Bystrica, Gemer, Šariš.

Medzi mešťanmi nájdeme zastúpenú predovšetkým Trnavu, Holič, Rajec, ešte aj v Pruskom sa našli dvaja svetskí „tovaryši“ (Ján Móri kupec a Anton Peck, inšpektor pánstva Königseghovského).

Medzi 371 prvými tovaryšmi z rokov 1793—1795 svetských je asi 63, čo zodpovie asi 17%. Veľkým počtom je zastúpené práve mladé kňazstvo, a to študujúci, klerici ako aj kňazi, ktorí práve opúšťali seminár a v tzv. presbytériu čakali na svoje kaplánske ustanovenie. Z toho zjavu dá sa usúdiť, že v bratislavskom, ale aj nitrianskom seminári vrelo živé oduševnenie za slovenskú učenosť. Tým sa vysvetlí aj značný počet literárnych pokusov, ktorý môžeme pozorovať práve pri tejto kňazskej generácii. Jozefovské násilenstvá — proti Cirkvi páchané — práve na poli duševného vývinu dali nový impulz mladistvej oduševnenosti, aby sa mladé kňazstvo pousilovalo nadobudnúť čo najviac vzdelanosti. Heslo tej doby, volajúce po osvietenstve, klérus podľa svojho správne chápal a tak môžeme o ňom zistiť, že správne vycítil aj hodinu, kedy mu bolo treba rezko zasahovať na kultúrnom poli, aby učenosť neopustil, ale si ju osvojil v hojnej miere. O tom nás jasne poučuje táto štatistika Učených tovaryšov.

Vieme, že tento menoslov nie je po každej stránke úplný. Máme nádej, že v krátkom čase budeme môcť predložiť našej verejnosti ešte väčší soznam všetkých tých nadšencov, ktorí slovenskú knihu a vedecké úsilie podľa svojej najlepšej schopnosti usilovali sa podporovať.

Preto je a ostane ich pamiatka nám navždy prevzácnou spomienkou!

Tower-Holúsek:

Zaopatrovanie chorých.

Najsamprv treba položiť vážnu otázku. Či som si pokladal zaopatrovanie chorých a návštevu zomierajúcich za svoju vážnu kňazskú povinnosť? Lebo ňou je!

Naše duševné spasenie závisí aj od týchto slov Pána Ježiša: „Infirmus qui et visitastis me — venite, possidete paratum vobis regnum. Infirmus qui et non visitastis me — discedite a me maledicti in ignem aeternum!“ (Mt 25, 34—43.)

Naučme veriacich, aby hneď zavolali kňaza ku chorému, ako sa toho ukáže potreba a aby so sviatosťou chorých neodďaľovali. Podľa možnosti pred odchodom k chorému informuje sa o chorobe, či je pri

povedomí, či môže prijímať, či je ženatý, či manželstvo bolo uzavreté v kat. kostole, aké sú domáce pomery atď. Je veľmi dôležité vedieť už vopred odpoveď si dať na tieto a podobné otázky.

Keď nás volajú hneď, *idme hneď!* Keď pri stole sú hostia a nálada je azda najlepšia i vtedy nechajme tam všetkých a všetko. Keď nás volajú v noci, rýchlo sa obliekajme. Preto už večer, keď ideme spať, tak si všetko usporiadajme, aby sme mali najpotrebnejšie veci poruke. Myslím na kľúč od kostola, na knižočku; nech je to poruke. V sakristii majme všetko vždy na prístupnom mieste, aby sme to našli hneď.

Beda, ak kňaz, keď ho volajú k ťažko chorému, zdráha sa ísť, alebo najsamprv iné veci si chce dať do poriadku. Beda, ak pre takéhoto kňaza čo len jedna duša bude zatratená!

Dobrý pastier, keď vie, že má chorú ovečku, ide k nej prv než ho volajú.

Keď ideme ku chorému, ponáhľajme sa, ale pritom neutekajme. Ponáhľajme sa, lebo chorý už nás netrpezlivo čaká, a každá minúta mu je večnosťou.

Je len prirodzené, že môžeme ísť autom, vozmo, lietadlom, koňmo, bicyklom, motorkou — ale treba dbať aj nariadenia a úpravy Ordinária, ak v tomto ohľade vydané sú už určité smernice.

Cestou sa modlime a odporúčajme chorého do milosrdenstva božieho.

V životopise sv. K. Hofbauera čítame, že keď niektorý kňaz vo Viedni nevedel niektorého zátvrdlivého hriešnika na cestu pokánia priviesť, zavolali Hofbauera a ten vždy prelomil ľad. Keď sa ho pýtali, ako to robí? — prezradil, že cestou ku chorému modlí sa ruženec za obrátenie chorého, ba časom šiel schválne pomaly, aby sa viac mohol modliť.

Keď vkročíme do izby, nevyhodme prítomných, najsamprv zistíme stav chorého, pomodlime sa — keď je ešte čas — spoločne a len potom upozorníme zdvorile prítomných, aby opustili miestnosť, lebo chorý sa bude spovedať.

Je pekným zvykom, že domáci počas spovedania vo vedľajšej miestnosti sa *hlasno* modlia. Táto modlitba chorého povzbudí a je nám zárukou, že náš vlastný rozhovor s chorým nepočujú. Keď chorý nepočuje, pošleme domácich do najďalšej miestnosti.

Na dedine sa dobre poobzerajme, či niekto nezostal v izbe. (Raz medzi svätou spoveďou som zistil, že asi 7 ročné dieťa leží na peci. — Pozn. prekl.)

Sv. spoveď odbavme s chorým s ozajstnou láskou, myslíme na to, že je to azda jeho posledná sv. spoveď a od nej závisí večnosť chorého. Buďme ozajstným otcom, pomocným anjelom, milosrdným samaritánom. Ba ešte viac: viďme v chorom samého Ježiša: „Infirmus fui et visitastis me... Quod fecistis uni de his minimis, mihi fecistis.“ (Mt 25, 36 a 40.) Alebo predstavme si, že my ležíme na smrteľnej posteli. Čo a ako by

sme chceli, aby s nami kňaz zaobchádzal, — tak robme aj my. Najmä voči chudobným budme milosrdní a láskavi.

Pri sv. spovedi budme chorému vo všetkom na pomoci, napr. dávajme mu otázky, aby on len „áno“ alebo „nie“ odpovedal. Opýtajme sa — ak je k tomu dosť času — či si nechce vykonať generálnu sv. spoveď. Lútosť hovorme *spoločne* s chorým! Kňaz nech hovorí hlasno, chorý potichu.

Je veľmi dôležité, aby sme chorého potešili, uspokojili — ale obozretne a taktne, lebo málo ľudí zomiera radostne.

Pokuta nech je vždy ľahká! S absolúciou sa neponáhľajme. Všetko breviter sed optime!

I naše modlitby nech sú jasné a krátke, „ne aegroto molestia, sed levamen afferatur.“

Najsv. Sviatosť nedávajme rýchlo do úst chorého. Odporúča sa prstom pritlačiť Sviatosť na jazyk, aby sa Sviatosť neprilepila na vyschnuté ďasná; chorý veľmi ťažko, ba niekedy ani nemôže Sviatosť odlúčiť a požiť!

Poďakujúcu modlitbu hovorme zasa hlasno, pričom chorý nech ticho za nami hovorí slová modlitby.

Po provízii častejšie navštívme chorého. Dobrý pastier často sa zaujíma o svoje ovečky, najmä o choré.

Dnes sa ľudia veľmi boja názvu „posledné pomazanie“; upotrebuje preto slovo „sviatosť chorých“. (V Nemecku miesto „Letzte Ölung“ upotrebujú „Trostsakrament“.)

Nikdy sa nerozčuľujeme, keď nájdeme chorého v takej kondícii, o ktorej mohli by sme povedať, že „škoda bolo prísť“. Každý pozná najlepšie svoju chybu. Radšej nech nás volajú stokrát prv, ako raz neskoro.

Istý kanonik vyhľadal predstaveného kláštora a prosil o sv. spoveď. Po sv. spovedi prosil o sviatosť chorých. Predstavený sa zdráhal. No kanonik sadol si a predstavený mu udelil sviatosť. A na druhý deň kanonik zomrel.

Iný prípad: Kňaz pride do domu ku chorému a nájde ho sedieť pri peci, v rukách si drží modlitebnú knižku a modlí sa. Prichádzajúceho kňaza srdečne pozdraví, usmeje sa a povie: „Stará, priprav niečo pánu farárovi, kým skončíme.“ Na druhý deň však bol už na druhom svete.

Keď idú oproti nám a oznamujú: už zomrel, nevráťme sa! Pamätajme, že po smrti $\frac{1}{2}$ —1 hod. môžeme udeliť sviatosť pomazania podmienene (si ivis!), ba pri náhlej smrti (utopenie, autonehoda, porazenie) i po 2—3 hodinách.

Niekedy môžeme odporúčať chorému i cudzieho spovedníka. Sv. Tomáš Aqu. múdro hovorí: „Multi sunt adeo infirmi, quod potius sine confessione morerentur, quam tali sacerdoti confiterentur.“

Usilujme sa byť v dobrom pomere so všetkými lekármi. Poprosme ich, aby nás upozornili na ťažko chorých, aby upozornili i domácich na povinnosť, dať chorého sviatosťami zaopatriť.

V kázňach, v exhortách veriacich upozorňujeme a poučujeme — najmä o tom ich poučme, čo majú prichystať na stôl, ako zaobchádzať s chorým atď.

Keď túto sviatosť takto budeme udeľovať — potom bude ona ozaj útechou pre každého, nielen pre chorého, ktorý odchádza z tohto sveta, ale bude zaiste potešením aj pre ostatných domácich, ktorých dojde už to, že ich milovaný nebohý s kresťanskou vierou a zbožnosťou prijal sviatosti na posilnenie k svojmu poslednému zápasu a že zasa duchovný všetko vykonal, aby chorého tešil a milosťou vyzbrojil na cestu do večnosti.

Knihy.

Igor Hrušovský: Vývin vedeckého myslenia. Trnava, Urbánek 1942. Cena 30 Ks.

Na ankete o najkrajšej knihe z roku 1942, usporiadanej Národnými Novinami, dielko Hrušovského dostalo najviac hlasov a tým mu chceli urobiť reklámu, ktorá zasa vyvolala nekultúrne polemiky v „Slováku“ v „Národných Novinách“, podobajúce sa skôr vyplazovaniu jazyka, akým sa riešia filozofické otázky v Kocúrkove. Na výbornosť knihy hlasovali asi tzv. „favičiari“. Ináč niektoré ankety sú skôr cirkusom, ako opravdivým zhodnotením knihy.

Tým, ktorí s ideovým zameraním nesúhlasili, Pavol Bunčák, básnik, vynadal do „filozofických rojkov... ktorí budú žiadať, aby sa medzi vedou a filozofiou urobila priepasť, chcúc ju navrátiť do lona 13. storočia“. Ďalej hovorí, že je to kniha „pre paralyzovanie pseudomyslenia a pseudovedy na poli slovenskej filozofie.“ (N. N. č. 92, r. 1942 str. 9, 10.) — Keďže ide o knihu, ktorá má už svoju reklámu zaistenú, bude dobre, keď si ju bližšie povšímneme aj my.

Autor, preberajúc dejiny myslenia, postavil sa na falošný, dnes už odbavený základ: historický materializmus. V záhlaví: Vývin novovekého myslenia, hovorí: „Ekonomický rozmach a spolu s ním rozvoj reálnych a technických znalostí na konci stredoveku podmienili postupné uvoľňovanie svetonáhľadovej jednoty i spoločenskej celistvosti. To sa javilo konkrétne jednak náboženskou divergenciou v podobe zakladania početných sekt a cirkví a individualizmom smýšľania, jednak ex-

panzívnymi snahami mladého meštianstva, dotiaľ cechovne tuho spútaného. Skutočne sa meštianska vrstva všemožne pokúšala uvoľniť svoje spoločenské putá a súčasne aj apelovala na vedu, aby skúmala vlastnosti a sily prírody, aby sa získané poznatky mohli hmotne využiť“. Autor takto tvrdí, že ekonomický rozmach a rozvoj reálnych a technických znalostí bol podmienkou vzniku sekt, cirkví a individualizmu smýšľania. Ako prišiel autor k tomuto záveru, pomocou akej logiky, naozaj neviem. Post hoc — ergo propter hoc! Logika autorova sa tiež ukázala, keď hovorí o platnosti pojmu kauzality: „Čiže teoreticky je mysliteľné, že existuje niekde nejaká oblasť indeterminácie, oblasť absolútnej spontánnosti a vzkriesenia reálnych faktov akosi ex nihilo. To je doklad toho, že kauzalita nie je pojem apriórny, lež hypotetický.“ (Str. 52.) Nuž, radšej len poďme do lona 13. storočia, ako prijať takúto absurdnosť.

V tomto duchu materialistického evolucionizmu treba chápať i hlavnú tézu knihy: „Nevedecky smýšľajúci historik môže jednotlivé filozofické a vedecké prejavy ľahko hodnotiť absolutisticky a neuvedomí si časovú a vývinovú podmienenosť svojho náhľadu.“ (Str. 7.) Ako keby matematické, fyzické, chemické zákony a pravdy závisely od času a vývinu a nestály majestátne i nad časom, i nad vývojom, i nad filozofmi. Autor neuznáva objektívnu nezmeniteľnú pravdu a zákon; jemu je všetko relatívne, lebo podľa autora: „absolutistické snahy by boli len na prekážku vedeckému poznaniu.“ (S. 42.) Hypotézy

sa menia, ale nie pravda a zákony, či zjavené alebo ešte neznáme.

Autor správne hovorí, že zotrieť hranicu medzi neživým a živým sú nemiestne a neodôvodnené (S. 68.), lebo „atomy a molekuly môžu vysvetliť len formu, ktorá je takrečeno stereometricky usporiadaná, ako napr. v kristalografii; nemôžu však nikdy vysvetliť formu, ako ju nachádzame v skeletoch nosu, ruky alebo nohy“ (H. Driesch). A my kladieme autorovi otázku: Kto tie atomy a molekuly tak účelne soslúpil, že je z toho ruka, noha, oko, človek, zviera, kvet, nerast? Autor hovorí: „Driesch pripomína, že fyzikálna moderna sa vždy usilovala po svojom vysvetliť život, no nikdy sa jej to nemohlo podariť, nakoľko živé pochody nie sú efektom nijakej konštelácie kvantitatívnych faktorov, ktorými disponuje fyzika. Ak v anorganickej oblasti platia stále tie isté energetické zákony, v organickej oblasti sa uplatňujú zvláštne celostné zákony funkčnej jednoty živých bytostí a zvláštne vývinové zákony. Tieto na rozdiel od energetických zákonov však nie sú kvantitatívnej povahy, lež výrazom ustavičného sa vynorovania nových a nebývalých štruktúr a funkcií, ako výslednic elementárnej organickej aktivity“. (Str. 69.) Uznáva dvoch sviazaných činiteľov (biotického — organického a abiotického — anorganického) ako nositeľa všetkých podstatných organických funkcií.

Hodno odčitovať názor autorov na teleologickú kauzalitu:

„Kauzálne sú teda aj procesy teleologického charakteru a na rozdiel od abiotickej (anorganickej) kauzality sú celkom osobitného typu. Determinujúcim faktorom je pri nich biotický faktor, ktorý dostáva priebehom vývinu celkom špecifické potenciálne vlastnosti. V užšom a pravom smysle teleologické sú procesy finalitné, čiže pochody s cieľom stanoveným uvedomele alebo inštinktívne. Finalitné par excellence sú javy ontogenetické, pri ktorých je cieľ daný potenciálne a jednoznačne. Takýto finalitný proces predpokladá, pravda, celostnú a harmonickú spoluprácu všetkých členov organickej a funkčnej štruktúry individua. Okrem tejto dynamickkej finality jestvuje ešte štatická finalita stroja; ako podľa Mittascha „neviditeľné puto objíma všetky členy vzájomne sa ovplyvňujúce, takže jeden rešpektuje druhý“, v konštrukcii stroja toto puto vlo-

žil konštruktér“. (Str. 71.) Áno, celkom správne, finalitu do stroja vložil konštruktér; štatistická finalita strojov je dielom bystrého rozumu. Ale pýtajme sa ďalej: Kto je autorom dynamickej finality nachádzajúcej sa v rastlinách, zvieratách, v človekovi? Táto dynamická finalita už nepredpokladá múdreho, ba, nekonečne múdreho Konštruktéra? Autor až sem nedospel — nechcelo sa mu zdať, aby nebol nemoderný? — a predsa zdravá logika vedie k tomuto cieľu. Neuznať, to je vzdanie sa dôslednej logiky a zdravej filozofie. Ak dynamická finalita nemá múdreho, nekonečne múdreho autora, tak musíme povedať, že ho nemá ani štatická finalita stroja. Toto je však proti rozumu a proti skúsenosti.

Ak si autor myslí, že empiria, fyzika je proti metafyzike, veľmi sa mylí. Metafyzika je korunou empirie a fyziky vôbec. Jedna druhú predpokladá a jedna bez druhej neobstojí. Fyzika bez metafyziky je ako hodiny bez ručičiek alebo, ako Nietzsche hovorí: veda bez filozofického zamerania podobá sa tvári bez očí. Metafyzika schvaľuje empiriu, ale pátra spolu i po poslednom smysle všetkej empirie a fyziky.

Nie materia, ale duch stvára svet, už aj preto, že je podstatný rozdiel medzi hmotou a životom, ako to sám autor uznáva. Kto nerobí rozdiel medzi tézou a hypotézou, komu je všetko len relatívne, ten pochoval pravdu. Znovu zdôrazňujeme rozdiel medzi pravdou a hypotézou. Hypotézy sa menia, ale nie objektívna pravda a objektívny zákon. Ďalej autorovi vyčítame rozvážnosť, ťažkosť a nejasnosť na mnohých miestach. Po ideovej stránke jeho názory zväčša prijať nemôžeme. Dnes už nové vetry vejú vo vede. S hmoty strhli masku a všade sa ukazuje primát a kráľovstvo ducha. Max Planck, Dr. Alexis Carrel, Marconi, De Broglie a iní veľikáni vedy to verejne vyznávajú a či je to na mieste, aby sme len my Slováci mali byť ešte vždy aspoň 200 rokov pozadu? Urbánková vedecká knižnica chce azda šíriť medzi slovenskou inteligenciou ľavičiariku ideológiu? Pravá veda má rozhodne aj iné predpoklady okrem tých, ktoré autor slovenského spisu „o vývine vedeckého myslenia“ v roku Pána 1942 pouvádzal.

Jozef Jánoš.

Katolícka výchova

Rediguje Dr. Mikuláš Višňovský, univ. prof. Bratislava, Kapitulská 1.

Rudolf Hodál:

Nábožné výlevy a ich výchovný význam.

(K storočnici dnešnej spisovnej slovenčiny.)

Poznal som ho ešte ako malý chlapec. Bol tvrdým mužom. Mal tvrdé mozoľnaté ruky, mal pevné údy. Jeho oči boli prenikavé, duša priama. Bol bitý životom, no vydržal.

Večierkami bral do rúk veľkú knihu. S láskou ju otváral. Keď pohliadol do nej, zrak sa mu vyjasnil, drsné rysy tváre zažiarili, zjemnel v ňom tvrdý muž a šťastím prekypovala jeho duša.

Čítať som nevedel, ale páčily sa mi pekné obrázky tej veľkej knihy.

I ju som dobre poznal. Zbožná bola; do kostola nosila čosi zakrútené v ručníčku. Bola to veľká kniha.

Keď som sa naučil slabikovať, prečítal som na veľkej knihe: Nábožné Výlevy.

* *

Dnes hľadáme do minulosti a vidíme, ako sa asi pred sto rokmi zjavuje po prvý raz tá veľká kniha. Predtým jej nebolo. Čakali na ňu. Túžili po nej. Duše po nej túžili, slovenské duše po nej túžili.

Áno, nábožné výlevy prišli, aby daly slovenskej katolíckej duši všetko, čo potrebuje pre svoj život.

Slovenský ľud dostal do rúk vodcu, ktorý mu mal ukazovať jedine pravú cestu. Kniha sa šíri do slovenských rodín, dostáva sa do rúk dedinského ľudu a inteligencie a stáva sa na Slovensku preslávenou. Zaujme predné miesto nie tak v knižniciach, ale tým viac v rukách slovenského človeka, aby mu dala pravé svetlo života.

Roku 1850 vychádzajú v Budíne „Nábožné výlevy“, srdce katolíckeho kresťana, zostavené Andrejom Radlinským, kútskym farárom. Toto prvé vydanie je čoskoro rozobrané a už roku 1852 vychádza nové vydanie, nakoľko je po knihe veľký dopyt. Nielen Slováci sa zaujímajú o „Nábožné výlevy“, ale i Česi. V nasledujúcich desaťročiach zjavujú sa ďalšie vydania, takže rok 1923 vychádza už 13. opravené vydanie. Hľa, aký to potešiteľný zjav. Sotva ktorý tlačенý produkt sa vie honosiť toľkými vydaniaми ako práve „Nábožné výlevy“. Toto rýchle a veľké rozšírenie

je spoľahlivým svedkom toho, že kniha našla na Slovensku opravdivé porozumenie a nielen toho, ale i faktu, že bola medzi slovenským ľudom naozaj ako prameň každodennej duševnej stravy, že bola svetlom, ktoré svietilo v tmavých a ťažkých chvíľach života. Nábožné výlevy sa chápu svojho poslania a plnia ho ticho, nebadane, ale tým istejšie v uzavretých rodinných kruhoch a v duši jednotlivcov. Slovensko je nimi zaplavené a čerpá z ich bohatstva. Slovensko chápe, že jeho záchranou je náboženstvo, a preto víta s pochopením nové vydania obľúbenej knihy. Nábožné výlevy sú žriedlom, z ktorého čerpá nielen poučenie, ale i pravý smer života, svetlom, ktoré vedie slovenskú dušu k večnému cieľu, k večnej blaženosti, k Bohu. Viedly k Bohu a tým plnily pravú vychovávateľskú povinnosť, lebo jedine tá výchova má smysel a titul jestvovania, ktorá pomáha človeku dosiahnuť večný cieľ a splniť poslanie tu na zemi.

Nábožné výlevy viedly k Bohu, pomáhaly na ceste k Bohu, boli pravým vychovávateľom!

. . .

Keď som bol starší, skúmal som, prečo on, muž tvrdých rúk, tak rád otvára tú veľkú knihu!

Dlho som rozmýšľal a časom som predsa prišiel na koreň veci. Spoznal som náplň veľkej knihy, spoznal som jej mocný vplyv, ktorým pôsobí na úprimnú dušu, spoznal som jej silu, ktorou priťahuje, aby mohla ďalej pôsobiť. Spoznal som krásne myšlienky, idey a ciele, ktoré nenápadne vnucuje prístupnému ľudskému duchu, spoznal som prostriedky, ktorými vedie človeka na zenit žitia a k vrcholu splnenia túžob, k Bohu.

Spoznal som ich výchovný význam!

Nielen ja som to spoznal, iní to tiež spoznali, spoznali sme to všetci, že výchovný význam nábožných výlevov je veľmi veľký.

Ak chceme stanoviť výchovný význam Nábožných výlevov, musíme skúmať ich pôsobenie pod zorným uhlom výchovného cieľa a výchovných prostriedkov.

Všeobecný výchovný cieľ Nábožných výlevov je zrejmý, presný a nemeniteľný: priviesť dušu k Bohu. Dosiahnutie tohto všeobecného cieľa však predpokladá uskutočnenie partikulárnych cieľov, na ktorých závisí. Aby mohol byť človek spasený, musí žiť podľa božej vôle. V bohumilom živote, zariadenom podľa božej vôle sú teda obsažené partikulárne ciele, ktoré treba dosiahnuť, aby sa človek mohol dostať k Bohu. Žiť podľa božej vôle však znamená zachovávať prikázania a plniť stavovské povinnosti. Nevyhnutnosť zachovávanía božích a cirk. prikázaní je prirodzeným dôsledkom úplnej závislosti všetkých tvorov na Bohu a nakoľko Boh určil každému človeku individuálne poslanie na zemi, musí tejto úlohe každý jednotlivec zadosťučiniť, aby plnil vôľu svojho Tvorcu a Udržovateľa.

Výchovný cieľ Nábožných výlevov zahrňuje v sebe formálnym a eminentným spôsobom uvedené ciele.

Nábožné výlevy zdokonaľujú pomer človeka k Bohu, k sebe, k životu, k spolubližnému. To je predmetom prikázaní.

Usilujú sa uviesť vôľu človeka do úplného súladu s vôľou božou, úplne podrobujú vôľu človeka vôli božej, aby tak ľudstvo uznalo svoju závislosť na Stvoriteľovi a aby sa toto uznanie stalo podkladom pokornej poslušnosti voči Bohu a tým i istou záchranou pred zblúdením vo víre života, lebo nemôže zblúdiť ten, kto má Boha za vodcu. Dvíhajú dušu na vyššie nívó života, aby sa tak človek čím viac pripodobnil Bohu. Stvárajú človeka podľa božích zásad, krešú z neho živú sochu svätca. Odpuťávajú ho od pominateľnej hmoty, dvíhajú ho do nebeských výšin, kde nie je biedneho bahna hriechu a neprávosti. Spatruje pravé svetlo večnej pravdy, krásy, radosti a plnosti života. Egocentrizmus ustupuje a theocentrický svetonázor povznáša človeka s celou náplňou jeho bytosti k večnému a nemeniteľnému Centru.

Nábožné výlevy vedú človeka k správne mu oceneniu svojej vlastnej osoby. Spájajú plné zhodnotenie ľudského individua, jeho schopností a činov s poníženou pokorou pred majestátnosťou všetko ovládajúceho princípu, ktorým je Boh. Spájajú sebavedomie s pokorou, aby tak našli cestu správneho zariadenia života. Učia nás vážiť si nesmrteľnosť duše, starať sa o svoju spásu. Pod ich vplyvom si upovedomuje človek svoju podstatnú rozdielnosť od iných stvorení, svoju povýšenosť nad nimi. Vymaňuje sa zpod vplyvu hmoty a vzlieta do duševných sfér. Obzor človeka sa čistí od bludov a naplňuje sa jasným poznaním pravdy. Rozum dostáva vznešený predmet v pravde a vôľa v dobre. Život človeka dostáva správne zamerenie, zhodnotenie a chápanie; ľudstvo zaujíma, i keď pomaly správny postoj k sebe samému!

Vedú človeka k správne mu postoj k životu. Priučujú človeka hľadieť očami večnosti (očami pravdy) na tuzemský život ako na prípravu, na šťastlivú alebo nešťastnú večnosť. Týmto dávajú ľudskému prebývaniu na zemi hlbšiu, vznešenejšiu náplň, ktorú prijíma človek za svoju a ktorá preniká zameranie jeho činov. Neoprávnený optimizmus a skazonosný pesimizmus odstraňujú žiarou kresťanskej nádeje na večnú odmenu v nebi.

V postoji k ľuďom vedú tiež k správne mu zhodnoteniu osobnosti spolubližného. Človek má vidieť v spolubližnom chrám Ducha Sv., spolubrata a podľa toho má zariadiť svoj pomer k nemu. Láska k bližnému je tu rozhodujúcou normou. Idea sociálnej spravodlivosti a lásky je v dôsledkoch vyslovená. Na základe tohto stanoviska chcú zaručiť ľudskej spoločnosti trvalý pokoj a blahobyť, zaručiť splnenie jej špeciálnych cieľov.

Tieto ciele sledujú Nábožné výlevy. Sú to ciele vznešené, osožné. Osožia ako jednotlivcovi tak i spoločnosti. Už podľa nich by sme mohli stanoviť a pokladať za dokázanú tézu, že výchovný význam Nábožných výlevov je veľmi veľký.

V akej miere tá-ktorá výchova dosahuje svoj cieľ, závisí aj od prostriedkov, ktorých užíva.

Ťažko je presne určiť výchovné prostriedky obsažené v Nábožných výlevoch. Vo všeobecnosti o všetkých, ktoré uvedieme, treba konštatovať, že sú osvedčené a veľmi účinné.

Poučovanie je základ, na ktorom musí budovať každá výchova. Ignoti nulla cupido. Nábožné výlevy poučujú človeka o základných pravdách katolíckej viery. Neuádzajú síce systematicky náuku katolíckej Cirkvi, ale predsa v určitom poriadku podávajú učenie o trojedinom Bohu, o Panne Márii, o vykúpení, posvätení, spasení, zatratení, o posmrtnom živote, o nesmrteľnosti duše, o sviatostiach, ich užívaní, o sväteninách, o modlitbe, dobrých skutkoch, mravnom poriadku, o povinnostiach človeka k Bohu, k sebe, k bližnému... Podávajú pravdu, ktorá je prostriedkom správneho usporiadania života. Na podklade neneiteľnej a Kristovým zmŕtvychvstaním potvrdenej pravdy stavajú svoju výchovu. Pravdou Kristovou osvietený rozum pohýňa vôľu, aby sa podľa nej rozhodovala.

Povzbudzovanie nadväzuje na poučenie. I Nábožné výlevy zachovávajú tento jedine správny postup a na poučenie o nejakej pravde vždy pripojujú povzbudenie, aby každý podľa tej pravdy žil. Uvádzajú motívy, ktoré majú vôľu pohnúť, aby sa rozhodla pre dobro. Rozvádzajú vznešenosť pravých cieľov človeka, ktorých obsiahnutie predstavujú vôle ako vrchol šťastia, dobra a blaženosti.

Sľub odmeny a trestu je silným určovateľom rozhodnutia slobodnej vôle. Odmena, ktorú sľubujú — večná spása — je príťažlivým magnetom dobrých skutkov a hýbadlom čnosti. Nádej na večnú odmenu je silnou vzpruhou vypnutia všetkých síl pre získavanie zásluh a vie oduševniť až k heroizmu. Myšlienka na večný trest je kladivom, ktoré drtí každú zatvrdilosť. Otriasa dušou človeka, dobýja i najpevnejšie tvrdze ľudskej pýchy. Marí zlo, ničí márnivosť a ľahkomyselnosť, vedie k pokániu.

Príklady tiaľnu. Čím lepší príklad, tým viac tiaľne. Úcta svätých a úcta Panny Márie vedú človeka k nasledovaniu ich čnostného života, k realizovaniu zásad, ktoré mnohých priviedly na vysoký stupeň svätosti. Úcta Panny Márie vie zachrániť mládež pred mravnou skazou, vie dať pravý a svätý predmet túžbam jej mladého srdca, vie jej udať správny životný smer, vie jej zaistiť šťastie tuzemského a posmrtného života, vie zaistiť ľudstvu zdravý vývoj a zachrániť ho pred úpadkom, vie i národu zabezpečiť skvelú budúcnosť. Nepoškvrnená Panna ochraňuje svojich čtiteľov od zlého a ozdobuje ich svätožiarou čnosti. Nábožné výlevy prinášajú mnoho prostriedkov mariánskej úcty. Príležitostne pri sviatkoch Panny Márie podávajú poučenie o živote Bohorodičky, vysvetľujú význam sviatku, pripojujú krátke rozjímanie a modlitbu. Prakticky učia veriacich, ako zasvätiť sviatok Panny Márie. Obsahujú mnoho poučenia

o pobožnostiach k Matke Božej a spôsoby, ako konať tieto pobožnosti. Úctu svätých podporujú krátkymi náčrtmi ich života, v ktorých vyzdvihujú najmä ich vynikajúce čnosti, prípadne utrpenie pri smrti. Modlitbou k svätým prosia pomoc pre všetky životné potreby.

Nasledovanie Krista je účinným prostriedkom pre usporiadanie života podľa božích zásad, podľa božej vôle. Náb. výlevy poučujú o Božskej osobe a Božsko-ludskej prirodzenosti Ježiša Krista. Poučujú o Jeho živote, ktorý predstavujú pravdivo, primerane, jasne, živo, zaujímavo a príťažlivo, i keď nie systematicky, ale len roztratené. Učia katolíka žiť s cirkevným rokom, ktorý je náznakovým obrazom života Krista na zemi. V rámci cirkevného roku objasňujú dôležité udalosti Ježišovho života, poukazujú na dôsledky, ktoré z Jeho skutkov, rečí, výrokov a pokynov nasledujú pre Jeho nasledovníkov. Kristovo narodenie učí láske k chudobe, pokojamilovnosti, poníženosti, skrytý život v Nazarete – pokore, poslušnosti, pracovitosti a usilovnosti, verejný život – v ktorom Kristus chodil dobre činiac – je pohnútkou dobrých skutkov, prakticky uskutočniteľnej svätosti, obetavej práce z lásky k Bohu a k bližnému, strádania a spokojnosti, odvahy a miernosti, je pohnútkou všetkých čností. Utrpenie priúča trpezlivému znášaniu krížov, pripomína cenu ľudskej duše, povzbudzuje k práci na vlastnej spáse a spáse iných. Niet lepšieho príkladu ako Kristus, a preto je jeho pôsobenie vo výchove najúčinnnejšie.

Modlitba ako rozhovor duše s Bohom pôsobí na osobnosť formovaním podľa božích vnuknutí. Duša, ktorá sa v úprimnej modlitbe otvára pred svojim Tvorcom, ktorá sa celou náplňou myšlienok a citov odovzdáva do rúk svojho udržiavateľa, ktorá Mu holduje v poníženosti, chváli Ho v radošti, ďakuje v šťastí, prosí a odprosuje v skrúsenosti, tá duša prijíma van ľúbeznej božej lásky a posväcujúcej milosti, aby prijala v sebe boží život, aby v nej žil Kristus. Krásne a obsažné modlitby nachádzame v Nábožných výlevoch, ktoré umožňujú veriaceму vzletieť perutami svojej mysle v každej životnej okolnosti a v každej potrebe k Bohu, aby tam našiel trvalý odpočinok.

Cirkevný spev môže byť samostatným výchovným prostriedkom alebo jednou z foriem modlitby. Spev ako výchovný prostriedok pôsobí najmä svojím mohutným dôjmom, ktorým povznáša pozornosť človeka k vyšším ideálom, oduševňuje vôľu, naplňa dušu vznešenými myšlienkami, naplňa arzenál dobrých úmyslov. V Nábožných výlevoch je bohatstvo nábožných piesní pre všetky sviatky cirkevného roku a pre dôležitejšie pobožnosti, piesní príležitostných a piesní k oslave svätých. Vrcholnou kyticou ohnivých vonných ruží sú mariánske piesne.

Cirkevný rok je mozaikou vplyvov, prenikavých vplyvov na veriaceho. Vplyvy jednotlivých sviatkov sa dopĺňajú, harmonicky súvisia. Liturgia celého cirkevného roku v tej forme, ako ju nachádzame v Nábožných výlevoch uvedenú, vysvetlenú a jednoduchým spôsobom spri-

stupnenú, ujíma sa nábožnej duše, nevypúšťa ju zpod svojho dosahu pripútava ju k sebe, aby tak členovia Nevesty Kristovej načerpali z nej cirkevného ducha, aby sa primkli k Matke-Cirkvi, aby s ňou spolucítili, aby sa s ňou tešili a smútili, aby s ňou prežívali pokojné chvíle a vzrušujúce momenty, aby s ňou bojovali a víťazili. Cirkevný rok spája veriacich v jedno spoločenstvo, ktoré im dodáva sebadôvery, zväčšuje v nich vzájomnú lásku a určuje životný smer. Cirkevný rok je oficiálnou formou vonkajšieho uctievania Boha a zapojuje do tejto úcty všetkých veriacich, aby sa celá spoločnosť odovzdala Najvyššiemu.

Sviatosti sú prostriedkami milosti a tým i výchovnými prostriedkami. V sviatostiach dostáva človek posväcujúcu milosť, ktorá dodáva jeho duši osobitnej ceny a krásy. Tu dostáva pomáhajúcu milosť, ktorá mu umožňuje vyhýbať zlu, konať dobro, presne plniť povinnosti svojho stavu. Pristúpenie k niektorej sviatosti je svätým úkonom, ktorý pôsobí mohutnou silou na dušu a núti ju, aby sa svojou slobodnou vôľou vždy rozhodovala pre dobro, aby vždy nasledovala hlas svedomia. Aby bol úžitok z pristúpenia k niektorej sviatosti čím väčší a účinok čím istejší, vysvetľujú Nábožné výlevy náuku o jednotlivých sviatostiach, o podmienkach ich správneho užívania, učia veriacich, ako k nim pristupovať. Prijatie sv. sviatosti, o ktorej je katolík podľa Nábožných výlevov poučený, iste má ďalekosiahly výchovný význam. Veď takéto dobré prijatie sviatosti pôsobí veľmi dlho a je schopné robiť morálne zázraky. Výslovne spomenieme iba sv. spoveď, ktorá je nenahraditeľná a ktorej venujú Nábožné výlevy osobitnú pozornosť.

Sviatosť Oltárna je vrcholom sviatostí a tak ju chápú i Nábožné výlevy. Výchovný význam jej častého užívania možno len nedokonale vyjadriť ľudským slovom, lebo pôsobenie sviatostného Krista je božím účinkovaním v najplnšom smysle slova. Práve preto však, že je to božia práca, je jej účinok nesmierny. Ľudské pojmy nestačia na zaznamenávanie jej výsledkov, ľudské schopnosti nestačia na ich zistenie. V Oltárnej sviatosti je vychovávateľom sám Kristus a preto niet lepšej výchovy. V nábožných výlevoch nachádzame dobré poučenia o sviatosti Oltárnej, ktoré otvárajú nové obzory vedomostí o nekonečnej láske Spasiteľa. Veľmi dobré prípravy, ktoré v nich zaujímajú dôležité miesto, sú výbornou pomocou pre zväčšenie účinkov Najsvätejšej sviatosti. Pozornosť, ktorú venujú svätému prijímaniu vo veľkej miere zväčšuje ich výchovný význam.

Okrem uvedených prostriedkov užívajú Nábožné výlevy i mnohých iných, ktorými formujú život toho, kto sa dá viesť ich blahodarným vplyvom. Ich účinnosťou je zaručené dosiahnutie výchovného cieľa a tým je určená a potvrdená téza ďalekosiahleho významu, téza, že výchovný význam Nábožných výlevov je nesmierny.

• •

Už od sto rokov plnia Nábožné výlevy svoje výchovné poslanie. Dobre ho plnia! O tom by mohli hovoriť tisíce duší, ktoré ich pomocou dosiahli svoj najvyšší cieľ: Boha.

I dnes treba slovenskej duši dobrého vychovávateľa, potrebuje Nábožné výlevy, aby ju viedly pravou cestou v čase veľkej skúšky celého ľudstva. Čakáme nové vydanie Nábožných výlevov.

. .

Poznáam ho i teraz. Je už starý. Slabou rukou otvára veľkú knihu, ktorá mu urobila život blaženým a šťastným. Dúfam, že ho privedie k večnému šťastiu.

Nad ňou už rastie tráva na cintoríne. Zomrela s veľkou knihou v rukách v nádeji, že nežila nadarmo. Jej veľkú knihu otvára jej vnučka. Dúfam, že i ona nájde v nej svoje šťastie.

Výchova.

Dr. Michal Salatňay:

Výchova (formovanie) členov Katolíckej akcie.

Katolícka akcia je predovšetkým apoštolátom, nie výchovou. No predsa sa nedá nič meniť na pravdivosti slov: „Až budeme mať v sebe utvoreného Krista Ježiša, budeme ho môcť ľahšie dať rodinám a spoločnosti.“¹

Možno teda konkludovať: Aj keď Katolícka akcia, je predovšetkým apoštolátom, predsa bezprostredným cieľom rozličných organizácií Katolíckej akcie, najmä organizácií mládeže obojeho pohlavia, musí byť formovanie ducha.² „Organizácie, predovšetkým mládeže, musia sa venovať duševnému formovaniu svojich členov.“³ Katolícka akcia je takou altruistickou prácou, na ktorú sa treba pripraviť nábožensky, mravne a intelektuálne.⁴ Preto Pius XI. tak dôrazne pripomína, aby sa mravnej, náboženskej a sociálnej výchove venovala osobitná starostlivosť, ako bezpodmienečne nevyhnutnému predpokladu Katolíckej akcie samej.⁵

Nové podmienky života nesú sebou nové potreby a s nimi nové zodpovednosti svojich členov, hlavne však bojovníkov. Týmto novým potrebám života a ich úmerným zodpovednostiam musí odpovedať aj vý-

¹ Pius XII., Enc. „Summi pontificatus“, preklad Salatňay.

² Pius X., Enc. „Il fermo proposito“.

³ Kard. Gasparri, List ku kard. Hlondovi z 10. IV. 1929.

⁴ Pius XI., List ku kard. Segura y Saenz.

⁵ Pius XI., List zo 16. VIII. 1927; srov. aj reč Piusa XI. z 12. X. 1933; Pius XI., List zo 14. II. 1934.

chova budúcich laických apoštolov. Musí to byť výchova všestranná, nie jednostranná, výchova, ktorá sa dotkne celého života, výchova úplná.

Bude to teda výchova náboženská, mravná, sociálno-hospodárska, apoštolská...

Objasnenie týchto jednotlivých druhov výchovy:

a) *Výchova náboženská.*

Náboženská výchova je otázkou pomeru človeka k Bohu, otázkou závislosti človeka na Bohu, otázkou povinnosti človeka k Bohu a v týchto povinnostiach otázkou správneho postoja k životu vôbec.

Ide o vytvorenie správneho katolíckeho smýšľania, ktoré neodlúčuje tuzemský život od života nadprirodzeného, ani život vnútorný od života vonkajšieho.

Preto výchova má za cieľ hodiť jasné katolícke svetlo na všetky problémy, pred ktoré život človeka stavia; má odkryť skutočné bohatstvá, ktoré ukrýva v sebe život duchovný; má poukázať na jeho užitočnosť v živote reálnom. Za slovom „náboženstvo“ má odkryť skutky, osoby, veci v ich životnej skutočnosti, pretože tieto sú plodom práve náboženstva.

Výchova má naučiť vidieť, poznávať v modlitbe, v účasti na sv. omši, na sviatostiach, na bohoslužobných obradoch, povinnosti, ktoré Bohom daný život sám ukladá a to k dobru človeka samého: k dobru tuzemskému a večnému.

Dať slovo nepriateľovi, odstrániť nevedomosti, poukázať vecne a stručne na pravdy a na prostriedky, ktorými sa dá pravda hájiť a obhájiť.

Slovom, má naučiť mládež hľadiť na Boha ako na svojho dobrotivého Pána; má ich naučiť tomu, aby plnením každodenných povinností spojili sa s Bohom čo najužšie, aby v tomto spojení s Bohom mali život a mali ho hojnosť.⁶

Na čo nemožno zabudnúť, je, aby ľudia pochopili, že náboženstvo tento život v Bohu ani sa nezískava len v kostole, ani sa neobmedzuje len na kostol, ale aby pochopili, že to je každodenné životné spoločenské prostredie, kde sa ten život v Bohu aj získava, aj udržuje. Musí teda byť aj náboženská výchova prispôbená sociálnym prostrediam a ich potrebám, aby všetci ľudia vedeli chápať každý akt svojho života vo svetle zjavených pravd, aby sa vedeli nielen vyhýbať zlu, ale aj konať dobro, každým činom sa posväcovať a za každý čin cítiť sa byť zodpovednými pred Bohom.⁷

Práve preto, že z najtesnejšieho spojenectva s Bohom, z náboženstva, plynie opravdivý život, treba uviesť do styku každého človeka s Ježišom Nazaretským, s Jeho životom, s Jeho náukou, s Jeho vplyvom,

⁶ Pius XI., List z 28. IX. 1935.

⁷ Ján 10, 10.

s Jeho ďalším životom, s Jeho činnosťou v nebesiach, s „Jeho večným kráľovstvom.“⁸

Keď sa toto žiada a je to potrebné pre každého, o čo viac je potrebné pre budúcich apoštolov, ktorí sú „osobitnou milosťou povolani od Boha a vyvolení k dielu natoľko podobnému dielu kňazskému.“⁹

Otázka náboženskej výchovy je otázkou plodnosti života: „Bez náležitej a hlbkej výchovy vo svetle pravdy a náboženskej disciplíny... organizácia individuálneho kresťanského života a Katolíckej akcie je nemožná; bez nej všetko je iba suchota a neužitočnosť.“¹⁰

b) *Výchova mravná.*

Náš najdôležitejší pomer, pomer k Bohu určuje čnosť náboženstva. Ale my máme povinnosti aj k sebe a k druhým ľuďom. Tento pomer určujú mravné, hlavne kardinálne čnosti. Celý program mravnej výchovy by sa dal shrnúť do týchto Kristových slov: „Učte všetky národy... zachovávať všetko, čo som vám prikázal.“¹¹ — *Plnosť povinností*, to je predmetom mravnej výchovy.

Predovšetkým má formovať vôľu, aby bola ochotná splniť všetky povinnosti: celé Desatoro, celé Päťoro prikázani, ba aj evanjeliové rady, lebo veď ideálom každého človeka by malo byť dosiahnuť čo možno najvyšší stupeň dokonalosti.

Aby toho ľudia dosiahli, mravná výchova musí predovšetkým vštepovať ľuďom radostné presvedčenie a vedomie o ich dôstojnosti, o ich ľudskej a kresťanskej cene.

Keď si je človek vedomý svojej dôstojnosti a sily kresťanských zásad, odhodlane háji nielen svoju dôstojnosť, ale aj kresťanské zásady.

Mravná výchova má uvedomovať mládež o pravej ľudskej slobode a v dôsledku nej aj o zodpovednosti. — Má apelovať na ich energiu, na ich odvahu, na ich aspirácie na vyšší život; má im dať odvahu dôverovať sebe, vo svoje osobné schopnosti a iniciatívy.

Má poukázať na vznešenosť boja, ktorý sa vedie v tom-ktorom sociálnom prostredí medzi dobrom a zlom, za dobro a proti zlu, poukázať na vznešenosť boja proti vlastným slabostiam. „Je treba, aby predovšetkým mládež poznala, nakoľko zlo snižuje a ničí život, nakoľko ho robí nešťastným; že hriech škodí, že ničí.“¹²

Najlepší spôsob sebazáchrany od zla je chrániť druhých od neho, poučovať druhých o povinnostiach.

Všetkému tomuto naučiť a k tomuto vychovať je úlohou mravnej výchovy. — Dať mládeži príležitosť konať mravne, aby si získala mravné

⁸ Viď bližšie „Programme général de la J. O. C.“ Paris, str. 120 nn.

⁹ Viď bližšie „Programme général de la J. O. C.“, Paris, str. 120 nn.

¹⁰ Pius XI., List ku kard. Van Roey z 15. VIII. 1928.

¹¹ Pius XI., Reč k španielskym pútnikom z 12. X. 1933.

¹² Mt. 28, 19-20.

čnosti a dobré zvyky; vzbudíť v nej túžbu po sebazdokonalení, po bezúhonnosti a po duchu sebaobetavosti. Najmä treba zdôrazniť *neoddeliteľnosť práv a povinností*.

Len zo spojitosti práv a povinností môže vzniknúť kresťanský poriadok, ktorý rešpektuje práva všetkých a pripomína povinnosti všetkých a všetkým.

Tento morálny duch môže byť jediný bezpečným základom pre každý druh spoločenského života.

c) *Výchova sociálna.*

Vo výchove sociálnej ide o vytvorenie „sociálneho smyslu“, o vytvorenie sociálnych kresťanov. Nejde o novú náuku, o nové princípy, ktoré by boli rozdielne od princípov kresťanských. Ide o prenesenie tých istých kresťanských zásad na konkrétny sociálny život.

Katolícka akcia má vychovávať natoľko po kresťansky duše, aby vedeli v každom momente a v každej situácii života súkromného a verejného nájsť, alebo aspoň pochopiť a aplikovať kresťanské riešenie mnohých problémov, ktoré sa môžu vyskytnúť v tých alebo v oných podmienkach života.¹³

Človek je už svojou prírodou tvorom *spoločenským*. Pri *hájení svojho života* a pri jeho výstavbe musí riešiť mnohé problémy a zaujať stanovisko k rozličným otázkam. Takými otázkami sú: dôkladná príprava na životné povolanie, preventívne opatrenia proti úrazom práce, hygiena pracovného terénu, pomer práce ku kapitálu a opačne, pracovná mzda; organizácia podnikov a verejnej správy; sociálne a politické zákonodarstvo, sociálna a politická autorita, sloboda ľudská, cirkevná a štátna; voľby, vojenská služba...

So všetkými týmito otázkami prichádza človek do styku. Od toho, ako sa nazerá na tieto otázky, závisí aj ich riešenie a od ich riešenia celý spoločenský život.

Sociálna úloha má za úlohu pripraviť duše na riešenie všetkých týchto otázok na podklade kresťanskom; má naučiť, ako sa Cirkev díva na prácu, na kapitál, na mzdu, na vojenskú službu, na odvislosť človeka od závodu, závodu od stavov a štátu a zas štátu od ostatných štátov, na sociálnu organizáciu, na autoritu a na jej potrebu, aby každý videl a presvedčil sa, že katolicizmu ide len o to, aby v celom ľudskom živote bolo *viac spravodlivosti a viac lásky*.

Každý musí pochopiť, pokiaľ siahajú jeho práva a kde začínajú jeho povinnosti. — Pius XI. o tom hovorí: „Chceme rozriešiť všetky problémy života, tak života súkromného ako verejného a politického. Aby sme to dosiahli, potrebujeme dobre pripravené duše.“¹⁴

¹³ Viď bližšie „Manuel de la J. O. C. F.“, Bruxelles, str. 91.

¹⁴ Pius XI., Enc. „Ubi arcano“ z 23. XII. 1922.

¹⁵ Pius XI., Reč k asociáciám mužskej mládeže v Ríme z 19. X. 1923.

Dr. A. Izakovič:

Týždenne jedna hodina náboženstva . . .

Pamätám na prekvapenie z roku 1939. Obchodná škola hlásila farskému úradu, aby určil pre nový školský rok katechéta aj do obchodnej školy, lebo šk. rokom 1939/40 bude týždenne jedna hodina náboženstva aj na tejto škole. Podobné hlásenia dochádzaly aj z iných škôl (obchodná akadémia, priemyselné, chemické a vôbec odborné školy najrozličnejšieho druhu, nevynímajúc hospodárske a školy rodinné). Zpravu som si zopakoval, zamyslel nad ňou a povedal som si s mnohými inými: týždenne jedna hodina! Vítaná lastovička, ale čo s ňou?

Veď nie je nijakou tajnosťou, že aj na školách s týždennými 2 hodinami možno kúpiť na konci roku starú učebnicu s nerozrezanými poslednými stranami. Keď tak s dvomi hodinami, čo potom s jednou? Chvíľku robil každý čo uznal za dobré, potrebné a pre budúcu vrstvu národa za osožné. Čoskoro dočkali sme sa prvých úprav: čo sa učí na gymnáziu rok, to bude v obchodnej akadémii trvať dva roky. Vyzeralo to skoro prirodzene, zväčša sa prijal úradný pokyn. A dnes?

Dávame sa fotografovať s maturantami odborných stredných škôl, ktorých maturitné tabló vždy v nás vyvolá spomienku: prví maturanti, ktorí mali náboženstvo na odbornej strednej škole od prvej triedy . . . Či chceme, alebo nie, myšlienka je skutočnosťou a je našou povinnosťou zastaviť sa pri tomto medzníku!

Prvý pocit je radostný, lebo najmä predvoj boja za tento štát, katolícke kňazstvo môže pozrieť do minulosti a môže si povedať so zpiatočnou platnosťou: časová, peňažná a životná investícia do boja za tento štát, prináša ovocie. Aspoň v školách, čo je veľmi dôležité zisťovanie z viacerých príčin . . .

Je pritom prirodzené, že novota musela vyvolať isté habkanie. A o to nám ide teraz. Chceme zistiť, ako múdre sme využili tú jednu hodinu. Ináč by som to mohol povedať: je na čase, aby sme si navzájom povedali svoje pozorovania, úspechy a zmeny, ktoré sme robili pod tlakom školského života. Nechcem, ozaj nechcem nikomu uberať prednosť odbornej odpovede na túto otázku, ale nemôžem sa zbaviť dojmu, že o jednej týždennej hodine náboženstva písalo sa máličko v našom odbornom časopise (či mal by som sa pýtať: či sa vôbec písalo?) hlavne preto, lebo ani jedna stredná škola s týždennou jednou hodinou nemá a nebude mať systemizované katechétske miesto. Vyučovania budú v prevažnej väčšine poskytovať kňazi z duchovnej správy a my tak radi prijímame odborné mienky katechetov z povolania, ktoré majú náter odbornosti. Kto však nám poradí, keď sme sami? Kto poradí, ako postupovať na odborných stredných školách, či už dvoj, alebo štvorročných? Myslím, že sme odkázaní na svoje úzucké skúsenosti. Myslím, že jeden za druhým robíme približne tie isté pokusy, tie isté zpiatočné cesty, ktorým by sme vyhli, keby sme z prípadu na prípad napísali, čo sa nám

podarilo a čo nie. Keďže niekto musí začať, nech obstoím pred skúsenjšími, šťastnejšími ako chcem, napíšem niečo o svojich skúsenostiach na dvoj a štvorročných stredných školách s jednou týždennou hodinou. Nie vedeckú úvahu, ale iba svoje pozorovania. Niečo tak, ako: zo svojich kaplánskych záznamov.

Hlavný problém úspešného vyučovania vidím v dvoch bodoch: spoznať žiakov, zapojiť ich do cirkevného života.

Ako som si pomáhal?

Od žiakov nechávam si písať dopytníky (nacionálie), z ktorých sa dozviem okolnosti, ktoré sú celkom nevyhnutné: rodinnú a súkromnú záľubu jednotlivcov. Prirodzene, takýto postup predpokladá, že sa doma naučím nazpamäť mená žiakov a ich životné okolnosti. V škole zisťujem konkrétne osoby a keďže nemám zvláštne nadanie pre zapamätovanie tváří, nepozostáva mi iné, ako naučiť sa doma zasadací poriadok, aby som urýchlil poznanie všetkých žiakov. Nemôžem povedať, že som dosiahol 100% úspech. Najmä v rokoch, keď som mal iba školy s jednou hodinou týždenne a školy s jednou hodinou dvojtýždenne, lebo mal som do činenia s tak veľkým množstvom neznámych detí, že som ich nezvládol. — Práve preto myslím, že nemám najlepší spôsob a dočítam sa o lepšom... Teda, spoznávanie žiakov sa mi celkom nedarí, preto aj úspech vyučovania nedostáva sa ani k teoretickému cieľu.

Zapojenie žiakov do cirkevného života. Tu som sledoval úseky: istá zásoba učiva, vhĺbenie sa do sv. omše, spolužitie s cirkevným rokom, priblíženie sa k Eucharistii a vychutnanie modlitby.

K samému učivu robím stručnú poznámku, lebo myslím, že narazím na prevažný odpor: s jednou týždennou hodinou preberám učivo strednej školy gymnaziálneho typu, kde sú dve týždenné hodiny! Môžem povedať, že doteraz sa mi nestalo, že by som nebol dokončil niektorú učebnicu. Predvídam však hľbu rozumove odôvodnených námietok, preto tento spôsob nehodlám navrhovať, preto ani obhajovať.

Vhĺbenie sa do sv. omše prevádzam tým, že zaviedli sme si spoločné sv. omše, hoci nie je nás veľa. Pri sv. omši modlia sa žiaci „Liturgickú sv. omšu“ z „Jednotného katolíckeho spevníka“. Cieľ postupu: žiaci zväčša nemali ani hmlistej predstavy o sv. omši, o jej častiach. Liturgickou sv. omšou nadobúdajú nečakaných vedomostí o skladbe sv. omše, akosi sa jej približujú. Pričom vynoril sa mi druhý úspech: žiaci udomácnia sa v kostole, takže mám ozaj veľkú nádej, že mnohý z nich vyrastie na akéhosi ideálneho modleníka, čiže laického zástupcu pri pobožnostiach a tým by sme hodne dvíhali naše ľudové pobožnosti, ktoré čoraz viac budú cudzie pokoleniu, ktoré má smysel pre istú literárnu a spoločenskú jemnosť.

Okrem toho, ako len môžem, usilujem sa, aby žiaci v počte čo najväčšom dostali sa k oltáru (mením miništrantov, sami zažihajú sviečky, pomáhajú mi v sakristii atď.) Pravda, niekedy zaznie kostolom suchotavý úsmev, ale i v tom je čosi úspechu, lebo všímajú si bližšie

veci, o ktoré ináč nemali záujem, ba ani potuchy. Jednoducho ušly ich pozornosti.

Spolužitie s cirkevným rokom neviem dobre pestovať. Úspešný spôsob som nenašiel, hoci ho stále hľadám. Keďže jedna týždenná hodina nestačí ani len na príležitostné poznámky, usilujem sa pamätať na cirkevný rok v exhortách. Skúšal som, ale bez väčšieho úspechu: žiak počas zapisovania do triednej knihy prednášal (2—3 minúty) o liturgických zvláštnostiach budúceho týždňa.

Eucharistického ducha skúšal som zvyšovať spôsobami, o ktorých písavali katechéti-profesori stredných škôl, ale nemôžem povedať, že by som bol dosiahol kvetov. Ešte ani na hospodárskej škole nie! Zasa vidím, že som na nepravnej ceste. Azda niekto bude na správnej...

Modlitbe venujem väčšiu pozornosť. Výsledok neviem sledovať, lebo ide o vec, ktorá sa prevádza v súkromí, nebadane. Hlavné úsilie som zameril: každý žiak vie ruženec a hľadám spôsoby, ako ich priviesť k tomu, aby ho nosili, ale aj cez prázdniny. Čo sa týka samých vedomostí, tu je pokrok skoro 100%, lebo každý žiak vie sa modliť ruženec. (Neplatí to o učňovských školách, ktoré nemám na mysli ani v iných prípadoch, o ktorých píšem.)

Napokon, chcem sa zmieniť o známkovaní, keďže tu sme sa, vari, najviac prehrešili, skoro sme znehodnotili celé náboženské vyučovanie. Spravujem sa zásadou: jednotku nedať len tak ľahko!

Keďže skúšanie robí ťažkosti najmä časové, dávam písomné testy. Okrem toho pýtam sa pred konferenciou: kto na akú známku si trúfa odpovedať zo štvrtročnej látky a keď vidím nesrovnalosť medzi textom a typom žiaka, vyvolávam, prípadne aj popoludní. Okrem toho v poslednom čase (ale iba v I. a II. triede nechávam písať „Žiadanky“). Tam mi napíše žiak: akú chce známku, ktoré §§ vie na žiadanú známku, čo prečítal (a má napísané), aké súkromné dôvody uvádza. Chcem povedať, že žiadanky budem skúšať ďalej, lebo sa mi pozdávajú.

Úplnosť článku žiada povedať, že v I. a II. triede píš mi žiaci doma: aktuality (odpovedajú na tri otázky: čo sa stalo v katolíckom svete, čo v našej Republike a čo v mojej dedine), prípadne píš: ktorý z prečítaných článkov sa mi najlepší páčil a prečo? Otázku „prečo“ musia písať aj na konci každého knižného diela, ktoré prečítali (o ktorom sa zmieňujú v žiadankách) a neraz je zaujímavé, ako sa pozerajú deti napr. na knihy vydané SPKK.

Toľko chcel som povedať ako vlastnú spoveď pred maturitnými fotografiami svojich žiakov, s ktorými sme kráčali v jednej týždennej hodine od I. triedy obchodnej akadémie a ktorí už zaujímajú úradnícke miesta ako absolventi dvojročnej obchodnej, roľníckej školy s jednou týždennou hodinou. Úprimne opakujem, že nehodlám robiť z článku vedu, ale rozhodne tvrdím, že je našou sv. povinnosťou, je otázkou nášho svedomia, aby sme vytvorili vedu okolo otázky: ako úspešne vyučovať na strednej škole s jednou týždennou hodinou...

Univ. prof. Dr. A. Jurovský:

Kedy je dieťa zrelé pre školu?

Kedy je dieťa zrelé na to, aby mohlo začať chodiť do školy? Máme síce túto otázku zodpovedanú s určitou zákonitými opatreniami, ktoré zreteľne určujú vekovú hranicu, a to 6 rokov, ktorú keď dieťa dosiahne, musí chodiť do školy, lebo je školopovinné. Keď tejto povinnosti neurobí zadosť, trestne sa stíhajú jeho rodičia, alebo iní zákonití jeho vychovávateľia. Okrem toho sa však vyskytujú hojne prípady, v ktorých sa nám táto zákonitá hranica školopovinnosti zdá byť dosť neskoro položená, pretože na svojom dieťati pozorujeme a vidíme, že by už aj skôr bolo zrelé na to, aby mohlo navštevovať školu, ako normálny žiak. Na druhej strane zase učitelia majú príležitosť stretnúť sa v prvej triede ľudovej školy s takými deťmi, ktoré síce už majú šesť rokov, lenže ani telesne, a čo je ešte dôležitejšie, ani duševne nie sú zrelé natoľko, aby mohli vyučovanie v škole normálne sledovať a mať z neho ten úžitok, aký mávajú iné deti. Na týchto teda vidíme, že ešte nie sú zrelé pre školu a to ani napriek tomu, že svoj šiesty rok života už dovŕšili.

Pozrime sa preto na vec bližšie, aké už musí byť dieťa vyvinuté, aby sme ho mohli pokladať za normálne zrelé pre školu. Napomôže nám pri tom psychológia dieťaťa alebo vývinová, ktorej sa táto otázka týka ponajprv.

Pokiaľ ide o *telesnú zrelosť* dieťaťa pre školu, tu sa môžeme celkom spoľahnúť na zákonom určený vek šesť rokov. Šestročné dieťa je už normálne telesne natoľko vyspelé, že je schopné znášať každodenné včasné vstávanie do školy a že neutrpí škodu na svojom zdraví tým, že denne dve-tri hod. musí sedieť ticho na jednom mieste v škole. Tam, kde by boli nejaké pochybnosti v tomto ohľade, teda tam, kde ide o dieťa slabé, chorľavé, v svojom telesnom vývine z akejkoľvek príčiny zaostané, treba sa poradiť s lekárom, ktorému treba dať túto otázku právoplatne rozhodnúť.

Na ťažšiu otázku narazíme, keď chceme rozhodnúť, či je dieťa pre školu *zrelé duševne*. To je totižto tu aj oveľa dôležitejšou otázkou: škola je predsa výchovateľská a vyučovateľská inštitúcia, je svojou činnosťou zamierená predovšetkým na duševný vývin dieťaťa, aj jej pôsobenie sa odráža najviac na duševnej oblasti dieťaťa. Preto je aj celkom namieste otázka, ako vyvinuté musí byť dieťa s duševnej stránky, aby toto duševné pôsobenie školy mohlo do seba prijímať a ho v sebe stráviť.

Čo pri tejto otázke hneď na začiatku musíme prizvukovať, je to, že škola znamená veľmi mnoho pre duševný vzrast a pre duševné formovanie sa dieťaťa, znamená veľký obrat aj v jeho doterajšom živote a to s každej stránky. Tento dôležitý obrat v živote dieťaťa nemá teda znamenať nejaké duševné zaradenie, ktoré má potom na jeho ďalší duševný rozvoj neblahý vplyv, ale musí zapôsobiť podnetne, aby dieťa práve po-

mocou školského vyučovania ďalej napredovalo v svojom duševnom vývine tak, ako je to normálne.

Pozrime sa preto na celú otázku trochu podrobnejšie. Škola znamená pre dieťa predovšetkým *povinnosť*. Dieťa predtým slobodné, vstávalo, kedy sa mu chcelo, hralo sa, čo sa chcelo a s kým, teraz musí každé ráno vstávať, musí ísť do školy, musí tam slušne sedieť, musí poslúchať, počúvať výklady, odpovedať, keď sa ho spýtajú a vôbec mnoho je tu nových vecí, ktoré dieťa musí robiť, mnoho povinností, ktoré ako nové musí na seba vziať. Aby dieťa bolo tohto schopné, musí byť už pri vstupe do školy tak pokročilé v svojom duševnom vývine, že už vie robiť rozdiel medzi hrou a prácou, že si už vie uvedomiť, čo môže robiť, ak chce, ako je to zväčša pri hrách, a čo musí robiť i vtedy, keby sa mu to pripadne i nechcelo. Dieťa normálne sa vyvinujúce a v normálnych výchovných pomeroch vyrastajúce vie už koncom piateho roku svojho života robiť rozdiel medzi cieľom činnosti, ktorý si položí samé, napr. v hre, a medzi cieľom činnosti, ktorý sa mu uloží z vonkajška, v podobe úlohy, rozkazu, príkazu, žiadosti ap. No, i tak je mnoho detí, ktoré ešte ani v šiestom roku nie sú tohto schopné. Bývajú to najčastejšie také deti, o výchovu ktorých sa nik dosiaľ nestaral, ktoré sú výchovne zanedbané, takže si doslovne až doteraz mohli robiť, čo chceli a ako chceli. Ale bývajú to aj také deti, ktoré boli výchovou rozmazané, ktorým sa zasa natoľko išlo vo výchove poruke, že vždy si mohli robiť, čo chceli a tak nenaučili sa prijímať a uznávať aj iné ciele pre svoje konanie, ako len tie, ktoré si zo svojej vlastnej vôle kládli. Zo školskej praxe vieme, koľko starostí a trápenia má učiteľ s takýmito deťmi, ktoré nevedia, čo je povinnosť a ako dlho to trvá a na koľké ťažkosti pre nich i pre učiteľa to naráža, ak sa toto majú naučiť až v škole. Oprávnené teda vidíme v tomto veľmi dôležitú složku toho, čo nazývame duševnou zrelosťou dieťaťa pre školu.

Ďalej škola je *vyučovateľskou inštitúciou*. To znamená toľko, že škola učí dieťa novým spôsobilostiam, staré zdokonaľuje a sprostredkuje celú seriú nových vedomostí. Pomocou tohto všetkého dieťa duševne veľmi významne rastie a vzráha sa. Ak však vyučovací cieľ školy má dieťa dosiahnuť, musí byť v svojom rozumovom vývine natoľko zrelé, aby po-najprv bolo schopné vyučovanie v škole chápať, rozumieť ho, aby si ho vedelo zapamätať a konečne, aby ho tiež vedelo v sebe stráviť, v sebe duševne asimilovať. Rozumový vývin závisí od vrodenných dispozícií alebo vlohy, ktoré si dieťa prináša so sebou na svet, ale tiež od toho, ako sa už tieto vlohy doteraz pestovali. Kde tieto vrodené vlohy sú od prírody slabé, ako je to u detí slabomyseľných, tam dieťa v šiestom roku nie je schopné sledovať školské vyučovanie a mať z neho osoh. Dokonca kde sú veľmi slabé, ako je to napr. u detí idiotských a imbecilných, tam ani neskôršie nie sú schopné normálneho školského vyučovania. Pre také sa totižto zriaďujú špeciálne školy alebo tzv. pomocné triedy. Pre učiteľa je veľmi dôležité, aby slabomyseľných žiakov čo najskôr objavil a pridelil

ich do tej školy, do ktorej patria. Veľa ťažkostí v škole zapríčiňujú tie deti, ktoré sú rozumove síce normálne nadané, ale sú zanedbané, zadubené, ako by zakrpatené rozumove. Nie sú navyknuté rozumom narábať, nevedia sa teda vpraviť do školského vyučovania, sú ako by vždy duševne neprítomné. Ťažkosti sú s nimi najmä preto, že sú to deti normálne, ale že len škola má v nich prebudiť do normálnej činnosti ich rozumové schopnosti. V každom prípade sú to práve rozumové schopnosti, ktoré sú pre normálnu prácu v škole dôležité a ktoré preto musia byť už dostatočne zrelé, aby sa dieťa mohlo hneď plne zapojiť do školskej práce.

Okrem rozumových schopností je to ďalej *pozornosť*, v ktorej dieťa už pri vstupe do školy má byť dostatočne zrelé. Ako vieme, dieťa v predškolskom veku vyniká hlavne tzv. spontánnou alebo mimovoľnou pozornosťou. Svojou pozornosťou sprevádza tie veci, ktoré samy o sebe, teda bez zásahu vôle dieťaťa, strhnú na seba pozornosť. Pravda, aj školské vyučovanie, najmä v prvej triede, je zariadené tak, aby samé už strhovalo na seba pozornosť dieťaťa. No nemôže sa zostať len pri tomto. Dieťa už zavčas sa musí naučiť samé zo seba, zo svojej vôle venovať pozornosť určitým veciam a to i takým, ktoré ho prípadne ani nezaujímajú. Učitelia majú aj s takýmito prvákmi veľa starostí, ktorí sú svojou pozornosťou rozptýlení, ktorí jej nevedia ako by ešte rozkazovať, a preto ani sa nevedia sústrediť trvale na to, čo sa v škole robí. Keď ide len o telesnú oblasť, nazývame takých žiakov neposednými: nevedia chvíľku vydržať pokojne, vždy musia sa vrtieť, obzerať, hýbať. Lenže neposednosť sa obyčajne rozširuje aj na duševnú oblasť a v tom prípade žiak nie je schopný sledovať vyučovanie, sústrediť sa naň, sám potom nič z neho nemá ostatných žiakov okrem toho vyrušuje a učiteľa zlostí. Je preto veľmi potrebné, aby dieťa pri vstupe do školy už bolo zrelé duševne natoľko, že je schopné aj aktívnej, chcenej pozornosti, ktorá je nepostrádateľnou podmienkou pre to, aby dieťa sa mohlo na vyučovaní zúčastniť.

Napokon škola je aj *spoločenskou ustanovizňou*: v nej dieťa je spolu s mnohými deťmi, musí s nimi stráviť denne niekoľko hodín, i hrať sa s nimi, rešpektovať ich želania a potreby, musí sa slovom do ich spoločnosti začleniť. Okrem toho musí sa podriaďovať vôli cudzieho dospelého človeka, ktorý je okrem toho ešte úradnou osobou, t. j. učiteľovi. Deti, ktoré nemaly už pred školou dosť skúseností s inými deťmi a s inými dospelými ako len so svojimi rodičmi, sa veľmi ťažko vpravujú do novej spoločenskej situácie, ako je škola. Vidíme neraz, že také deti necítia sa v škole dobre, veľmi často na iné deti žalujú a prekážajú im, na každé ostrejšie slovo učiteľa sa rozplačú alebo tvrdohlave čušia a vôbec, že učiteľ s takými deťmi má v škole mnoho trápenia. Preto treba, aby dieťa si prinieslo už do školy určité spoločenské návyky a to tak k iným deťom, ako i k učiteľovi.

Vedomie povinnosti, dobre rozvinuté rozumové vlohy, schopnosť sústredenia pozornosti a napokon spoločenské návyky sú teda najdôleži-

tejšie vlastnosti, podľa ktorých môžeme posúdiť duševnú zrelosť dieťaťa pre školu. K tejto zrelosti má dieťa priviesť už rodinná výchova. Preto je dôležité, aby si toto rodičia uvedomili. Nestačí pre školu len to, aby dieťa malo šesť rokov, ale aby v naznačenom smere bolo už duševne vyvinuté a náležite vypestované. Keď sú tieto predpoklady splnené, dieťa sa do školskej práce začlení ľahko, chodí do nej rado a vyťaží z nej toľko, že preň škola hneď zo začiatku znamená ohromné dobrodzenie. V opačnom prípade trvá začlenenie dlho, uskutočňuje sa ťažko a neraz i s vyslovenými duševnými poruchami u dieťaťa a k tomu ešte s veľkou námahou, ba i s vysloveným trápením sa so strany učiteľa.

-ilk-

Dôležitý činiteľ vo výchove.

Detská otázka je dnes viac zanedbávaná ako kedykoľvek inokedy. Mnohé otázky, ktoré musia byť riešené neodkladne, zamestnávajú ľudí na všetkých úsekoch života. Azda aj v tomto treba hľadať príčinu trpkého mlčania v záujmoch najmenších. Hovorí sa všade o úspechoch, ktoré hýbu svetom, ale len na čas, azda so dňa na deň. Zabúda sa však hovoriť o úspechoch, ktoré dosahuje katechéta medzi svojimi žiakmi, o úspechoch na poli práce duševnej. Zmaterializovaný svet stráca pochopenie pre tieto tak vysoké — ba najvyššie hodnoty. Váži sa všetko na hrubej váhe egoizmu, koľko to vynesie v peniazoch.

Niečo podobného možno vidieť aj vo výchove v katechizovaní na nižších školách. I tu sa objavuje materializmus i keď je ešte jemnejšieho zrna, no vždy je nebezpečný. Hľadá sa vo výchove niečo iné — než čo je vlastným a podstatným cieľom výchovy. Duchovné ustupuje hmotnému, alebo aspoň zhmotnenému. Všeobecné ponosy na pasivitu žiakov nasvedčovali by tomu, že prvý a podstatný princíp výchovy — láska — nenachádza dostatočného pochopenia.

Vychovávame! Možno lepšie by bolo povedať — učíme! Učenie a výchova sú si blízke a mali by ísť v našom prípade spolu, no jednako líšia sa od seba tým, že učiť niekto môže bez lásky k žiakom, ale len veľmi ťažko si vieme predstaviť vychovávateľa, ktorý by nebral lásku za základ svojej výchovy; pedagogická láska k chovancovi. Nepokoj vo svete zanecháva hlboké stopy v detskej duši, kreslí do nej ostrými fahmi obraz prítomnosti! Nedôvera, ba aj nenávisť zapúšťajú korene, začínajú sa uhostovať a pomaly aj panovať. Prečo? Lebo žiak vo svojom katechétovi v mnohom prípade nemá vychovávateľa, vodcu, ktorý by sa zaoberal otázkou — ako a ktorými prostriedkami má sa vychovávať za dnešných dní a to tak, aby sa žiaci stali ucelenými osobnosťami, šťastnými a harmonickými ľuďmi, ktorí by dosiahli svoj cieľ pozemský a večný. Nikto však nedá, čo nemá! Ako teda môžeme očakávať od žiakov lásku k Cirkvi, k národu a aj k nám samým, ak lásku našu nikdy nepo-

cítiti? Dočasného úspechu možno dosiahnuť aj bez lásky, bez väčšieho záujmu o žiakov. Ak však chceme, aby naša námaha bola korunovaná trvalým úspechom, musíme sa snížiť k žiakom bez ujmy na autorite, musia pocítiť teplotu a tlkot vychovávateľského srdca.

V katechizovaní má veľkú dôležitosť správna učebná metóda, podobne dobrá učebnica, ale najdôležitejšou je osobnosť katechéty samého. Ak má katechéta potrebné dobré vlastnosti — nahradí prípadné nedostatky metódy a neúplnosť učebnice. Platí to však aj naopak. Preto osobnosť katechéty je dôležitejšia ako všetky učebné metódy a učebnice.

Žiak miluje katechéty a priori — bez toho, že by ho bol prv poznal. S radosťou očakáva prvý jeho príchod do školy. Pritom však je charakteristické, že žiak lásku s osoby katechéty prenáša aj na predmet, na náboženstvo. Náboženstvo stojí u neho na prvom mieste. Ak sa však žiak vo svojom katechétovi sklame, v hodnotení — katechéta a náboženstvo zaujmú posledné miesto. Preto katechéta musí milovať svojich žiakov, musí na nich myslieť, musí sa o nich starať a zaujímať sa o to, čo je predmetom záujmu jeho žiakov. Detské srdce túži po teple lásky ako malá kvetinka po teple slnečnom. Koncil v Lüttichu (1851) hovorí, že najdôležitejšou vlastnosťou katechéty je *láska k deťom*: „Amare pueros. Quid enim est catechista? Alter Christus.“ Veď kto raz nahliadol do obdivuhodného sveta ľudskej duše, ten si bude duše ctíť a milovať, ľahko bude vedieť v nich čítať. Kúzelný kľúč lásky otvorí si sám najtajnejšie dvere duše. Iste mal toto na mysli aj pápež Gregor Veľ. keď povedal: Kto nemá lásky k druhému, nech neberie na seba úrad kazateľa. Je prirodzené, že tu nemôže byť reč o inej láske ako *nadprirodzenej*. V každom žiakovi bez rozdielu musíme milovať nesmrteľnú dušu. Vychovávať človeka. Úloha najvznešenejšia, ale potrebná je k nej dobrovoľná obeta skoro v neobmedzenej miere, toľko námahy, jemnosti a vytrvalosti, koľko vie vynaložiť iba láska.

To je tajomstvo katechizovania aj na vyšších školách — od neho závisí všetok úspech. Dokiaľ žiak vo svojom katechétovi vidí len učiteľa, dotiaľ katechéta nemôže počítať s nijakým úspechom vo vyučovaní náboženstva. Keď však najmenší nájdú v ňom svoju matku, väčší otca a najväčší svojho druhého brata, potom sa ľahšie môže dostať nielen k ich rozumu ale aj do vnútra srdca. Potom bude vyučovanie náboženstva nielen vyučovaním, ale opravdivou prípravou pre šťastný život. Vplyv obľúbeného katechéty bude účinkovať aj neskoršie, ba aj vtedy, keď chovanec už dávno zabudol na jeho meno a tvár. Ak skúmame psychológiu, obrátení zbadáme, že tu pôsobila nielen sila učenia, dišputy a apologie, ale aj kúzelná strhujúca sila osobnosti.

Katechéta musí milovať žiakov. Lebo, je to práve láska, ktorá nás robí opravdive veľkými — ak z lásky k deťom stali sme sa malými. Táto láska nie je straníckou, nie je v nej nič smyslového, nie je nijakou uspávajúcou sentimentalitou, ale uskutočňovaním slov sv. Pavla (I. Tes. 2, 7):

Facti sumus parvuli in medio vestrum, a nasledovaním výroku pápeža Gregora Veľ.: Žiadna obeta nie je Bohu milšia ako horlivosť za duše. Musíme teda milovať nielen deti dobré, ktoré si našej lásky zasluhujú, ale najmä musíme sa zaujímať o deti neposlušné a opustené. Naša láska musí byť rosou, ktorá padá nielen na kvety, ale aj na trnie.

Katechéta musí mať teplé srdce, ktoré sa stará o všetky starosti, ťažkosti a potreby mladých, zaujíma sa o všetky záležitosti žiakov, ktoré sa môžu prejavovať aj spôsobom hmotným. Mladý musí cítiť, že katechéta je potrebný k jeho duchovnému vedeniu, musí v ňom vidieť svojho najlepšieho a najvernejšieho priateľa, ku ktorému má vždy voľný prístup, ktorému môže otvoriť svoje srdce podľa potreby. K tomuto však nestačia len otvorené dvere na byte katechéty, ale musí mať otvorené aj srdce. Pred očami každého katechéty mal by stáť nápis, ktorý možno čítať nad dverami opátstva Muri-Gries (Tirolsko): Porta patet, sed cor magis. Žiak musí cítiť, že katechéta sa oňho stará a zaujíma. Veľmi dobre robí katechéta, ktorý si na začiatku škol. roku spíše mená žiakov s presnými adresami bytov, aby ich v prípade choroby mohol navštíviť. Bude sa to týkať po väčšine žiakov, ktorí nebývajú u rodičov. Týmto, v ich opustenosti, návšteva katechéty bude veľmi milou a na preukázanie im pomoc nikdy nezabudnú. Musíme ich hľadať tam, kde sú a po ich spoločnosti. Sv. Ignác z Loyoly hovorí: Chcem sa k nim dostať cez ich dvere, aby som ich tak priviedol k mojim dverám. Katechéta, ktorému táto láska k mládeži chýba a katechizuje len preto, že musí, nikdy si neurobí mládež oddanou, vernou a blízkou. Non bene auditur, qui non bene diligitur (Greg. Veľ.). Kde katechéta je len učiteľom, dáva hodiny, prednáša, vyvoláva a pri konferencii známkuje, na toho sa vzťahujú slová sv. Pavla: Si decem milia paedagogorum habeatis, sed non multos patres.

Keby sme mali ceniť význam lásky v pedagogike, ťažko by sme sa zmohli na krátku definíciu. Lahšie vystihneme pravý význam, ak poukážeme na opak. Najstručnejšie vyjadrenie by bolo: *Bez lásky niet vychovávateľa*. Vychovávať je úlohou ťažkou natoľko, že len láska sa vie odvážiť vziať na seba túto ťažiu a vziať aj splniť. Teória pedagogiky kladie na vychovávateľa nespočetné požiadavky, ktoré vie splniť iba láska k chovancovi. Keby láska medzi žiakom a katechétom bola tak silná ako medzi rodičmi a dieťaťom, potom by vychovávateľská práca katechéty mala omnoho väčší úspech ako rodičovská, lebo odborné poznatky katechéty sú omnoho väčšie — stoja vysoko nad domácou, často antipedagogickou výchovou. Teda — že úspech našej vychovávateľskej práce častejšie nie je uspokojujúcim, vyplýva z toho, že vzťah medzi katechétom a žiakom je chladnejší ako by mal byť. Ak je tento chladný pomer medzi žiakom a iným učiteľom, prijíma to žiak ľahšie. Od katechéty však vyžaduje sa láska k deťom, ktoré majú na ňu plné právo, lebo prvou a hlavnou úlohou katechéty nie je podávať vedecké poznatky, ale výchova a vedenie duší a spolu s tým súvisiace vytvorenie pevného charakteru.

Ako katechéta k žiakom, podobne aj žiaci ku katechétovi určujú si svoj pomer. Často podľa toho, ako zapôsobil na nich na začiatku, vzbudí sa v nich láska, alebo — ak nechceme pripustiť nenávisť — tak aspoň indiferentnosť býva zjavom dosť častým. Od tejto chvíle v mnohom prípade závisí úspech alebo neúspech katechéty v škole! Deti sú obyčajne vďačné voči svojmu katechétovi, ktorý pôsobí s láskou. Sú síce materiálom veľmi ťažkým, ale po dokonalom spracovaní tým rentabilnejším. Lásku odplácajú láskou a vďačnosťou, ktorá nemá ustálené hranice zákonom školskej povinnosti, ale ide ďalej — a v dobrej životospráve a v spomienkach trvá po celý život.

Láska robí katechétu schopným pomáhať svojim žiakom. Nie je zriedkavou otázkou, že ako a v čom im treba pomôcť. Iste, že mnoho nám povie pedopsychológia, ale nie všetko. Najviac nás poučí pozorovanie behu života, opravdivý záujem o vnútorný a vonkajší život dieťaťa. Hlboká je detská duša — ťažko sa vniká do jej hlbín, ale kto raz do nej nahliadne, záujem jeho bude sa vždy stupňovať, stane sa pravým vychovávateľom podľa vzoru svojho Majstra, ktorý tak veľmi miloval maličkých. Pekne hovorí Gerson — čo znamená láska vo výchove: *Sicubi deest amor, quid proderit instructio, dum nec libenter audient, nec dictis credent, nec imperatis obediunt? Quare maiestatem omnem exuere oportet, et pro parvulis parvulum se facere, seclusis tamen vitiis...*

Okrem lásky, alebo lepšie s láskou má sa prejavovať aj aktuálny záujem o žiakov a o všetko to, o čo sa oni zaujímajú. Že si tým získame srdce žiaka, je aj psychologické, lebo žiak v záujmoch svojich a v záujmoch katechéty vidí akúsi podobnosť, čo už samé nakláňa si srdce žiaka. Či nezdôverí sa radšej tomuto — ako inému, ktorý sa usiluje učiť a pritom zachovať prísny úradný pomer medzi žiakom a učiteľom? Mnoho nám povedia slová malého žiaka, ktorého sa pýtali či má rád náboženstvo. Hovorí: „Náboženstvo mám rád, ale hodinu náboženstva nie.“ Keby sme hľadali príčinu, často by sme ju našli v nepedagogickom počínaní si katechéty, ktorý prichádza do školy zahrúžený do svojich myšlienok a ťažkostí. Nemôže dobre na žiaka pôsobiť, keď vidí pred sebou zamračenú tvár katechéty a obáva sa, čo príde o chvíľku! Počúva pekné slová o Pánu Ježišovi, ako miloval malučkých! — Ako tomu uverí, keď vidí opak toho, čo počúva? — „*Sicubi deest amor...*“

L á s k a — tajomstvo úspešného pôsobenia na duše mladých, ktorých si ňou ľahko získame. Ak sme ich však raz stratili, ťažko ich dostaneme k sebe aj keď seba obrátime! Dosiahneme azda v triede poslušnosť (i keď len naoko) — ale sotva kedy získame si mladé srdcia, ktoré by sa k nám vinuly s dôverou ako k vlastnej matke, ak nie s väčšou.

Nie veľkou zriedkavosťou býva shonba po najrôznejších príručkách a vedeckých dielach, odkiaľ usiluje sa katechéta vyčítať a naučiť sa kúzlu, ako pôsobiť na detskú dušu. Hľadá a skúma veci mimo seba. Prečo nie niekedy aj v sebe?! Pravda, mnoho pomáhajú rôzne výchovné teórie a metódy, dávajú smernice, ako si má katechéta počkať, aby

v určitých okolnostiach a podnetoch dosiahol chcený výsledok. Týmto smerom ho vedie psychológia, ktorá z prípadných daných príčin uzatvára na vnútorné deje a skúma ich. Teória má predchádzať prax, ale nie je celkom na mieste, ak niekto svoje teoretické poznatky chce uplatniť v každých okolnostiach. Vychovávateľ nesmie nikdy zabúdať na objekt výchovy, teda na chovanca samého, v našom prípade žiaka, ktorý je individuom s vlastnými telesnými a psychickými mohutnosťami — duševne — svet sám v sebe. Detská duša, aj keď ešte na rôzne poznatky chudobná, jednako má svoje problémy a ťažkosti. Ak je žiak ponechaný sám na seba, musí sa sám s týmito vnútornými záležitosťami vypořiadat, čím sa často dostane na nesprávnu cestu, — a následok, odcudzenie sa katechétovi, ktorý nemal porozumenia pre jeho život. Ťažko je snížiť sa a byť ako sv. Pavol keď napísal: *Facti sumus parvuli in medio vestrum* (I. Tes. 2, 7). No vychovávateľovi, ktorý pôsobí opravdivou apoštolskou láskou nie je to problémom.

Veľký význam správneho katechizovania a vedenia duší zdôrazňujú už sv. Otcovia. Sv. Chrysostom hovorí: *Quid maius, quam animas moderari, quam adulescentulorum fingere mores? Omni certe pictore, omni certe statuario, ceterisque huiusmodi omnibus excellentiorem hunc duco, qui iuvenum animos fingere non ignorat* (Hom. in 18. c. Mth.).

V dnešnom svete všetko k nám volá po láske, po pokoji. Ako si ho však zaistíme u dospelých, ak by sme nevedeli získať si nevinné a vďačné srdcia mladých, ktorí od nás tak málo žiadajú?! Musíme zanechať svoje povýšenecké stanovisko, rozumne ho zanechať a snížiť sa v pravej láske, v láske vychovávateľa k chovancovi. Toto sníženie však bude len v tom prípade možné, ak budeme poznať cenný poklad — čistú detskú dušu a ak správne budeme chápať svoje poslanie v škole. Radostná a ochotná starostlivosť nenechá nás dlho čakať bez odmeny, ktorou bude vnútorný pokoj a vedomie, že sme svojej povinnosti zadosťučinili. Vznešený cieľ, ktorý máme pred sebou, nech je predmetom našich záujmov a starostí. Toto mal na mysli aj sv. Augustín, keď povedal: *Ea cura maxima est, ut gaudens quisque catechiset.*

Rudolf Gajar:

Mladosť v kríze.

Mladosť je zápal a boj o ideály, bez ktorých život je zúfalým tancaním. Ale načím ísť do hĺbky i keď slovo hĺbka nemá dobrý zvuk, i keď sa naň pozerá ako na prežitok starých čias. Umenie ho nemá vo svojom slovníku a veda si s ním často len zahráva. No mladosť ho predsa potrebuje. Potrebuje ho, aby mohla pochopiť cenu a smysel pravdy a života, ako potrebuje šírku, aby sa rozrástol a rozvinul jej život a výbušnosť.

Mladosť je s l o b o d a — hovorí sa, a pritom sa myslí na opovrho-

vanie predpismi a odpútanie od poriadku. Prečo? Lebo mládež sa naučila slobodne myslieť a nerozumie, čo je to sloboda. Jej sloboda je znehodnotenie zákonov Božích, odkopnutie niečoho — dnes často nejasného a neznámeho — čo vyjadrujeme latinským slovom „ordo“. Nepovšimnuté ostávajú slová sv. Augustína: Ordo est dux ad Deum et quae a Deo sunt ordinata sunt, lebo mierou všetkého nie je Deus — prameň slobody, ale corpus humanum a tak nepovšimnutá ostáva i anima immortalis a jej cieľ visio Dei beatifica.

Mladosť je boj o hodnoty. No hodnoty načim získať, vyvinúť a využiť a to je úloha výchovy, ktorá ukazuje mladosti i ideály. Najvyšším ideálom je Ježiš Kristus — Syn Boží. Teda nie Ježiš Nazaretský, ktorý síce robil a hovoril pekné veci, ale načim ich dnes brať s rezervou! Človek totiž nemôže byť dokonalým ideálom, lebo nemá najvyšší stupeň čnosti a nie je bez každej chyby. „Človek nemôže teda byť ani dokonalým učiteľom, ak nie je zároveň Bohom“, ktorý božskou autoritou, vedením a čnosťami si získava poslušnosť, a ak nie je i človekom, ktorý svojím príkladom vábí k nasledovaniu. Mladosti nemôže dať nič „moderná kultúra“, ktorá povýšila človeka na akési lepšie a vzácnejšie zviera. Jej môže dať len Kristus — Syn Boha živého, ktorého zásluhou filii Dei sumus, lebo len On má celú Pravdu, len On je „cesta, pravda a život“.

Život mladých musí byť životom v Kristu a nesmie sa stotožňovať s melancholickými, byronickými a románovými výstrednosťami dnešného človeka.

Fundamentálny znak mladosti je r a d o sť. Ona je jej silou a jej dychom. Mladosť nemôžeme si myslieť bez radosti, ako si ju nemôžeme myslieť bez života. Radosť je duša, život života. Ale pravá, skutočná a živá radosť je len čistá radosť. A čistá radosť je len v Bohu a od Boha. Hovorí o nej i stupňová modlitba sv. omše: Introibo ad altare Dei — ad Deum qui laetificat iuventutem meam. Ale dnešní mladí nejdú k oltáru božiemu, nejdú k Bohu, neveria v Boha, a preto ani nevedia a nepoznajú čistú radosť. Smejú sa, tancujú, radujú sa zo života (tak hovoria), ale to je len radosť a smiech clowna, ktorý síce navonok zabáva svet, ale vo vnútri plače, to je radosť, ktorá nie je životom, ale umieraním a také je i moderné umenie — umenie smrti. Viac veria filozofom, ktorí im otvorili život a svet a pedagógom, ktorí im dali možnosť vyžiť sa ako svätcom. Viac čítajú „moderných básnikov“ ako Písmo. Viac milujú nečistú radosť a lásku ako čistú, a preto nemajú nijakú.

Teda, pristúpiť k oltáru božiemu, k Bohu, ktorý dáva čistú radosť, k Bohu, ktorý obveseluje moju mladosť, k Bohu, ktorý naplňuje život, k Bohu, ku ktorému ma vedie katolícka Cirkev. Byť nielen hlásateľom jej veľkých myšlienok a zásad, ale i ich uskutočňovateľom v každom čase, na každom mieste a v každej okolnosti. Ukázať, že u mňa prijatá zá sada znamená i prax.

Nik nemôže dať mladým toľko sily ako *katolicizmus*. On im dáva

Život, on reguluje ich cesty a vývoj, on im dáva možnosť rozvinúť svoje hodnoty. Jeho nepochopenie je nepochopenie Pravdy, je nepochopenie diela Ježišovho, je blúdením bez cieľa, bez nádeje a radosti. Všetky ostatné myšlienkové smery nemôžu im dať nič istého, lebo samé nie sú si isté. Len katolicizmus má onen archimedovský pevný bod, o ktorý sa možno vždy a všade spokojne oprieť, len katolicizmus má istotu Pravdy, ktorou je Ježiš.

Katolicizmus a mladosť — to úzko súvisí. Mladosť potrebuje život, hodnoty, silu, chuť do práce, skutky, radosť, optimizmus, a to všetko jej dáva katolicizmus — v nedeľu i vo všedný deň. Všetko ostatné nestojí za reč!

Prax.

R. Hodál:

Ježiško a dieťa.

Detská duša túži po Bohu, túži spoznať svojho Tvorcu. Túži po Ňom svojím spôsobom, hľadá a nachádza Ho svojím spôsobom. Miluje Ho, počúva Ho, hovorí k Nemu! Rozhovor nevinnéj detskej dušičky s Ježiškom je dôležitým faktorom v náboženskej výchove, v duchovnom živote dieťaťa. Priúčať dieťa na styk s Bohom, aby tak mohlo zachytávať Jeho vnuknutia, je svätou povinnosťou vychovávateľa. Sbiere rozhovorov Ježiška s dieťaťom tvorí kniha Jeana Plaqueventa: „Nasledovanie Krista pre deti“, z ktorej podávame tento rozhovor:

Ježiško: Vieš, milé dieťa, čo to znamená darovať Mi svoj život?

Život, ktorý bol Mne darovaný, nepatrí už svetlu! Je niečím, čo patrí Bohu, niečím svätým. Volá sa obetou. Držím ho v rukách ako krásnu hračku, ktorá je moja.

Ja sám dávam pozor na jej krásu a starám sa o to, aby mohla v mojom svetle večne žiariť a iskríť. Moje svetlo nie je však nič iné ako Ja sám, ktorý prenikám všetko, každú dušu na svete. A ako v noci trblie-tajú hviezdčky na tmavom nebi, tak chcem, aby sa v mojom žiarivom svetle vznášali duše, ktoré sú tak krásne, že budú naveky žiariť ako diamanty.

Už si iste videlo malé ligotavé kamienky, ktoré sa volajú diamanty. Aby mohly prijímať svetlo majú tisíce vybrúsených plošiek, ktoré vyzierajú ako drobné malé zrkadielka. A čím sú jasnejšie tieto zrkadielka a čím ich je viac, tým silnejším svetlom žiaria.

A povie sa: „Aké krásne!“ A zabúda sa na to, že tieto zrkadielka, jedno po druhom, s nevýslovne veľkou námahou boli na jasno vybrúsené.

Moje milé dieťa, keď chce niekto urobiť zo svojej duše diamant,

v ktorom žiari moje svetlo, potom musí každý deň, každý okamžik zo svojho života brúsiť veľmi čisté, veľmi jasné zrkadielko, v ktorom by som mohol spoznať svoju tvár.

Dieťa: Ježiško, ukáž mi teda, ako to mám previesť! Chcelo by som tak rado mať dušičku, ktorá by sa jagala v tvojej ruke ako diamant.

Vysvetli mi, prosím Ťa, ako to mám začať! Som isté, že tomu porozumiem, keď mi to Ty vysvetlíš. A som tiež isté, že to budem môcť uskutočniť, keď mi v tom pomôžeš!

Ježiško: Pekne! Počuj ma teda: Najťažšie je dávať pozor na všetko, čo môže okrášliť dušu. K tomu patrí: S láskou sa modliť. S odvahou trpieť. Vždy a vždy robiť a zasa znova robiť to, čo je drsné a tvrdé jemným, čo je zakalené jasným, čo je nedokonalé, dokonalým. Robiť to bez prestania. Či je tvoje srdce veselé alebo smutné, či ti to ľahko alebo ťažko padne, musíš to vždy robiť a nikdy nestrácať odvalu.

To znamená darovať Mi svoj život!

Život sa nedaruje naraz. Na to by stačil okamih, v ktorom by bolo srdce plné lásky a šťastia. To by bolo jednoduché. A tým by dostal diamant len jedno jediné zrkadielko! Diamant je však tým krajší, čím viac má takých zrkadielok. A Ja potrebujem toľko zrkadielok, koľko ich chcem mať!

Tak sa mi darúva život deň čo deň, hodinu za hodinou, okamih za okamihom, kým celý nie je môj. A to je v tom ťažké!

Ak má niekto iného rád, teší sa, keď môže preňho niečo celkom ťažkého spraviť, aby mu ukázal, že ho miluje. Prinesieš na príklad svojej matke kyticu ruží! Musia to byť však celkom pekné ruže! Tu naraz zbadáš šípový ker! Ale najkrajšie ružičky sú na samom vrchu kral! Vylezieš na susedný strom, načiahneš sa, pritiahneš si šípovú vetvičku. I keď ťa pichajú trne, škriabu ti ruky, to je všetko jedno! Zatneš zuby a nemyslíš na nič iné iba na radosť, ktorá bude žiariť s matkinej tvári, keď jej podáš šípové ruže. Myslíš na božk, ktorým ťa obdarí, na jej milé srdečné slová vďaky a najradšej by si ešte vyššie vyliezlo, dalo by si si ešte viac doškriabať ruky, aby si ukázalo, ako miluješ svoju matku.

Obetovať sa znamená nechať sa rušiť, obťažovať, aby si mi preukázalo služby, aby si ma poslúchalo, aby si mi urobilo radosť, alebo aby si mi aspoň ukázalo, že ma miluješ. Tak som to ja robil pre ľudí. Mohol som zostať na nebi v pokoji svojej večnosti a predsa som sostúpil na svet. Mohol som na zemi bývať vo veľkom paláci, a predsa som radšej najprv býval v maštali a potom v malom, celkom jednoduchom domčeku. Mohol som byť kráľom a stal som sa radšej robotníkom. Mohol som mať za priateľov kráľov a predsa som žil s chudobnými ľuďmi. A konečne, mohol som zomrieť na posteli, moji najmilší mohli stáť okolo lôžka a predsa som sám chcel zomrieť na kríži.

Napodobňovať Ma, nasledovať Ma, to znamená z lásky ku Mne alebo k ľuďom robiť opak toho všetkého, čo by sme s radosťou sebe samým

urobili. Tak som to vždy ponímal. A ak Ma máš rado, budeš rado chcieť robiť to isté, čo Ja.

V jeden jediný deň môže prísť na teba všeličo, čo ti zapríčiní bôľ. Roztrhajú ti obľúbenú obrázkovú knihu. Rozglejí sa stolička pre bábky. Objaviš niečo pekného v obchode s hračkami, čo by si rado malo, o čom sa však neodvážiš hovoriť. Urobí ti bolesť trest alebo pokánie. Žiadajú od teba prácu, ktorá sa ti protiví. Žiadajú, aby si pred ľuďmi povedalo básničku alebo zaspievalo pieseň. Hra, ktorú by sa chcela hrať tvoja sestrička, zdá si ti zdĺhavou a hlúpou. Alebo sa zbadáš často pri nepeknom zvyku, ktorého sa nemôžeš zbaviť: pri ohrýzaní nechtov, cucaní palca alebo hryzení perovej rúčky.

Keď sa ti prihodí niečo takého, povedz si jednoducho: „To všetko mi pomáha pripodobniť sa k Ježiškovi!“ Potom sa teš, že Ma môžeš napodobňovať, aby si Mi ukázalo, že Ma miluješ. Lebo tieto časté maličkosti sú mnohými krížikmi, ktoré môžeš zniesť.

Ja sám som všetko obetoval svojmu Otcovi za ľudí, ktorí Ma na zemi milujú. Obetuj mi všetko za tých, ktorí Ťa milujú a za to, aby bol môj Otec a Ja na zemi trochu lepšie poznaný a trochu lepšie milovaný.

Potom budeme s tebou spokojní! Celé nebo sa bude tešiť nad tebou! A ja budem prebývať v tvojom srdci s Otcom a Svätým Duchom, ktorí Ma nikdy nezanechávajú!

Exiguus:

Príklady pre katechéty a kazateľov.

Smutný hrobový nápis.

Aký úbohý je človek, ktorý žije na tomto svete a nevie, prečo. Takým úbohým človekom bol kancelár vojvodcu latrinského. Sedemdesiat rokov slúžil svojmu pánovi vo vojne aj v pokoji. Na Boha a na svoju dušu však zabúdal. Naraz ochorel a cítil, že sa blíži jeho koniec. Prosil vojvodcu, ktorému slúžil po celý život, aby mu dajakým spôsobom predĺžil život aspoň len o niekoľko dní, aby sa mohol zapodievať aj svojou dušou. Ale vojvodca bol k tomu slabý... Vtedy starý kancelár trpkو zaplakal a rozkázal, aby mu na hrob dali takýto nápis: „Tento človek žil na svete v službách dvorských, zabudol na svoju dušu a zasa odišiel bez toho, že by bol vedel, prečo prišiel.“

Tak hovorí učenec.

Boyle, slávny fyzik XVII. storočia píše: „V porovnaní s Písmom svätým sú všetky ľudské knihy, aj tie najlepšie, ako obežnice, ktoré všetko svoje svetlo dostávajú od slnka.“

Viera Balbových letcov.

Keď mestská rada v Chicagu usporiadala slávnosť na uctenie talianskych letcov, ktorí preleteli oceán, všetci letci pred obedom, na ktorom

bolo prítomných 5000 pozvaných, ako na rozkaz povstali, prežehnali sa a pomodlili sa modlitbu pred jedlom. Keď ich veliteľ Balbo bol s nimi na sv. omši, povedali im, že majú vyhradené miesta medzi kňazstvom pred hlavným oltárom. Balbo sa poklonil a povedal: „Neprišli sme na parádu, ale pomodliť sa a poďakovať sa Pánu Bohu, preto zostaneme medzi ľudom.“ Pri „Sanctus“ zavelil Balbo: „Na kolená!“ A sám so všetkými letcami zostal kľačať až po sv. prijímanie kňazovo. Tak ukázali Američanom, že vedia, čo je viera, vedia, čo je omša svätá. Správanie sa týchto hrdinských Talianov urobilo hlboký dojem na prítomných, medzi ktorými bolo aj veľa nekatolíkov.

Stopy.

Neveriaci European našiel raz v Afrike arabského člena svojej výpravy pri modlitbe. Pýtal sa ho: „Odkiaľže vieš, že je Boh?“ Arab mu na to dal veľmi priliehavú odpoveď: „Keď pozerám do piesku Sahary, viem podľa stôp hneď, že tu chodil človek alebo zviera; keď sa rozhlídnem po svete, hneď podľa stôp viem, že tu chodí Boh.“

Styri zrkadlá.

Istý múdry učiteľ povedal: „V štyroch zrkadlách vidíme Boha. Prvým zrkadlom je *príroda*, druhým sú *dejiny*, tretím je *zrkadlo svedomia* a štvrtým, najjasnejším je *zrkadlo Božieho zjavenia*.

Súd Boží.

V roku 1908 v Messine zjavil sa posmešný verš vo vianočnom čísle istých tamojších novín o malom Ježiškovi. „Keď naozaj si — takto znel verš — nuž pošli nám zemetrasenie!“ O niekoľko dní také strašné zemetrasenie zatriaslo Messinou, že sa veľká časť mesta ponorila do mora a 200.000 ľudí prišlo o život.

Zprávy a rozhlady.

Akademický misijný deň.

GTK. Bratislava. — Akademická mládež, sdružená v Ústredí slovenského katolíckeho študentstva (ÚSKS) usporiadala v dňoch 8. a 9. mája akademický misijný deň za účasti Msgr. Dr. Jozefa Burziu, dipl. zástupcu sv. Stolice a iných cirkevných a civilných hodnostárov 8. mája o 14. hod. bola schôdzka horliteľov Diela šírenia viery v Svoradove, na ktorej hovoril P. E. Bindáč, SVD z Nitry. V svojej prednáške poukázal na všeobecnú povinnosť, starať sa o misie, potom zdôraznil misijnú povinnosť slovenského katolíckeho inteligenta a dal smernice pre akademickú misijnú prácu. Po prednáške bola živá debata. Akademická mládež rozhodla sa organizačne upevniť svoje misijné hnutie. Bol podaný návrh požiadať dekanstvo Katolíckej bohosloveckej fakulty, aby na fakulte bol zavedený kurz misiologie. Profesor misiologie by sa potom mohol venovať i akademickému misijnému hnutiu.

Večer o 20. hod. bola v svoradovskom kostole svätá hodina pred vyloženou Najsv. Svätosťou Oltárnou, spojená s odprosením Božského Srdca. Vdp. Ján Hutyra,

duchovný správca ÚSKŠ, vo svojej kázni horlil za vymanenie sa z duševnej úzkor-
prstosti, za šírku srdca, ktoré dopriava svetlo viery každému. „Zakiaľ mnohí využívajú
nočnej tmy k páchaniu hriechov, zatiaľ akademická mládež, pracujúca v misijnom
hnutí, kľučí, spína ruky ku Kristovi a prosí o rozšírenie božieho kráľovstva na zemi.“

Po kázni bola celonočná poklona akademickému mládeži pred vyloženou Sviatosťou
Oltárnou. Celú noc adorovala mládež, aby vyprosila misijnú horlivosť pre seba a pre
každého, kto si nárokuje meno inteligenta.

V nedeľu 9. mája o 9. hod. bola sv. omša, ktorú celebroidal J. E. Dr. Michal Bu-
zalka, biskup. Vdp. Ján Hutýra poukázal v kázni na symboliku evanjelia a akademick-
kého misijného dňa. Evanjelium hovorí o jednom ovčinci a o jednom pastierovi. Aka-
demická mládež chce spolupracovať, aby čím skôr bol jeden ovčinec a jeden pastier.
Ďalej hovoril, že Cirkev starosťou o misie neusiluje sa o nadvládu nad svetom, ako jej
to nepriatelia vyčítajú, ale chce, aby všetci milovali jedinu a pravú Pravdu.

Akademická mládež i so svojimi profesormi v hojnom počte pristúpila k sv. pri-
jímaniu, aby načerpala misijného ducha od Toho, ktorý ho dal prvým apoštolom teda
od Krista. Nočná adorácia a sv. omša, spojená so sv. prijímaním boli vlastne stredis-
kom celého misijného dňa.

Popoludní o 15.30 hod. bola v Redute slávnostná misijná akadémia, na ktorej sa
zúčastnil diplomatický zástupca sv. Stolice Msgr. Dr. Jozef Burzio, minister dopravy
a verejných prác Július Stano, splnomocnený minister a vyslanec pri sv. Stolicy Karol
Sidor, svätisci biskup a voj. vikár Dr. Michal Buzalka, predseda mis. spolkov na Slo-
vensku Msgr. Rudolf Formánek a veľa iných významných osobností cirkevného a verej-
ného života.

Zaspievaním misijnej hymny od M. Schneidra-Trnavského sa začala slávnostná
akadémia. Misijný referent, privítajúc prítomných, prosil Msgr. J. Burziu a pána mi-
nistra Sidora, aby tlmočili sv. Otcovi pozdrav a hold slovenskej katolíckej mládeži
a jej oddanosť k skale Petrovej a sv. Cirkvi. V referátoch akademickému mládeži o mi-
sijnej činnosti bolo vidieť kus nezištnej práce na poli misijnej myšlienky. Msgr. Eugen
Filikorn, riaditeľ Svorádova, vo svojej slávnostnej reči poukázal na časovosť misijnej
myšlienky, na obetavosť iných národov, čo tak pohlo istú paniu, že po akadémii da-
rovala na misie Ks 1.000.—. Saleziánski speváci z Trnavy a Bratislavy, akademici so
svojím hudobným číslom prispeli k hodnotnému vyplneniu programu. Nakonci ku shro-
maždeným prehovoril zástupca sv. Stolice Msgr. Dr. Jozef Burzio:

Milá akademická mládež!

Pozvali ste ma osobitne na túto svoju slávnostnú misijnú akadémiu. Tešilo ma
to a naozaj teším sa aj teraz, že som mohol byť tu medzi vami. Poviem vám, prečo sa
teším.

Predovšetkým dobre je dnes človekovi byť s tými, ktorí majú úprimnú, nezištnú
lásku medzi sebou, k svojej matke Cirkvi a k svojmu otcovi národa, ako ju má ka-
tolická mládež slovenská. Radosť mám z toho, ako kňaz, lebo vidím, že tou istou láskou
sa obracia táto mládež k misijnému dielu univerzálnej Matky všetkých národov a
rás, k Cirkvi Kristovej.

Najviac sa teším, že ako skromný zástupca sv. Stolice mám česť bývať u vás, na
tomto krásnom Slovensku, ktoré sa tak príkladne zapojilo do misijného hnutia. Rok po
roku, stúpajúcou tendenciou a pomerne viac obetuje Slovensko na misie, ako iné väčšie
národy. No nielen svojimi duchovnými a hmotnými milodarmi pomáha obľahčovať veľké
misijné starosti sv. Otca, ale aj svojimi horlivými synmi a dcérami, účinkujúcimi vo
všetkých častiach našej zmietanej zemegule.

Som presvedčený, že Božské Srdce Ježišovo, keď táto peknoduchá a inteligentná
mládež sa aj naďalej tak múdre a vytrvale zapne do tohto eminentne katolíckeho hnu-
tia, keď mu bude pridávať zo svojho prirodzeného elánu za ideále Krista-Kráľa všetkých
národov, bude pozhŕňvať Slovensko darmi najcennejšími: Svojou ochranou, čistou
mládežou, zdravými rodinami, dobrými kňazmi, vernými rehoľníkmi a rehoľnicami.
„Quaerite primum regnum Dei et iustitiam eius et haec omnia adjicientur vobis“.

Toto všetko vám z celej duše želám a viem, že aj tie druhé potrebné veci budú vám pridané od Boha Všemohúceho. Nech sa stane!

Zaspievaním pápežskej a Slovenskej hymny sa akadémia skončila. Dá Boh, že slovenská katolícka mládež bude i ďalej pracovať ešte s väčším elánom na poli misijnej myšlienky.

Vyznamenanie saleziánov v Bolívii. Poďa zprávy z La Paz bolivijská vláda sverila správu štátnej hospodárskej školy v Chulumani saleziánom, ktorí už od čias sv. Jána Boscu blahodarné účinkujú v juhoamerických štátoch. Skolu s celým zariadením a príslušným hospodárstvom odovzdal synom sv. Jána Boscu osobne prezident republiky generál Enrico Peñaranda. Pri odovzdaní vyhlásil, že si s vďačnosťou spomína na krásne roky, ktoré strávil v saleziánskom ústave v La Paz. O tomto ústave sa potom veľmi pochvalne vyjadril, vyzdvihnúť jeho vysokú výchovnú hodnotu. Aj minister národnej výchovy pri slávnosti zdôraznil blahodarné účinkovanie saleziánov v Bolívii.

Duchovným synom sv. Jána Boscu sa týmto dostalo novej verejnej pochvaly a uznania za ich obetavú a namáhavú prácu, najmä vo výchove mládeže. Blahodarné účinky tejto výchovy okusujú a aj verejne uznávajú krajiny, v ktorých saleziáni už vychovali celé generácie. KTK

Svätý Otec fínskym dieťkam. Pápež Pius XII. zaslal prostredníctvom fínskeho katolíckeho biskupa prezidentovi Rytimu desať tisíc dolárov, dar fínskym dieťkam, ktoré trpia biedu následkom vojny. KTK

Prvý katechistický kongres v Guatemale. V Guatemale, hlavnom meste štátu toho istého mena, konal sa v marci prvý veľký Národný katechistický kongres, usporiadaný z príležitosti jubilea sv. Otca. Prpravou naň boli zvláštne katechistické kurzy po všetkých farnostiach. Kongres

pozdravil aj sv. Otec osobitným telegramom. Guatemalský arcibiskup vydal o ňom osobitný pastiersky list. Zúčastnil sa na ňom celý arcibiskupský sbor na čele s apoštolským nunciom. Na kongrese rozoberali sa všetky katechistické otázky podľa potrieb krajových oddelení pre mužov a ženy. Hlavné témy kňazskej sekcie boli: „Nutnosť katedry pre katechetickú pedagogiu“, „Dôležitosť katechetických kázní“ a „Moderátor katechizmu“. Sekcia mužov študovala témy: „Katechizovanie je najlepším apoštolátom“, „Vyučovanie katechizmu v terajšom čase“ a „Vzorné katechézky“.

Sekcia žien rozoberala otázky: „Katechizovanie detí malých a odrastených“, „Náboženské vyučovanie a výchova“ a „Utváranie svetských katechetov“.

Štvrtý deň venovali deťom. O 10. hod. rozdávali na dvore arcibiskupského paláca odmeny víťazom katechetistických pretekov. Popoludní 10.000 detí kráčalo mestom do kostola sv. Dominika, kde sa zasvätili Matke Božej.

Na zakončujúcich slávnostiach pred katedrálou a na eucharistickej procesii kongresu sa zúčastnilo vyše 50.000 ľudí. KTK

Anjel strážca zakročil? Pri Jenaze (Graubünden, Švajčiarsko) nedávno trojročné dieťa bez dozoru výskriabalo sa na železničný násyp. Začalo sa hrať medzi koľajnicami. Ani nezbadalo, že sa približuje vlak. Vlak ho shodil a prebehol ponadeň. Dieťaťu okrem nepatrných odrenín nestalo sa nič. KTK

Literatúra.

J. Bottau—Ján Rekem: Katolícky svetónázor obhájený nekatolíckmi. Trenčín, 1943. Strán 156. Po Ks 40.—broš.—Slovenská katolícka богословская literatúra je bohatšia o cennú prácu apologetickú, akej je najmä za našich čias zapotreby.

My si všímame tohto úhľadného sväzku po stránke katechetickej. Rekemovo vydanie je výborným doplnkom, ba mohli by sme povedať znamenitou čítankou pre stredoškolské učebnice V. a VI. škol. roku (Vierouka základná a Vierouka podrobná).

Stredoškolskí profesori náboženstva, ktorí majú v rukách moju Vierouku základnú pre školy stredné a budú mať onedlho v rukách aj Vierouku podrobnú od viacerých autorov, nájdú v Rekemovom vydaní takmer ku každému problému čítankový materiál, ktorý je tým cennejší, že obsahuje slová tuhých odporcov katolíckej, ba aj kresťanskej náuky. Veď na kritizujúcu mládež, s ktorou sa práve v uvedených ročníkoch stretáme, zapôsobí slovo neprajníka väčšmi, ako slovo katolíckeho apologetu, ak je to slovo uznania a priznania. Th. Dr. Ján Rekem vykonal svojím dielom kus záslužnej práce a jeho dielo dpp. profesorom náboženstva čo najvрейšie odporúčame.

Dr. Višňovský.

Lewis Wallace: Ben Hur. Román. Z angličtiny preložil Dr. A. Filo. Vydal Spolok sv. Vojtecha. Strán 351 a 349. Cena viaz. 140.— Ks.

Historický román je jedným z najťažších druhov literárnej tvorby. Tu nestačí autorovi len nadanie, potrebné je aj všestranné štúdium doby a prostredia, v ktorom sa má odohrávať dej. Americký spisovateľ žil dlho v Oriente a pozná prostredie, v ktorom sa odohráva dej jeho románu z vlastnej skúsenosti. Román Ben Hur je mohutným obrazom doby, keď Rím bol na vrchole moci, keď však už bolo možno badať prvky rozkladu. Naproti mravne skazenej rímskej spoločnosti stavia autor ideálnu postavu žid. mladíka Ben Hura, ktorý chce zlomiť moc nenávideného Ríma, aby tým oslobodil svoj národ zpod rím. panstva a súčasne, aby pomstil seba a svoju rodinu. Jeho zámer sa nepodari, lebo Kristus, ktorého chcel urobiť židovským kráľom, nechce založiť pozemské kráľovstvo, ale chce spasť duše. Ben Hur to pochopí až pri Kristovom ukrižovaní, keď sa všetky sny zrúti. Autorovi sa podarilo podať plastický obraz doby a to nielen obraz vonkajší, ale i obraz smýšľania. V románe sú podrobné opisy života v Oriente v čase Kristovho vystúpenia i krásne úvahy. Niektoré osoby sú síce idealizované, ale to je najmä preto, lebo ľudia slabí nemohli byť nositeľmi veľkých myšlienok. Román je pútavý a bol preložený do viacerých rečí.

V. M.

Juraj Bernanos: Denník vidieckeho farára. Román. Preložil Ladislav Hagovský.

Vydal Spolok sv. Vojtecha v Trnave. Vyšlo v edícii „Svet“, ktorú rediguje J. K. Šmálov, ako 2. sv. serie C. Strán 230. Ks 40.—

Juraj Bernanos hĺbkou poňatia univerzálnej problematiky kresťanstva v novoveku, tématickou zvláštnosťou (hrdinami jeho románu sú zväčša duchovné osoby), a ich umeleckým zvládnutím zaberá vynikajúce miesto medzi poprednými katolíckymi spisovateľmi novej doby.

A pritom jeho romány nie sú — ako by sa pri tak orientovanej próze mohlo zdať — iba ponurým a únavným šľahaním nábož. dogiem, ich rozvinutím, ale v nich predovšetkým odzrkadľuje sa úporné hľadanie Pravdy a Svetla, jej vyjadrenie, ide mu o vnútro človeka, ktorý sa ocitá na krížovatkách duševných trýzní a neistôt, zapodieva sa výhradne teda len „s temnou stránkou kresťanskej existencie a nie so svetlými výškami života, vyplývajúceho z milosti. Preto teda jeho hlavné románové postavy musia prejsť vyhnou rozmanitých duševných i fyzických skúšok, tortúrou, aby napokon po dlhej žízni po poznaní Najvyššieho našli svoje sladké spočinutie v Ňom, aby z ich sídc vytryskol čistý prúd viery a vyšľahol plameň lásky k Bohu. Lúč Milosti božej je hrejivý a mäkký a keď sa dotkne ľudskej duše, vyprahnuť túžnim po duchovných slastiach, predstavia ju a vyludzuje v nej nové a vyššie mravné hodnoty.

Táto cesta je však neschodná, trnistá, mnohí na nej odpadnú a nedôjdu do cieľa (príklad: kanonik Cénabre v románe La joie), lebo — hovorí Garrigon-Lagrange — skrze mnohé súženia a trápenia treba vchádzať do kráľovstva božieho...

Bernanosov román „Denník vidieckeho farára“ (vyšiel r. 1936) znamená zenit jeho tvorivého vypätia. Formou je tu denník, ktorý si robí mladý vidiecky kňaz v pastoračnom pôsobení na biednej francúzskej dedine, podhnitej stáročným liberalizmom, hodne neohrabaný naráža všade na tichý výsmech a ľahostajnosť. K tomu pridruží sa ešte i strašná choroba: žalúdočná rakovina. Takýmto spôsobom vytvára sa uňho psychický komplex, pod ktorého tlakom stráca napokon dôveru sám v seba, skoro podlieha návalom zúfalosti, aby nakoniec na pokraji skonu u priateľa z mladosti, apostatu Dufrétyho,

vniesol sa do jeho duše jas, svetlo potechy, nesmiernej blaženosti a odovzdania sa do vôle božej.

„Milovať je: zabudnúť na seba. Keby však vyhynula v nás všetka pýcha, bolo by milosťou všetkých milostí pokorne milovať seba samého ako ktoréhokoľvek z trpiacich údov Ježiša Krista.“ (Str. 229.)

Sugestívne a podmanivo stvárnil v tomto románe Bernanos tie chaotické boje mladého kňaza, jeho potácanie sa medzi telesným a duševným utrpením, „to ochabnutie všetkých strún jeho duše a jej krvácanie“. Je to nárek nad ľudskou malosťou a nemohúcnosťou, je to spev, je to hymnus Veleby božej. Doplnkom mladého kňaza je starý farár z Torcy, ktorého pomer k nemu je nežný, skoro detský... V románe mihne sa ešte postava doktora Delbendeho, majúceho veľkú a hlbokú ranu na duši, lebo ešte za svojich lekárskejších štúdií stratil vieru. Jeho nepravdepodobná samovražda zaiste hlboko otrasie srdcom každého čitateľa.

Toto vrcholné Bernanosovo dielo do slovenčiny pretlmočil Ladislav Hagovský, ktorý si dal skutočne záležať na tom, aby úplne, do jemných nuánsov vystihol prostotu a predsa takú sýtosť Bernanosovho štýlu.

Pekný prierez tvorbou J. Bernanosa značí úvodná štúdia Z. Rajcekej.

Táto kniha je žiarivým dokladom toho, ako možno i štylisticky pomerne nenákladným prostriedkom vyjadriť a zobraziť oné vznešené a nevyjadriteľné...

A. Havrančík.

„Vyznania sv. A. Augustína“. Vyšlo v prekladovej edícii „Svet“ pri SSV v Trnave, 1942. Cena Ks 60.—.

Vyznania sv. Augustína dostáva sa do rúk našej dospeljej inteligencie prvá autobiografia, v ktorej sa ukazuje najosobnejší poryv duše človeka, učenca, kňaza a svätca. Je pravda, že dielo pochádza z roku 400, no rovnako nesie ráz najmodernejšej autobiografie, a to jedinečného rázu. V čom sú vyznania Augustína osobnými výlevmi srdca, v tom sú osudové všetkým ľuďom, všetkých dôb, lebo všetci sme bití mocnosťami tela i ducha, zákona i slobody, človeka nižšieho i vyššieho, človeka hľadajúceho istotu a pokoj.

A preto nie je v náboženskej a svetovej literatúre vôbec inej knihy, ktorá by mohla byť čítaná duchovným úžitkom ako Augustínove „Vyznania“. Autor sám v knihe „O sotrvaní v dobrom“ (hl. 20) hovorí, že nikto z jeho diel nebolo viac čítané jeho vrstovníkmi ako práve toto. V ostatných dielach hipponského génia, nájdeme hĺbku filozofie, horúcu lásku k pravde, neodolateľnosť výrečnosti, smelosť básnických obrazov, spoľahlivosť náuky, a toto všetko nájdeme aj vo „Vyznaniach“. Ale tieto predsa majú aj niečo viac, čo chýba ostatným. V nich nakreslil svoj duchovný profil a dovolil ľuďom každej doby nazrieť do najtajomnejších hlbok duchovného obra.

Augustín vo svojich „Vyznaniach“ ukazuje sa ako pachtiaci borca po pravde, podobný smädnému jeleňu, túžiacemu po horskom priamku vody. Že človek má usilovne hľadať pravdu, to bolo jeho mento, ale cesta, ktorou išiel za pravdou, bola pomýlená. Ako dieťa svojej doby nechal sa ovplyvniť pohanským smýšľajúcim svetom, ktorý osudným závojom smyseľnosti, zakalil jeho oči, zavše upreté na pravdu. A preto sa nedivíme, že pochodil vo svojej mladosti tak, ako mnohí mladíci dnes, ktorí vzplanuli túžbou nasýtiť sa radostami sveta. A prizná sa muže vo svojich „Vyznaniach“, kam zašiel na bludných cestách márnej náruživosti: „Čo inšie ma vtedy tešilo, ako milovať a byť milovaný? Lenže nezachoval som cestu priateľstva, ktorá vedie od duše k duši, ale výpary vystupovali z bahna mojej telesnej žiadostivosti...“ (Vyz. II. 1.).

Mladý filozof dal sa zviať priateľmi na kľamných cestách ľudského šťastia. Takto prišiel až na dno svetských márností, a hľadajúc šťastie v rozkoši, našiel nepokoj. Už ani grécka filozofia a rôzne helenistické náboženské systémy ho neuspokojily. Cez hriechy svojej mladosti prišiel Augustín napokon ku kameňu na medzi, kde grécky mudrc mu povedal, že cesta, ktorou kráča, je nepravá. Ako kedysi Šavol bol opravený na pomýlenej ceste života, tak i Augustín počuje akýsi hlas, ktorý mu radí, aby zanechal doterajší život, lebo nevedie k Pravde. No zatiaľ, čo sv. Pavol dostal krst vodu, ktorý mu ukázal pravú cestu života, Augustín nevie, kde sa má obrátiť. Otec pohan, až po chvíľu smrteľnej úzkosti, nevlýval nijako na polepšenie jeho života.

Sám hovorí: „Keď som vo svojom šestnástom roku, pre nedostatok prostriedkov nechodil do školy a žil som začas so svojimi rodičmi, bodľač rozkoši prerastala moju hlavu a nebol nik, čo by ju bol vytrhol.“ Môj otec, keď videl..., že už dospievam a naplnený som nespokojnosťou mládenec-kou, s radosťou to išiel oznámiť matke, ako by sa už tešil na vnukov. Zriedlo jeho radosti bolo opojenie... víno neviditeľnej, pokazenej a ku zlému naklonenej svojej vôle.“ Ale čo nenašiel v otcovi, to vo väčšej miere mohla mu poskytnúť jeho matka, ktorá mu zavše dala poučenie, zpočiatku jemu neprijemné, ale keď poznal, že sa mýlil, horko oplakával svoju neposlušnosť.

Keď sa Augustín stal svätým, takto píše o svojej milej matke vo „Vyznaniach“: „Ale v matkinej hrudi začal si už vtedy stavať svoj chrám, základy svojho svätého príbytku... Preto sa matka zbožným strachom a bážňou zatriasla, keď som ešte nebol veriacim, lebo sa bála krivolakých ciest po ktorých kráčajú tí, čo sa k Tebe obracajú chrbtom a nie tvárou“ (II. 3.). Modlitby jeho svätej matky otvorily mu napokon oči.

Augustín stojí nad zrúcaninami svojej pyšnej mladosti a vidiac, ako upadal z jedného sklamanie do druhého, dokiaľ sa neklonil pred večnou pravdou, hovorí svojej duši: „Nebuď smiešna, duša moja, hmotom márnosti nehluš ucho svojho srdca. Počuj! Slovo samé Ťa volá, vráť sa! Pri ňom je miesto neporušiteľného pokoja, pri ňom sa nezabúda na lásku, ak ho len sama prv nezanechala“ (Vyz. XII. 8.). Takto volá Augustín potom, keď videl márnosť svojho doterajšieho života. Stena temnosti rúca sa pred jeho očami, dážd milosti zvlažuje jeho dušu a naposledy v zúfalom zápase svojho vnútorného boja, obrátený ku priateľovi Alipiovi takto hovorí: „Čo trpíte? Čo je to, čo si počul? Povstávajú neučení a uchvacujú kráľovstvo Božie, a my so svojou vedou bez srdca, váľame sa v tele a krvi“... A tak jas večnej pravdy zasvitlo v duši veľkého učenca, ktorý sa predsa cíti takým malým a ničomným, lebo blúdil život púfou mimo Pravdy. Svet ho oklamal a oklame ešte mnoho iných, ktorí vojdú do jeho osídla.

Zrieka sa všetkej svetskej slávy, odchádza z profesorskej katedry, túži po samote. V záhrade pod figovým stromom začne žalostne nariekať pod prežitými márnos-

tami. „Neviem ako, a dal som sa slobodne tiež svojim slzám, ktoré sa vyronily z mojich očí ako pramene riečne“ (Vyz. VIII. 12.). Augustín plače asi tak, ako plakal pred štyrmi storočiami sv. Peter, zaprúc Krista. Ako by s neba počul hlas, nevie či chlapca, či dievčaťa: „Vezmi, čítaj! Tolle, lege!“ Nevedel, čo to má znamenať. On, učený pohan, nikdy nepočul taký tajný hlas. Vrátil sa ku nepriateľovi. Vrátil sa ku priateľovi Alýpiovi a vykonal rozkaz tajného hlasu. Uchopil knihu Apoštola a na strane, ktorá sa mu najprv otvorila začal čítať: „Nie v hodovaniach a opilstvách, nie v smilstvách a nehanebnostiach, nie v rozbroji a nenávisti, ale oblečte si Pána Ježiša Krista a o telo nemajte starosti, aby nezubujnelo“ (Rím, XIII, 13—14.). Tieto slová stačily, aby zmenily doterajší svetonáhľad Augustínov.

Od tejto doby ako nám svedčia jeho „Vyznania“, jeho utrápené srdce, peje večnú pieseň chvály božej, čím ďalej tým mocnejšie a ohnivejšie, až sa zmení v nekonečnú veľpieseň vrelej, ale tichej lásky srdca Augustínovho, ktoré už spočinulo v Bohu. Z onej lásky napísal aj túto knihu ako sám hovorí: „Z lásky k Tvojej láske píšem túto knihu“ (Vyz. XI. 1.).

„Aby som rozpálil svoju lásku a lásku svojich čitateľov k Tebe, aby sme všetci vyznali: „Veľký je Pán a všetkej chvály najhodnejší“, preto odhaľuje Augustín najtajnejšie záhyby svojej duše vo svojich „Vyznaniach“. Vie, že milosrdenstvo a milosť božia z neho hrišneho, urobila skrúšeného kresťana. Z priepasti vášni a zla povzniesol ho Boh k výšinám tajomstiev a blažeností skrze svoju milosť.

Keď hľadáme na život Augustínov ako na celok, môžeme povedať, bol jedinou borbou, bojom duše. Jeho vlastná sudba takmer splýva s osudom hynúceho pohanstva a jeho impéria. To je borba každej chvíle, to ustavičná psychomachia, ktorú dramati- zovali básnici v minulosti a ktorá je históriou každého kresťana. Cena tohto boja je duša. Rozuzlenie je konečný triumf, najdenie večnej Pravdy. A prerod Augustínovho života nastal v predvečer veľkej kataklyzmy, ktorá mala zničiť celú civilizáciu, lebo pohanstvo vo svojej agónii chcelo ešte raz zaplaviť svet. Ale stratiac Augustína a nadobudnúc v novom Augustínovi svojho najväčšieho soka, podľahlo. Augustín sa stáva učiteľom Cirkvi a poráža všetkých, ktorí

pod kepienkom filozofie rôznych náboženstiev a taumaturgie nárokovali si právo mať vplyv na vývoj duchov. So svojím obdivuhodne zdravým úmyslom a rozhodnosťou premohol všetky bludy filozoficko-náboženské.

Poníženo uznáva, že prevrat v jeho duši nastal nie sám od seba, ale vplyvom Toho, ktorý dáva „esse et perficere — byť a robiť“. Hovorí a aplikuje na seba slová sv. Pavla: „Pohltená je smrť vo víťazstve“, vtedy, keď milosťou krstu sa zrodil k novému životu.“ (I. Kor. XV. 54.). Teraz sa rozpomenul na svoju dobrú matku, ktorá mu vyprosila tak veľký dar milosti. A keď mu umrela len jedno si želal, aby tí, ktorí ju spoznajú z jeho „Vyznání“, tiež ju nasledovali. Aký krásny príklad nájdú vo sv. Monike katolíckej dievčatá!

A sv. Augustín od doby svojho obrátenia ešte štyridsať rokov verne slúžil Tomu, ktorý je Život, Cesta, a Pravda. Celý život od svojho obrátenia chváli a dobrorečí Toho, ktorý ho stvoril, ktorý je všemohúci a nekonečne dobrý. Sám hovorí, že na tento cieľ napísal trinásť kníh Vyznání, v ktorom ďakuje Bohu za všetko dobré, čo mu preukázal, a že mu dovolil, aby sa mohol ukázať celému svetu, akým bol a akým je teraz. Odkaz sv. Augustína každému katolíkovi je tento: „Držte sa všetci svojho Otca Boha a svojej matky Cirkvi!“

Alojz Martinec.

Známy nemecký katechetický pracovník **Dr. Rudolf Peil** posbieral v malom, úhladnom sväzočku najdôležitejšie rozhodnutia učiacej Cirkvi a vyznania viery v reči nemeckej pod názvom „Die wichtigsten Glaubensentscheidungen und Glaubensbekenntnisse der katholischen Kirche“ (Freiburg im Br., Herder 1938). Knižočka urobí dobrú službu aj kňazom, ktorí azda nemajú poruke vzácne a systematické dielo tohto smeru Denzinger-Umberg, Enchiridion Symbolorum. Keďže katechéta má vždy hlbšie vidieť ako žiak, má sa vždy opierať o náuku Cirkvi učiacej, aj jemu dobre poslúži Peilova knižočka. Bez toho, že by musel hľadať v dielach obširných, nájde tu v krátkosti temer všetko, čo sa na školách vyučuje v rámci katolíckeho náboženstva a výborne si zopakuje cirkevnú náuku z jednotlivých teologických disciplín.

Višňovský.

Sv. Tomáš Aquinský, Výklad Pánovej modlitby, z latinčiny preložil P. Aquinas M. Gabura O. P., Trenčín 1943. Strán 62, po Ks 7.—. Je potešiteľné, že sa aj v našej milej materčine zjavujú preklady veľikášov katolíckej teologickej literatúry. Dieťky už na najnižšom stupni školenia, ba už v rodine sa naučia Otčenáš. Dobre vieme všetci, koľko je tu veľkých myšlienok, skrytých v jednoduchých a krátkych, no tým vznešenejších slovách. Prítomný preklad P. Gaburu v rukách katechéty prinesie svoje najkrajšie ovocie: bude vedieť z často mechanickej modlitby urobiť ozajstné „elevatio mentis in Deum.“ Najvрейšie odporúčame. **Višňovský.**

Dr. Jozef Beeking, Das Geheimnis der christlichen Erziehung (Einsiedeln, Švajčiarsko 1940), vyšlo v Pedagogickom rade „Werkbücher für Glauben und Leben“ ako sväzok 1. Na nie celkom sto stranách malého formátu autor prehovorí o podstate a formách výchovy, o metódach výchovného vedenia, o jedinečnosti kresťanskej výchovy, o dieťati (objekt výchovy) ako o dieťati Božom, o ciele kresť. výchovy, ktorý vidí autor v kresť. osobnosti, o kresťanskom vychovávateľovi, ako si ho autor predstavuje a aký naozaj má byť, o často zanedbávaných a na laických školách podceňovaných nadprirodzených výchovných prostriedkoch. O Kristovi ako východisku a konečnom ciele kresťanskej výchovy. Napokon má pozoruhodnú stať o charitatívnej výchove. — Všetko tak exaktne, nakoľko a predsa hlboko vyjadruje, že túto nevelkú knižku môžeme smelo nazvať zlatou knižkou každého kresť. vychovávateľa. **Višňovský.**

Ako druhý sväzok tej istej serie napísal **Dr. Jozef Beeking „Grundfragen der erzieherischen Führung“**. Prenáša tu „vodcovský princíp“ na pole čisto kresťanské, hovorí o potrebnosti výchovného vedenia a jeho platnosti, čiže o jeho možnostiach, ale aj o jeho nebezpečenstvách. Ustáľuje základné zákony kresťanského výchovného vedenia. Má veľmi pútavý rozbor jednotlivých vodcovských typov. Všetci sme vodcami útlejšej alebo odrastlejšej mládeže. Z knižky Beekingovej sa veľa naučíme a prehľbíme svoj názor na svoju pedagogickú funkciu. **Višňovský.**

Katolícke kázne

Rediguje Dr. Štefan Faith, univ. prof. Bratislava, Kapitulská 1.

Dr. Štefan Faith:

Turíce.

To sú narodeniny kázne. Lebo kázeň sa nezrodila ani z krvi, ani z tela, ani z vôle človeka, ale z Ducha Svätého. Bola pokrstená ohňom a Duchom Svätým, doslovne. Slovo Iudské, ktoré je z krvi a tela, z moci Ducha Svätého preporodilo sa v kázeň a pohlo sa na triumfálnu cestu svetom, aby ho dobylo pre kráľovstvo božie. Niečo podobného antický svet nepoznal. Tam náboženstvo bolo lokálne obmedzené, najvyššie národné. Kázeň znamenala nové podujatie, podnikanie božského pôvodu. Je to jedinečný zjav v dejinách Iudstva.

Na Turíce sa zrodili prví kazatelia. Apoštoli študovali síce v škole Kristovej, ale kazateľmi ich urobil Duch Svätý. A aké podivné to narodenie! Nemali vzdelania, nemali rečníckych vedomostí, nepoznali zákony retoriky, ale predsa boli výreční. No nie v našom smysle. Mali prirodzený fond výrečnosti, ako má každý človek a tento prirodzený základ Duch Svätý obohatil a zosilnil tak, že ich reč stala sa mohutnou a účinnou, ale proti všetkým pravidlám Iudskej múdrosti. Duch Svätý nedoprial ich reči uhladenej retorickej formy, takže jej účinky nedajú sa vysvetliť z prirodzenej sily.

Kritika stojí tu pred záhadou. Ináč ju vysvetľuje kritik Chrysostom, ináč kritik Augustín, kritik Bossuet, Fénelon a iní. Sv. Augustín vidí aj u sv. Pavla opravdivé umenie, vidí retorické spôsoby a pekné štýlové formy, lenže tie sa neprebíjajú tak silne, že by vedely upútať pozornosť kritikovu. Reč sv. Pavla nemá logických záverov a presvedčivej sily, no napriek tomu sv. Pavol je filozofom a rečníkom. Sv. Pavol má retoriku, ale nie našu. Takto sv. Augustín.

No každá pravdivá kritika musí na konci povedať: toto je múdrosť božia, nie Iudská. Múdrosť Iudská sa obyčajne šíri a ide na svoju cestu svetom shora, v učených formách a pomaly zostupuje k širokým vrstvám, berúc na seba populárne rúcho. Takto sa hovorí o popularizovaní vedy. Múdrosť božia ide opačne. Najprv bola ohlasovaná chudobným, a preto si obliekla rúcho jednoduché, skromné, neučené, chudobné. Taká bola kázeň apoštolov. Potom prišli veľkí kazatelia, ktorí použili silu a pôvab štýlu a rozvinuli všetky prostriedky rečníctva, aby kresťanskú jednoduchosť bližšie priniesli k učencom a krasoduchom.

Múdrost božia chcela to tak, aby od prvého okamihu, keď sa zrodila kázeň, bolo zjavné, že to je dielo Ducha Svätého. Boh síce nezahodil prirodzenosť, ako nejaké zlo, čo by sa protivilo jeho myšlienkam, ale ju uponížil, ako neschopnú veľkých diel. Urobil to k sláve kríža, ktorý jedine vie si podmaniť duše, aby bolo jasné, že obrátenie sveta je zázrakom, a nie dielom ľudskej múdrosti.

Nech sa díva kritik na záhadu Turíc a jej následky, ako chce, kazateľ vidí v apoštoloch a najmä vo sv. Pavlovi svoj vzor a prameň, z ktorého sa má živiť jeho kazateľský duch. Takto sa dívali na apoštolov kazateľ Chrysostom, kazateľ Augustín, kazateľ Bossuet, kazateľ Massillon a všetci veľkí kazatelia. Výrečným kazateľom nie je nadaný rozprávač, ale ten, kto je opojený vášňou za Krista. Sú zdatní kazatelia, ktorí svedomite plnia svoju povinnosť, ktorí uspokojia aj svojich poslucháčov, ale nehorí v nich vášeň a oheň lásky. Tí neprinesú vlastne ohňa na zem. Mohlo by sa o nich povedať, že nevidia cieľ, ktorý by mali vidieť: biedu ľudských duší. Odkiaľ sú tie ohnivé lúče v listoch sv. Pavla, ktoré vedely zapáliť dušu jedného Chrysostoma, ak nie z jeho vášnivej lásky ku Kristovi? To je opravdivá čnosť kazateľská.

Buďme verní svojmu pôvodu, lebo kazateľ aj dnes sa rodí z ohňa a z Ducha Svätého.

Kázne na nedele:

Homília na III. nedeľu po Sv. Duchu.

Znovu vidíme Božského Spasiteľa, ako chodí krajinou, neúnavne učí, žehná a dobre robí. Prichádzajú k Nemu so všetkých strán a všetkých stavov, najmä však mnohí z triedy mýtnikov a z radov opovrhnutých hriešnikov. Viete, čo ich tiahlo k Nemu magnetickou silou. Oni, opovrhnutí, všetkými odstrkovaní a zavrnutí, spoznali v Ňom svojho Spasiteľa. Ženie ich k Nemu ich núdza a bieda a Jeho dobrota a láskavosť ich neodmieta, ale priťahuje k sebe.

To sa dotýka ich a dotýka sa aj nás a povieme na chválu Pána: Tento sa ujíma hriešnikov — aký je predsa len dobrý a milosrdný, že prijíma k sebe aj hriešnikov! Vtedy mu to však zazlievali a na zle vykladali. Hovorili opovrhlivým tónom: Tento prijíma hriešnikov a je s nimi. Nerozmýšľajú a nerozumejú, že On sa preto zaoberá hriešníkmi, aby z nich urobil spravodlivých. Nie aby jedol chlieb hriešnikov, ale aby im lámal chlieb života. Už i to, že sa stýka s hriešníkmi, zdá sa im zavrnutiahodným a mylným, lebo nič nevedia o hľadaní zblúdilých a záchrane stratených, nič nevedia o cene ľudskej duše.

Spasiteľ sa ujíma aj týchto biednych hriešnikov. Podáva všetkým mýtnikom a hriešnikom ako aj farizejom a zákonníkom v peknom podo-

benstve duchovný pokrm. To tiež má byť potravou našej duše na dnešnú nedeľu. Núti nás myslieť o veľkej cene ľudskej duše, lebo

1. jej strata je pre Spasiteľa najväčším bôľom;
2. jej hľadanie je pre Spasiteľa najväčšou starosťou;
3. jej najdenie je pre Spasiteľa najväčšou radosťou.

Ak chceš vedieť, akú cenu má ľudská duša, všimni si, akú cenu má v Spasiteľových očiach. To nám hovoria porovnania nášho Evanjelia.

Pozri na pastiera, ktorý so svojím stádom kráča púšťou, t. j. dalekou a neobývanou krajinou pastvín. Starostlivo stráži nad svojím stádom; usiluje sa, aby ich mal na očiach a spolu udržal. Starostlivo blúdi jeho oko s jednej na druhú, často ich spočíta, aby zistil, či niektorá nechýba. Znepokojí sa však, keď ich znovu spočíta. Ešte raz číta a je znepokojený; bezpochyby, je ich len 99, jedna chýba. Od strachu už nemyslí na tých 99, myslí len na tú jednu, ktorá sa stratila. Trápi ho strata, bolí ho však ešte viac biedny stav a nebezpečenstvo, ktorému je vystavená zblúdilá ovečka. — Iný obraz! Hľa, žena; má desať drachiem; keď jedného dňa prezerá svoj majetok, zbadá, že jedna z drachiem chýba, že je stratená. Stratila desatinu svojho majetku. Neteší sa z toho, čo ešte má, stále myslí len na to, čo stratila a táto strata jej veľmi leží na srdci.

Bôľ tohto pastiera, bôľ tejto ženy je slabým obrazom bôľu dobrého Pastiera nad stratenou ľudskou dušou. Keď duša zblúdi s pravej cesty, keď smrteľným hriechom stratí svoj pravý život, posväcujúcu milosť, — je niekto, ktorého sa to dotkne, ktorému to zapríčiní bôľ srdca, ako strata cenného majetku, vzácneho imania. Je to ten, ktorý plakal nad Jeruzalemom, ktorý o Judášovi hovoril tónom najväčšej duševnej bolesti a najhlbšej ľútosti, ktorý sám zafažený križom smútil nad jeruzalemskými ženami. Tu prejavil svojimi slzami, čo v týchto porovnaniach vyslovil slovom: za akú veľkú pokladá cenu ľudskej duše a akou trpkou Mu je jej strata.

Spasiteľova bolesť však práve tak nezostáva nečinnou, ako žiaľ spomenutého pastiera a ženy. Bolesťné vzrušenie pohýňa k bedlivému a neúnavnému hľadaniu. Len čo pastier zbadá, že chýba jedna ovečka, len čo mu páľčivá bolesť nad tým vnikla do srdca, vstane a ide hľadať stratenú ovцу. Nechá deväťdesiatdeväť na pastve a ide za stratenou, ide za ňou cez lesy a polia, cez tŕnie a kamene, roklinami a priepasťami, ide za ňou, i keď páli s neba horúce slnko, hoci ho večer zahaľuje do tmy, ide za ňou s úzkostlivou starosťou, s vábivým volaním, ide za ňou, kým ju nenájde.

Žena, ktorá stratila drachmu, prekutá celý svoj dom, po druhé i po tretie poprezerá prehliadnuté už miesta, zapáli svetlo a svieti do najtmavších kútov, vezme metlu a poprevracia všetko a hľadá a hľadá, kým nenájde drachmu.

Tak i On, Božský Spasiteľ! Tak hľadá stratenú dušu. Tak hľadal zblúdilých, mýtnikov a hriešnikov, keď chodil kedysi po zemi. Hľadal ich na ďalekých putovaniach, na obťažných cestách, svetlom svojej pravdy a

Múdrost božia chcela to tak, aby od prvého okamihu, keď sa zrodila kázeň, bolo zjavné, že to je dielo Ducha Svätého. Boh síce nezahodil prirodzenosť, ako nejaké zlo, čo by sa protivilo jeho myšlienkam, ale ju uponížil, ako neschopnú veľkých diel. Urobil to k sláve kríža, ktorý jedine vie si podmaniť duše, aby bolo jasné, že obrátenie sveta je zázrakom, a nie dielom ľudskej múdrosti.

Nech sa díva kritik na záhadu Turíc a jej následky, ako chce, kazateľ vidí v apoštoloch a najmä vo sv. Pavlovi svoj vzor a prameň, z ktorého sa má živiť jeho kazateľský duch. Takto sa dívali na apoštolov kazateľ Chrysostom, kazateľ Augustín, kazateľ Bossuet, kazateľ Massillon a všetci veľkí kazatelia. Výrečným kazateľom nie je nadaný rozprávač, ale ten, kto je opojený vášňou za Krista. Sú zdatní kazatelia, ktorí svedomite plnia svoju povinnosť, ktorí uspokojia aj svojich poslucháčov, ale nehorí v nich vášeň a oheň lásky. Ti neprinesú vlastne ohňa na zem. Mohlo by sa o nich povedať, že nevidia cieľ, ktorý by mali vidieť: biedu ľudských duší. Odkiaľ sú tie ohnivé lúče v listoch sv. Pavla, ktoré vedely zapáliť dušu jedného Chrysostoma, ak nie z jeho vášnivej lásky ku Kristovi? To je opravdivá čnosť kazateľská.

Buďme verní svojmu pôvodu, lebo kazateľ aj dnes sa rodí z ohňa a z Ducha Svätého.

Kázne na nedele:

Homília na III. nedeľu po Sv. Duchu.

Znovu vidíme Božského Spasiteľa, ako chodí krajinou, neúnavne učí, žehná a dobre robí. Prichádzajú k Nemu so všetkých strán a všetkých stavov, najmä však mnohí z triedy mytníkov a z radov opovrhnutých hriešnikov. Viete, čo ich tiahlo k Nemu magneticou silou. Oni, opovrhnutí, všetkými odstrkovani a zavrnutí, spoznali v Ňom svojho Spasiteľa. Ženie ich k Nemu ich núdza a bieda a Jeho dobrota a láskavosť ich neodmieta, ale priťahuje k sebe.

To sa dotýka ich a dotýka sa aj nás a povieme na chválu Pána: Tento sa ujíma hriešnikov — aký je predsa len dobrý a milosrdný, že prijíma k sebe aj hriešnikov! Vtedy mu to však zazlievali a na zle vykladali. Hovorili opovrhlivým tónom: Tento prijíma hriešnikov a je s nimi. Nerozmýšľajú a nerozumejú, že On sa preto zaoberá hriešníkmi, aby z nich urobil spravodlivých. Nie aby jedol chlieb hriešnikov, ale aby im lámal chlieb života. Už i to, že sa stýka s hriešníkmi, zdá sa im zavrnutiahodným a mylným, lebo nič nevedia o hľadaní zblúdilých a záchrane stratých, nič nevedia o cene ľudskej duše.

Spasiteľ sa ujíma aj týchto biednych hriešnikov. Podáva všetkým mytníkom a hriešnikom ako aj farizejom a zákonníkom v peknom pod-

benstve duchovný pokrm. To tiež má byť potravou našej duše na dnešnú nedeľu. Núti nás myslieť o veľkej cene ľudskej duše, lebo

1. jej strata je pre Spasiteľa najväčším bôľom;
2. jej hľadanie je pre Spasiteľa najväčšou starosťou;
3. jej najdenie je pre Spasiteľa najväčšou radosťou.

Ak chceš vedieť, akú cenu má ľudská duša, všimni si, akú cenu má v Spasiteľových očiach. To nám hovoria porovnania nášho Evanjelia.

Pozri na pastiera, ktorý so svojím stádom kráča púšťou, t. j. ďalekou a neobývanou krajinou pastvín. Starostlivo stráži nad svojím stádom, usiluje sa, aby ich mal na očiach a spolu udržal. Starostlivo blúdi jeho oko s jednej na druhú, často ich spočíta, aby zistil, či niektorá nechýba. Znepokojí sa však, keď ich znovu spočíta. Ešte raz číta a je znepokojený; bezpochyby, je ich len 99, jedna chýba. Od strachu už nemyslí na tých 99, myslí len na tú jednu, ktorá sa stratila. Trápi ho strata, bolí ho však ešte viac biedny stav a nebezpečenstvo, ktorému je vystavená zblúdilá ovečka. — Iný obraz! Hľa, žena; má desať drachiem; keď jedného dňa prezerá svoj majetok, zbadá, že jedna z drachiem chýba, že je stratená. Stratila desatinu svojho majetku. Neteší sa z toho, čo ešte má, stále myslí len na to, čo stratila a táto strata jej veľmi leží na srdci.

Bôľ tohto pastiera, bôľ tejto ženy je slabým obrazom bóľu dobrého Pastiera nad stratenou ľudskou dušou. Keď duša zblúdi s pravej cesty, keď smrteľným hriechom stratí svoj pravý život, posväcujúcu milosť, — je niekto, ktorého sa to dotkne, ktorému to zapríčiní bôľ srdca, ako strata cenného majetku, vzácneho imania. Je to ten, ktorý plakal nad Jeruzalemom, ktorý o Judášovi hovoril tónom najväčšej duševnej bolesti a najhlbšej ľútosti, ktorý sám zafatený krížom smútil nad jeruzalemskými ženami. Tu prejavil svojimi slzami, čo v týchto porovnaniach vyslovil slovom: za akú veľkú pokladá cenu ľudskej duše a akou trpkou Mu je jej strata.

Spasiteľova bolesť však práve tak nezostáva nečinnou, ako žiaľ spomenutého pastiera a ženy. Bolesťné vzrušenie pohýňa k bedlivému a neúnavnému hľadaniu. Len čo pastier zbadá, že chýba jedna ovečka, len čo mu páľčivá bolesť nad tým vnikla do srdca, vstane a ide hľadať stratenú ovcu. Nechá deväťdesiatdeväť na pastve a ide za stratenou, ide za ňou cez lesy a polia, cez trnie a kamene, roklinami a priepasťami, ide za ňou, i keď páli s neba horúce slnko, hoci ho večer zahľadá do tmy, ide za ňou s úzkostlivou starosťou, s vábivým volaním, ide za ňou, kým ju nenájde.

Žena, ktorá stratila drachmu, prekutá celý svoj dom, po druhé i po tretie poprezerá prehliadnuté už miesta, zapáli svetlo a svieti do najtmavších kútov, vezme metlu a poprevracia všetko a hľadá a hľadá, kým nenájde drachmu.

Tak i On, Božský Spasiteľ! Tak hľadá stratenú dušu. Tak hľadal zblúdilých, mýtnikov a hriešnikov, keď chodil kedysi po zemi. Hľadal ich na ďalekých putovaniach, na obťažných cestách, svetlom svojej pravdy a

milosti, neúnavným vyučovaním a účinkovaním, na krížovej ceste, v mukách a bolestiach, ešte i na kríži každým slovom svojich úst a každou kvapkou krvi, ktorá vytiekla z Jeho rán. Tak hľadá i dnes stratené duše, volá a vábí ich ponúkaním svojej milosti, hlasom svojej Cirkvi, službou svojich kňazov, svojou veľkňazskou modlitbou a obetou v nebeskej sláve a v Oltárnej Sviatosti na zemi. Hľadá stratenú dušu — akú veľkú cenu musí teda mať v Jeho očiach!

Čím väčšia je bolesť pri strate a námaha pri hľadaní, tým väčšia je radosť pri nájdení. Našiel som! plesá pastierovo srdce. Konečne zbadal ovečku, ponáhľa sa k nej a berie ju k sebe. Netrestá ju, neženie ju pred sebou, ale vezme ju na ramená, položí si ju na plecia a sám ju nesie domov. Jeho radosť je taká veľká, že si ju nemôže sám pre seba ponechať; svolá priateľov a susedov a hovorí: Tešte sa so mnou, lebo som našiel svoju ovečku, ktorá bola stratená. Našla som! jasá srdce ženy, keď sa jej pred očami zjaví stratená drachma a aj ona sa musí tešiť s priateľkami a susedami a volá k nim: Tešte sa so mnou, našla som drachmu, ktorú som stratila.

Tak sa teší nebo, hovorí Spasiteľ, tak sa tešia anjeli nad hriešnikom, ktorý činí pokánie.

Odkiaľ táto radosť? Prýšti zo srdca samého Spasiteľa! Našiel som! jasá i On v svojom Božskoľudskom srdci, keď sa dal nájsť úbohý hriešnik. Neosloví ho tvrdými slovami, je k nemu dobrý a milý, lieči jeho rany a udrzuje ho pri živote svojou milosťou. Veľmi sa teší, že ho znovu našiel a jeho radosť preteká na nebeských anjelov a väčšia je radosť a jasot anjelov nad jedným hriešnikom, ktorý činí pokánie, ako nad deväťdesiatdeväť spravodlivými, ktorí nepotrebujú pokánia, lebo božie milosrdenstvo a účinkovanie milosti sa ešte skvelejšie prejaví v ospravedlnení hriešnika, v znovuožiti jednej duše, ktorá bola mŕtva, ako v zachovaní spravodlivého v živote milosti.

Taká je cena ľudskej duše na Spasiteľových vázkach, určená podľa Spasiteľovej bolesti pri jej strate podľa horlivosti v hľadaní, podľa radosti pri jej nájdení. O tejto cene nemajú farizeji a zákonníci ani poňatia; preto sa netešia s anjeli, keď Pán stratených hľadá a nachádza; pohoršujú sa s diablami v pekle, keď sa ujíma hriešnikov a mýtnikov.

Či však len zákonníci a farizeji nepoznajú cenu duše? Či sa tak nestáva aj medzi kresťanmi? Nechcem hovoriť o vrahoch duše, ktorí si nerobia výčitiek svedomia z toho, že nevinné duše pohoršením, nemravnými rečami, zlým príkladom zvádzaajú a vrhajú do záhuby. Nehovorím o nesvedomitých rodičoch, ktorí viac dávajú pozor na hocktorú časť svojho majetku, na každú ovcu a každý peniaz, ako na nesmrteľné duše svojich detí. Chcem dnes iba o tom hovoriť, že si mnohí nevedia vážiť svoju nesmrteľnú dušu.

Tak mnohí si zakladajú na tom, čím sú a čo majú, robia všetko možné na zdokonalenie svojho tela a ducha, venujú svrchovanú opatrnosť tomu, aby neutrpeli škodu na zdraví a straty na majetku. Len jedno je

zbavené tohto ocenenia a starosti a to je ich nesmrteľná duša. Pre ňu niet času; nedoprajú jej, čo potrebuje, o ňu sa nestarajú. Áno, zle s ňou zachádzajú, predávajú, strácajú ju, usmrcujú ju.

Chcel by si i ty patriť k týmto mnohým? Pýtam sa ťa, žije tvoja duša, alebo je mŕtva? Vieš na čo myslím! Je tvoja duša v stave milosti alebo v stave ťažkého hriechu? Ak žije tvoja duša, ó zachovaj ju v stave posväcujúcej milosti, daj jej, čoho potrebuje, daj jej každodenný chlieb v dennej modlitbe, dopraj jej odpočinku v nedeľu, poskytni jej očistný kúpeľ v sviatosti pokánia a nebeský pokrm, sväté prijímanie. Nechaj ju ako ovečku v Spasiteľovom stáde, nechaj ju ako peniaz s božím obrazom v Spasiteľových rukách, nechaj ju pod prístreším svätých anjelov, ktorí sú vyslaní na ochranu tých, ktorí majú byť dedičmi blaženosti. (K Židom 1, 14.).

Alebo je tvoja duša mŕtva, v stave ťažkého hriechu, azda je už dlhší čas mŕtva pre tvoju ľahkomyselnosť a tvoje zlé náruživosti, mŕtva od tej nešťastnej hodiny, kedy si sa vzdal odporu proti zlu a vypil si plným dúškom jed hriechu? A keby bola už mŕtva a ako by nezvestná a zabudnutá, jeden je, ktorý na ňu nezabudol, ktorý sa ešte stále o ňu stará a hľadá ju — večný Pastier, tvoj Pán a Spasiteľ. A jedna ju tiež stále hľadá, ako stratenú časť svojho imania — starostlivá žena, tvoja matka, sv. Cirkvi; nebeskí anjeli s bôhom a žiaľom hľadajú na tvoju dušu, či sa tiež nedá znova zobudiť k životu.

Človeče, zmiluj sa nad svojou biednou mŕtvou dušou! Urob Spasiteľovi radosť, daj sa nájsť! Urob tú radosť sv. Cirkvi, urob ju nebeským anjelom, urob ju predovšetkým sám sebe a svojej vlastnej duši — áno, dopraj jej nevysloviteľnej radosti, s ktorou sa nič na zemi nedá porovnať, radosti, že sa v sviatosti pokánia oslobodí od viny a zobudí zo smrti hriechu k životu milosti, že bude požívať pri stole Pána Jeho telo a piť Jeho krv, daj jej vojsť do svojej radosti a do svojho pokoja! Amen.

P. W. Keppler: Homilien und Predigten, II.

Preložil Rudolf Hodál.

Homília na IV. nedeľu po Sv. Duchu.

Bujné trnie, ktorým je pôda tohto sveta a života tak porastená, je mnohým prekážkou, je im na časnú a večnú škodu. Nielen že sa zrania na týchto trňoch a nevedia si vyhojiť rany, ale pre mnohých stáva sa trnie bolesti trním pochybovania, ktoré raní vieru, trním hnevu a netrpezlivosti, ktoré ruší vnútorný pokoj a smrteľne raní lásku.

Prečo sú bolesti v božom diele? Prečo sú bolesti i v novom božom kráľovstve? Prečo sú bolesti aj po vykúpení a v živote vykúpených? To je to veľké „Prečo?“ nad ktorým sa mnohí pozastávajú, ktoré u mnohých otrásie vieru a naplní veľa duší temnou trpkosťou. To je to „Prečo?“, ktoré hlása nevera proti kresťanstvu a Cirkvi, ako by to bol dôkaz, že nemajú toho, čo sľubujú, že nerobia to, čo sa od nich čaká.

Najdrahší, nemusíme sa vyhýbať tomuto „Prečo?“. Nebojíme sa ho! Je naň jasná a presná odpoveď, ktorá stačí každému ľudskému duchu, ktorý je buď tak povolný, že verí bez rozmýšľania, alebo je tak vysokomyselný, že rozmýšľa bez viery. Sv. apoštol nám dáva túto odpoveď v práve prečítanej epištole dnešnej nedele z ôsmej hlavy listu k Rimanom. Tu rozoberá otázku: Prečo tlačia bolesti i dušu kresťana? Odpovedá na ňu:

1. aby nezabudol na večnú slávu;
2. aby porozumel túžobnému vzdychaniu celého stvorenia;
3. aby i on so vzdychaním očakával oslávenie.

Že je náš tuzemský život len predživotom, úvodnou školou pre život na druhom svete, že po tomto krátkom živote čaká na nás večný život, že z tohto časného sveta prejdeme prahom smrti do ríše večnosti, že na druhom svete je naša odplata, naša blaženosť — to je, najdrahší, naša neoblomná kresťanská viera, naše skalopevné presvedčenie.

A predsa sa nám často tak stáva ako pútnikovi, ktorý má pred sebou ďaleký cieľ. Jasne ho má pred očami a rezko kráča za ním. Ale tu ho láka v páliacej poludňajšej horúčosti chladný les, otvorí sa pred ním milé údolie, s vrchu žblnkotá čerstvý pramienok a on sa dá zvieť s cesty a miesto toho, že by si niekoľko okamihov odpočinul a potom ďalej putoval, dlho odpočíva, odbočí s cesty, stratí s očí cieľ a celkom zabudne, kam sa vlastne chcel dostať. Tak sa už mnohý kresťan obrátil k svojmu cieľu, ale celkom ho zachvátily tuzemské záležitosti, priateľstvá a zábavy, takže viac nemyslí na svoj cieľ, zamení ríšu púte s vlasťou, tuzemské a dočasné veci pokladá za veľké a dôležité, a preto zabúda na to najväčšie a najdôležitejšie a stráca ho.

Teraz vidíte vychovávateľskú božiu starosť. On posielal kresťanovi utrpenie, aby mu strpčovalo tuzemský život a upozorňovalo ho na jeho určenie. Posielal utrpenia, ktoré ho odtrhujú od majetkov, kalia tuzemské radosti, rušia jeho lenivý pokoj, režu ostrým nožom jeho sväzky, ťažkým úderom trhajú mnohé refaze, ktorými bol spútaný.

Vtedy sa prebúdzajú duša ako zo sna a myslí na druhý svet. Tlak utrpenia ju pohýňa k nebu, tak ako silný tlak vody dvíha telesá do výšky. Z tohto slzavého údolia pozerá hore na druhú stranu a hovorí: Verím v život večný... Kým hľadá hore, skvele sa vyjasní jej oko a spoznáva, že na čo hľadela ako na veľké a dôležité, je malé, bezvýznamné, a krátko trvajúce, že veľkým je iba to, čo je večné. Porovnáva utrpenia, pre ktoré teraz vzdychá, s večnou slávou, ktorá kynie s druhej strany a ktorú si má bolesťami zaslúžiť a radostne vyhlási s apoštolom: „Tak myslím, že trápenia terajšieho času nie sú hodné tej budúcej slávy, ktorá sa zjaví na nás.“

Ešte sa pýtaš, kresťane, prečo ti bolesti obťažujú srdce? Pýtaj sa a daj sa poučiť apoštolom! Sú ti potrebné, aby si nezmyšľal cestu a nezabudol na cieľ. Uvoľňujú ti dušu, otvárajú ti pohľad do večnosti; potom sa javí malou a nepatrnou tuzemská radosť a tuzemská bolesť.

S jasných výšok večnej slávy vedie apoštol náš zrak sem do prírody a hovorí slová hlbokého smyslu: „Lebo očakávanie tvorstva čaká na zjavenie synov božích. Keďže tvorstvo poddané je pominuteľnosti, nie dobrovoľne, ale pre toho, ktorý ho poddal v nádeji, že sa i samo vyslobodí od služby porušenia na slávnú slobodu synov božích. Veď vieme, že všetko stvorenie vzdychá a k pôrodu pracuje až dosiaľ.“

Najdrahší, to je kresťanská prírodná veda. Hlbšie vniká do podstaty prírody, ako iné prírodné vedy. Ona nám hovorí: Trpiaci človeče, ktorého život je prerastený tŕním bolesti, uvažuj o stvoreníach a presvedčíš sa, že ony trpia a sú obklúčené trápením! Hovorí nám: Trpiaci človeče, ktorý vzdycháš pod následkami hriechu, pozri na prírodu aj ona trpí pre ľudský hriech. Trpiaci človeče, ktorého oko sa z bolesti a utrpenia pozdvihuje k lepšiemu druhému životu, pohliadni do života prírody, a spoznáš, že sa i s jej stonaním spája túžba po dokonalosti, že jej stonanie a očakávanie je ako by prorockým poukazom na druhý život, na budúce oslávenie.

Ako tomu máme rozumieť? Vidíte, najdrahší, medzi človekom a ostatným stvorením je úzky a nevyhnutný súvis. Do tohto stvorenia položil Boh človeka, ním vedie jeho cesta; živí sa a žije z jeho plodov a darov. Ale nielen to: podľa svojho tela je častou hmotného stvorenia, svojou dušou však stojí vysoko nad ním, má nad ním panovať ako vládár a kráľ. Tak to bolo kedysi! Vtedy žil človek v raji s prírodou v najkrajšej jednote. Poslušne sa kládla príroda k nohám svojho pána a vládcu; vyhovovala jeho potrebám a prianiam, rada mu podávala plným priehŕstím svoje dary. Potom však prišla kliatba, kliatba hriechu. Zničila človeka, otráвила jeho život, zlomila jeho kráľovské žezlo! Z ľudstva prenikla táto kliatba i do prírody a porušila pokojné spolužitie človeka a stvorenia. Príroda sa stala otrokyňou pominuteľnosti, prechodnosti a skazy. Sám Boh ju podriadil zákonu smrti, keď vyniesol trestný ortieľ nad človekom: „Zem nech je pre teba prekliata (1. Moj. 3, 17).“

A teraz, najdrahší, ak sa pozriete do všetkých ríš prírody, či sa nestretnete všade so stopami tejto kliatby, s dávnym zákonom umierania a skazy? Poriadok prírody vo veľkom dokazuje, že ešte stále spočívá vo všemohúcej ruke svojho Stvoriteľa, že ju udržuje Ten, ktorý ju stvoril. Ale pri tomto poriadku vo veľkom koľko je rušivého neporiadku v maličkostiach a v jednotlivých prípadoch! Tu je rovina, ktorú upevnil ľad a sneh pre nedostatok slnečného tepla; tam je iná, ktorú slnečná žiara vysušila na púšť. Tu sú polia, ktoré nemôžu dokázať svoju úrodnosť pre nedostatok vody a dažďa; inde sú polia, ktorých výživná sila je pohltená práve vodou a dažďom. Nádherné siatiny, súce na kosenie, stlčie krupobitie v niekoľkých hodinách a za jednu noc zničí mráz kvety stromov a tak i požehnané ovocie celého roku. Aký tvrdý a drsný je zemský povrch! Koľko namáhavej práce vyžaduje jeho skrypenie; koľko ľudského potu treba na jeho zavodenie, aby mohol poskytnúť výživu, ktorú potrebujeme! Koľko je bolesti a strašného umierania v zvieracom svete! I zvie-

ratám je príroda často tvrdou matkou. Odopiera im potrebné živobytie a necháva ich v biede hladovať. Zvieratá sa trasú pred ňou v hodinách hrozných búrok, povodní a zemestrásení. Medzi zvieratmi niet mieru; jedno zabíja druhé; jeden druh prenasleduje a ničí druhý. Niet pokoja medzi človekom a zvieratmi; sú si cudzí a nepriateľskí; žijú vo vzájomnej vojne; človek sa trasie pred zvieratom a zviera pred človekom; užíva sa násilia a dresúry, kým sa zviera človeku nepriblíži a nepoddá sa!

Naozaj, príroda je poddaná ničeniu a pomínutelnosti. Jej bolesť a bieda, jej neporiadok a nepokoj potvrdzujú, že stvorenie nevyšlo také z božej ruky, nebol taký jeho pôvodný stav, až vinou človeka a hriechu bol porušený poriadok a vnikla kľatba a bolesť do jeho žil. Ale tak to tiež nezostane! V nádeji, hovorí apoštol, bolo tvorstvo podrobené skaze. Nádej sa mieša do jeho utrpenia a strastí. Náreky, výbuchy bolesti, kvílenia, ktoré vystupujú z každej ríše prírody, sú zároveň túžobným vzdychaním a nádejplným volaním tvorstva, očakávajúceho lepšiu budúcnosť. Hej, vieme, že celá príroda vzdychá a je ponorená do utrpenia, čaká oslobodenie od zákona skazy, čaká veľký deň, kedy dieťky božie vojdú do večnej slávy a kedy sa i celému stvoreniu dostane oslávenia.

Vieme, vidíme a počujeme to! Či sa nezdať výšiny sveta vysokými strážcami, z ktorých príroda hľadá na budúce oslávenie? Či nie je kvílenie vetrov a hukot búrok volaním horúcej túžby? Či nie sú blesky, ktoré prerážajú tmú a strašné údery hromov, ktoré po nich nasledujú, výbuchmi bólu a zároveň búrlivého dožadovania sa? Či nemožno počuť v burácaní mora a veľtokov z hĺbin srdca stvorenia prichádzajúcu žalobnú pieseň nad strateným rajom alebo k nebu prenikajúcu modlitbu túžby za oslávením? Keď z rána očakáva slnko a s jasotom ho pozdraví, keď sa zjaví, a keď sa zdá, že obliata svetlom a teplom zabúda na bolesť a utrpenie, či nie sú to hodiny, kedy sníva o svojom budúcom oslávení?

Ó kresťane môj, pýtaš sa ešte, prečo je celý tvoj život preplnený utrpením? Pozri sa na stvorenia! Všade sa stretáš s trpiacim stvorením, ktoré je odsúdené na bolesť pre vinu tvojich rodičov a pre tvoju vinu. Nahliadni a načúvaj stvoreniu a spoznáš, aká veľká túha po vykúpení ťahne jeho ríšou. Nestážuj sa teda, keď musíš ty trpieť; buď trpezlivý, dúfaj a čakaj lepšiu budúcnosť.

To je to, čo nám apoštol na konci lekcie kladie na srdce: „A nielen ono, ale i my sami, ktorý máme prvotiny ducha, i my sami v sebe vzdycháme a očakávame prijatie za synov Božích, vykúpenie nášho tela v Kristu Ježišovi, Pánovi našom“.

Trpí a vzdychá celé stvorenie. Trpí a vzdychá celé ľudstvo. Trpí a vzdychá aj kresťan! Aj on? Či nie je božím dieťaťom, milosťou prijatým pre Krista? Či neokúša ovocia vykúpenia? Či nepije z prameňa milosti? Áno, má prvotiny ducha, prvé dary božieho ducha, ale ešte nemá plnosť týchto darov! Pije z kalicha milosti, ale ešte nepije z kalicha slávy. Je božím synom, ale sláva tohto božieho synovstva ešte sa nezjavila. Iste

prijíma v svätých sviatostiach do svojho telesného života zárodoky nesmŕteľnosti, ale jeho telo je ešte podrobené smrteľnosti, obťažené zlými náruživosťami, často opanované zákonom údov. (K Rim. 7, 23) Aj v kresťanovi ešte bojuje dieťa božie s dieťaťom sveta, dieťa božie proti dieťaťu smrti a tento vzájomný boj zapríčiňuje utrpenie a bolesť — preto aj my vzdycháme v svojom vnútri.

Ale keď už v prírode prechádza vzdychanie v túžbu, tým viac u veriaceho kresťana. On má už prvotiny ducha a tešiť sa z nich, pozerá plný dôvery do slávnej budúcnosti, kedy bude môcť zaujať celé dedičstvo večnej a šťastnej blaženosti. Cíti sa božím dieťaťom a hoci je nateraz v cudzine, predsa s radosťou čaká na hodinu, v ktorej ho Otec povolá domov do večnej vlasti. Žije ešte v tele a bojuje proti telu a vzdychá pod trápením smrteľného tela; jeho vzdychy však prechádzajú v túžbu po onej budúcnosti, ktorá prinesie aj pre telo plné vykúpenie a pritiahne do neba so znovu osláveným telom spojenú dušu.

Kresťane môj, rozumieš tomu? Ak rozumieš teda tajomstvu utrpenia, rozumieš tajomstvu šťastia! Budeš oplývať radosťou, útechou a nádejou v každej strasti. Nehľad tak pochmúrne a zamračené na ťažkosti a trpkosti života! Čo sa ti zdá nešťastím, je cestou k šťastiu. Čo sa ti zdá prekážkou, je prostriedkom tvojej spásy. Čo pokladáš za ťažké bremeno, to je perutou nádeje. Rozšír tieto perute, povznesu ťa nad hlbiny utrpenia, zadržia ťa nad priepasťou zúfalstva, iste ťa prenesú do lepšej vlasti. Nesmúť ako tí, čo nemajú nádeje, lebo tí nemajú viery. Nemrhaj svoj čas a silu márnymi pokusmi odhodíť jarmo utrpenia alebo ešte márnivejšou námahou premeniť túto zem na raj a tu si zariadiť nebo; skôr by sa mohlo podať trpkosť všetkých morí premeniť v sladkosť!

Jedna je vlasť, jedna je šťastná večná blaženosť, jeden je sobotný odpočinok pre boží národ (K Žid. 4, 9). Všetko toto je však na druhej strane a cesta k tomu vedie po skalnatej pôde, po tŕní a bodľáci, slzavým údolím a priesmykom smrti. To mi hovorí moja viera, to mi hovorí moje vlastné srdce, to mi hovorí celé stvorenie, ktoré sa ako by tisícimi hlasmi a tisícimi ramenami dožaduje vykúpenia a oslávenia. Tak chcem i ja potešený pokračovať na ceste utrpenia; ona vedie k cieľu! Dobrotivý Boh ma na nej občerstvuje kalichom milosti. Nádej mi je silnou podporou a keď raz životné utrpenia dosiahnu vrchol v smrteľných bolestiach, potom bude blízko koniec. Ak s božou milosťou dobre skončím, tak dôjdem do vlasti — i keď okľukou cez očistec — a raz budem ja, ja sám šťastlivým svedkom toho, ako vyjde zo svojich bolesti celé stvorenie znovuzrodené v rajskej kráse a z oslávenej zeme dostanem ako čestný dar oslávené telo a vojdem navždy do slávy svojho Pána. Viera sa stane nazieraním, túžba videním a s úžasom a pokorou vyslovím ešte raz slovo apoštola: Naozaj, trápenia minulého života nie sú hodné tej slávy, ktorá sa teraz zjavila.

P. W. Keppler: Homilien und Predigten, II.
Preložil: Rudolf Hodál.

Nedeľa V. po Sv. Duchu.

Ako máme pracovať za kráľovstvo Kristovo?

Sv. Peter v dnešnej epištole nám ukazuje cestu, čo máme robiť, aby sme boli od Boha požehnaní. Odporúča lásku a skutky lásky k bližnému.

Nebudem dnes hovoriť, ako máme prejavovať svoju lásku k bližnému skutkami telesného milosrdenstva, ale ako máme pracovať za kráľovstvo Božie v získaní duší pre Krista.

Minulú nedeľu sme rozjímali o tom, že všetci sme povinní pracovať za Krista a jeho kráľovstvo, všetci musíme byť apoštolmi Kristovej veci. Nesmieme sa uspokojiť, že sami sme dobrí, ale aj iných musíme sa usilovať pritiahnuť ku Kristovi:

1. príkladom, 2. slovom, 3. skutkom, 4. modlitbou.

Pozrime sa do nepriateľského tábora. Tam niet odpočinku, tam je čulosť, bdelosť, pracujú podľa plánov, disciplinovane, ochotne a usilovne. Majú svoju sieť rozťahanú v každom prejave života, majú svoje noviny, knihy, kiná, divadlá, zábavné miestnosti, majú svoju vedu; zakiaľ oni plánujú, bez huku pracujú, my katolíci spíme, sme oddaní rojčeniu.

Kristus Pán krvou sa potil na hore Olivovej pred svojím umučením, ale potí sa stále krvou i dnes, jeho nepriatelia i dnes takou neústupnosťou a obozretnosťou pracujú, ako pracoval Judáš, zakiaľ jeho učeníci spali. Mali by sme sa len málo obzrieť a počuli by sme výčitky Pána, obkľúčeného nepriateľmi: Vy spíte? Vy katolíci spíte? Pozrite sa, akí čulí sú moderní Judáši!

Ano, vidíme, Pane, tvojich nepriateľov, počujeme ich strely, preto musíme si stať do radov tvojich apoštolov, ktorí nielen sa modlia, aby kráľovstvo tvoje prišlo, ale ktorí láskou naplneným srdcom, slovom, skutkom, modlitbou napomáhajú príchod tvojho kráľovstva a jeho rozšírenie.

1. Buď apoštolom príkladu. Požehnaná sila sála z dobrého príkladu, šíri sa široko-ďaleko. Náš život má byť horiacou sviecou, ktorá rozširuje svetlo v tme, a svieti všetkým, ktorí sú okolo. Náš dobrý príklad pôsobí, ako magnet a ukazuje, že kresťanom byť znamená toľko, ako prežívať tuzemský život na vyššej, šťastnejšej, spokojnejšej životnej úrovni. Rozhodne neoceniteľnou reklámou kresťanstva je podľa viery žijúci človek, otec, matka, mladík, dievča, roľník, robotník, úradník, profesor; ktorý rozumie sa svojmu povolaniu, ale pritom je verným dieťaťom svojej viery.

Keď takýto človek s hlbokou zbožnosťou ide ku sv. prijímaniu, keď s precítenou zbožnosťou je prítomný na sv. omši, keď ohľaduplný je oproti chybám svojich spolubližných, prísny oproti svojim nedokonalostiam, čistý v rečiach, keď šťastný je v rodinnom živote, statočný v konaní svojich povinností a prác, ... z takého života priamo žiari dobrý príklad na ľudskú spoločnosť.

Pýta sa niekto: A sú dnes takí ľudia? Áno, sú. Mnohí? To už neviem. Buď i ty taký, bude ich o jedného viac, a bude ich ešte viac, keď sa iní na tvojom dobrom príklade povzbudia.

Mnoho, veľmi mnoho duší sa môže vrátiť zase k Bohu, ak povzbudení boli našim príkladom, bez toho, že by sme vedeli sami o tom. Len na poslednom súde s radosťou budeme vidieť medzi zásluhami naznačené i tieto.

Bavorské knieža, Krištof rád sa modlieval v blutenburgskej kaplnke. Jedného dňa, vychádzajúc z kaplnky, stretol sa so statočným roľníkom. Dali so do reči a pýta sa ho, aké želanie má?

Väčšej veci i tak nemôžem žiadať od teba, pane, akú si mi preukázal, — hovoril roľník. — Čo som ti urobil dobrého? — pýta sa knieža. — Syn môj, pane, dlhé roky chodil po ceste hriechu, darmo som ho prosil, nemalo účinku. Raz ťa zbadal vojsť do kaplnky, ticho išiel za tebou, a keď ťa videl v zbožnej modlitbe, zmenil sa, iným človekom sa stal, — dokončil roľník.

Dvaja misionári americkej sekty prišli do Londýna, a aby mohli prehovoriť čím väčšiemu zástupu, prenajali si v Londýne veľkú sieň Albertshall, do ktorej sa vmestí 15.000 ľudí. Kazatelia rečnili ohnivo, Jeden z nich zvolal: „Kto cíti hlas Boží vo svojom srdci, nech vstane a pristúpi sem. Kto chce prísť k Bohu? Nastalo ticho medzi ľuďmi. Nik sa nehnuť. Zrazu sa jeden ozve: Ja, ja chcem! — Jeho príklad nasledovali hlasy jeden za druhým, a o chvíľu celá sieň volala: Ja, ja chcem prísť k Bohu. Takýto účinok má dobrý príklad.

Zapamätajme si, že náš dobrý príklad vtedy priťahuje, keď najmenej si myslíme. I my môžeme tak pochodiť, ako isté malé dievča v nemocnici, ktoré lekári chceli operovať. Operácia bola ťažká a nebezpečná, museli dievča uspať. Lekár prv než by bol začal dievča uspávať, hovoril jej: Teraz ťa uzdravíme, vieš, ale najprv musíš spať. „Tak, keď musím spať, pomodlím sa večernú modlitbu.“ A dievča kľaklo na operačnom stole a pomodlilo sa celú večernú modlitbu, ako sa doma modlievalo, hlasne pred lekármi. Lekári boli dojatí a jeden neskôr sa priznal: Od 30 rokov teraz som sa modlil po prvé.

Hľa účinok dobrého príkladu. Apoštolovať dobrým príkladom je prvým krokom v boji za kráľovstvo Božie, ale samo by nestačilo,

2. musíme apoštolovať i slovom.

Ani nemyslíme, koľko príležitosti je dnes slovom brániť vec Kristovu. Nikdy sa azda toľko nekritizovalo, ako dnes. Kritizujú, ohovárajú, osočujú tie najsvätejšie veci. Po krčmách koľko sa porozpráva na vieru, na Cirkev. Sú to skoro vždy katolíci, ale takí, ktorí sa azda nevedia pomodliť Otčenáš, ktorí žijú v cudzoložstve, civilnom manželstve, ktorí prestali sa modliť, svoje kresťanské povinnosti konať.

Collins, známy a zatvrdlivý neverec, stretol sa s robotníkom, idúcim do kostola. Veľký, alebo malý je ten tvoj Boh? — pýtal sa ho posmešne.

— Tak veľký je, že do tvojej hlavy sa nezmestí a tak malý, že v mojom srdci môže prebývať." — A neverec sa priznal, že nijaký najučenejší dôkaz nenechal v jeho duši tak mocný účinok, ako pádna odpoveď robotníkov.

Na severoamerickej univerzite v Cambridge pôsobil profesor dejín Róbert Bord. Bol medzinárodne uznanou autoritou. Bol obľúbený a jeho prednášky mnohí navštevovali. Raz po skončení prednášky, predstavila pred neho jeho poslucháčka a povedala mu: Pán profesor, čo ste dnes o katolicizme hovorili, je mylné. Som katolíčkou, poznám svoju vieru, som si istá, čo ste hovorili, práve opak je pravdou."

Na profesora nemilo účinkovaly slová poslucháčky, ale prisľúbil, že vec si dôkladne preštuduje.

Štúdium ho priviedlo nazpät do Cirkvi, ako 42 ročný dal sa študovať bohoslovie a dnes pôsobí, ako katolícky kňaz v USA.

Hľa, aký následok má slovo, povedané na obranu viery.

3. „Neustávajme dobré robiť“, tak hovorí sv. Pavol v liste ku Gal. 6. 9. a v liste ku Tes. I. 5. 14. takto napomína: Napomínajte nepokojných, potešujte malomyselných, podporujte nevládných, buďte naproti všetkým trpezliví. Hľadte, aby nikto neoplácal zlým za zlé, ale vždycky sledujte, čo je dobré vospolok a pre všetkých.

Apoštolovať skutkami, to je prepotrebná požiadavka našej doby. V starom veku nevedeli všetci čítať, preto starali sa o nich tak, že hlavné pravdy viery namaľovali na stenu, na okná kostola, aby tak mohli vyčítať hlavné pravdy viery. Dnes podobné časy žijeme, dnes mnohí neveria ani Písmu svätému, ale veria v život premenenú bibliu, t. j. keď podľa svojej viery žijeme. Tak už nemajú príčiny odporovať.

Nech sme akéhokoľvek povolania a zamestnania, tam, kde nás Prozreteľnosť Božia postavila, konajme všetko, čo naše povolanie od nás žiada, čo naša sv. viera nám predpisuje. Buď dobrou, milujúcou matkou, starostlivým otcom rodiny, dobrým manželom, maj účasť i na podnikoch spoločných, cirkevných.

4. Konečne prišli sme k najpotrebnejšiemu spôsobu apoštolovania, k apoštolátu modlitby.

V Posle, Kat. misiách aj v iných časopisoch sú na každý mesiac označené úmysly, na ktoré sa majú katolíci modliť celý mesiac spolu so sv. Otcom. — Drahí moji, koľko krásnych úmyslov je, na ktoré sa môžeme modliť každodenne a tak napomáhať príchod kráľovstva Božieho. Sme akísi malého rozľadu. My vidíme vždy len seba, svoje záujmy, len tie sú predmetom i našich modlitieb. Nezabúdajme sa modliť za bludárov, za inovercov, za ich obrátenie, za kňazské povolania, za kňazov, za misionárov, za ťažko chorých, za obrátenie hriešnikov. Najmä modlime sa za víťazstvo Cirkvi.

Modlitba je veľkou zbraňou v našich rukách, keď sa vieme stále a vytrvale modliť.

Známostou vecou je, že niektoré štáty vedú súboj v rádio. Keď niektorý štát vysiela zprávy iný štát urážajúce, tak tento druhý štát na dĺžke vln prvého štátu vysiela hučanie, aby tak prekazil nepravdivé reči, osočujúce plány prvého.

I my môžeme sa ozvať, vidiac plány nepriateľa. Nech akokoľvek opovážlivo urážajú Cirkev, Boha a záujmy Božie, my svojim rádiom, svojou vŕcnu modlitbou môžeme prekaziť ich plány.

Predstavme si, čo sa robí na celom svete. V tomto okamihu koľkí hrešia, urážajú Boha, koľko duší je vystavených pokušeniu k hriechu, a ja im pomôžem modlitbou. Koľkí ležia na lôžku v bolestiach, — a môžeme im pomôcť modlitbou. Koľkí naši spolubratia kresťania teraz v tomto okamihu musia trpieť za vec Kristovu, koľko plánov sa v tomto okamihu kuje proti Cirkvi — a ja, ty môžeme zasiahnuť do ich úmyslov a plánov svojou modlitbou.

Raz Pán Ježiš vyučoval, mal pred sebou veľký zástup Iudu. Dokončil svoju náuku a v zástupe razila si cestu jedna žena a s veľkým nadšením volala: „Blahoslavený život, ktorý ňa nosil a prsia, ktoré si požíval.“ A Pán Ježiš dodal: „Ba, čo viac, blahoslavení, ktorí počujú slovo Božie a zachovávajú ho.“ (Lk 11, 28.).

I my sme počuli slovo Božie, že čo žiada od nás Boh a jeho kráľovstvo, aby ono napriek pekelným mocnostiam, útočiacim proti nemu, sa rozširovalo víťazne na celej zemi.

Toto je našou povinnosťou a keď sa modlíme slová „príď kráľovstvo Tvoje“, precítíme v nich i našu povinnosť, aby sme slovom, životom, príkladom a modlitbou zúčastnili sa na jeho príchode, a aby mnohí skrze nás našli cestu do kráľovstva Kristovho. Amen.

— lštl. —

Nedeľa VI. po Sv. Duchu (Homília).

Už oddávna boly mysle židovského Iudu naplnené jediným menom, menom — ako sa mnohí domnievali — syna chudobného tesára nazaretského Jozefa, Ježišom. Nie, také divy robiť, tak hovoriť, ako On hovorí a byť obyčajným človekom, to je nemožnosť — tak vítalo nejednému v hlave. Títo Iudia neskazeného, farizeizmom neotráveného srdca, ne-mohli Spasiteľovi odolať. Boli Ním očarovani. Mužovia zanechajú svoje ločky, siete, svoje pluhy, odkladajú kosy, ženy opúšťajú svoje domy, prácu a ako zhypnotizované, všade idú za Ježišom. Ale ani pokryteckým farizejom a zákonníkom to nedá pokoja. Keď vidia toľkým zástupom obkľúčeného Ježiša, pripoja sa i oni, lenže nie, aby počuli jeho Božské rady a nimi sa spravovali, ale aby ho podchytili v slove a tak ho mohli obžalovať pred veľradou. Hľa, i dnes je ako na nejakom veľkom odpuste. Okolo štyri tisíc ľudí, mužov i žien, starcov i detí tiesni sa okolo

Ježiša a dychtíve hltá každé jeho slovo. Káže. Syn Boží káže. Ako dlho? Tri — tri celé dni podáva im nové učenie, učenie lásky, učenie, o akom ich kňazi nemajú ani pochopu. Káže. Kde? Nie v meste, nie v dedine, ale ďaleko od huku a zloby sveta, na púšti. Tri dni obkľučujú poslucháči tohto podivuhodného Kazateľa, tri dni zabúdajú na svoj dom, na prácu, na deti, na polia. Prvé exercície. Kazateľ dokončil. Však už je čas. Zmrá-kalo sa. Nastáva večer. Sám Božský Učiteľ musí zakročiť. Poslucháči? Ti by boli ochotní Ho ešte i ďalšie tri dni počúvať. To však je nemožné. Musí skončiť. Musí si poslucháčstvo odpočinúť, áno, musí sa i nasýtiť. Už sú vyhladovelí. Za Kristom sa hrnuli do pustatiny, ako šialení. Nemysleli, že sa toľké časy zdržia. Domnievali sa, že sa hneď vrátia, a preto nevzali si so sebou nijakú potravu. Teraz čo robiť? Rozkázať im, aby si sadli a sa občerstvili? Však nič nemajú so sebou. Rozpustíť ich lač-ných domov? „Zahynú na ceste, lebo niektorí z nich prišli z ďaleka.“ (Mk 8, 3.). Poslať učeníkov nakúpiť chleba? Nemajú peňazí, cesta i do najbližšej dediny je ďaleká. Ťažké polozenie. Ľud hladuje pre Slovo Bo-žie, pre Krista. Zaslúži si preto, aby bol aspoň od toho, pre ktorého trpí, poľutovaný. A Ježiš to i robí. „Lúto mi je zástupu; lebo hľa, už tri dni zotrávajú so mnou a nemajú čo jesť.“ (Mk 8, 2.).

Milí bratia a sestry! Čo vám prišlo na um pri vyprávani tejto udalosti, ktorá toľko svedčí o nežnej láske Božej k ľudstvu? Či nebadáte, že ži-jeme v podobnej situácii, ako ľudia na púšti, spomínaní v dnešnom evan-jeliu? Bratia, i my hladujeme. Nedostať múky, chleba, nedostať tých naj-potrebnjších článkov životných. Ba iste horšie je s nami. Požiar vojny, o ktorom sme toľko dôverovali, že obide našu malú krajinku, rozhorel sa i u nás. Miesto bratskej lásky vštepovala sa už oddávna diabolská ne-návisť. A strašné jej následky vidíme dnes. Brat brata zabíja. Sme všetci vo väčšej biede, ako spomínaní ľudia na púšti. Týmto Boh pomohol. A u nás? Kde je Boh, kde je Kristus? Či už nedbá o nás? Keď Kain zabíj Ábela a jeho nevinná krv volala k nebesiam o pomstu, pomstil Boh na Kainovi túto vraždu strašným spôsobom. A dnes? Potoky nevinnej krvi volajú k nebesiam a Boh mlčí. Ak je Boh, môže sa pozeráť na toto? Ak Boh je Otcom našim, môže sa dívať na svoje dietky, ako sa svíjajú v bie-de, hladé i v bolestiach? Či Boh už stratil srdce, stratil porozumenie, lás-ku ku svojim deťom? Kde je chyba? Kde je príčina dnešného hladu, voj-ny? Azda u Boha? Nie, nemožnosť, Boh, ako Otec náš, je i dnes nad na-mi. On veľmi dobre vie o všetkom, čo sa s nami robí. A nielen že zná, On je i všemohúci, On môže i pomôcť — a predsa pomoc táto akosi ne-prichádza. Kde je teda príčina dnešného nešťastia? Mnohí ju hľadajú niekde inde. Azda i vy ste už niekedy počuli, lebo i sami hovorili toto: Vláša, predstavení nášho štátu sú všetkému na príčine. Jeden človek je zodpovedný za to, čo sa dnes s nami robí. Ó blázon! Či nepamätáš, že Boh ústami Kristovými vyhlásil, že stará sa i o vrabce, poľné ľalie, že bez Jeho dovolenia ani jeden vlas na hlave sa nám neskriví? A tito niekolkí smrteľníci, predstavení štátu, že by mohli niečo urobiť oproti úmyslom

všemohúceho Boha? Vieš teda, kto posielal, alebo aspoň dopúšťa vojnu a biedu? Boh, jediný Boh a nikto iný. A vieš prečo? Pre nič iné, ako pre mnohé hriechy, ktoré sa v poslednej dobe kopily až k nebesiam a volaly k Bohu o pomstu. Ak chceme teda vedieť hlavnú príčinu dnešnej biedy, musíme všetci napred hlavu skloniť, biť sa v prsia a povedať: moja vina, moja najväčšia vina.

Ale viďme ďalej, ako si Kristus pri rozmnožení chleba počína!

Robí tak, ako keby si nevedel rady. I apoštoli Ho tak rozumejú. 4000 ľudí na púšti opatriť chlebom, to je nemožnosť. „Odkiaľže bude môcť ich kto nasýtiť chlebom tu na púšti?“ (Mk 8, 4.). Ako by to ani neboli apoštoli, ale nejakí zátvrdlívi neverci. „Odkiaľže“ — stále im v hlave hučí. Teda zabudli na to, že majú všemohúceho Boha medzi sebou, celkom im vymizlo z hlavy, ako práve pred nedávnom uzdravil ženu pohanku a hluchonemého. Len na seba, len na ľudskú pomoc počítajú. Krista poprosiť, aby On so svojou všemohúcnosťou zakročil, to im ani na um nepríde.

„Koľko chlebov máte?“ odrazu zaznie z úst Spasiteľových. Apoštoli túto otázku čakali. Už predtým pochodili od jedného poslucháča k druhému, dôkladne sa povyzvedali na potravu, ale s takým výsledkom neboli nijako spokojní. Preto zprvoti sa nechceli Spasiteľovi ani zmieniť o výsledku svojej prehliadky. Až na Jeho výzvu smutne odpovedali: „Sedem“ — „ale, čo je to pre toľkých ľudí?“ tak asi pridali, ako pri druhom rozmnožení. A Ježiš prijíma chleby a rozkáže zástupu, aby sa rozložil.

Zastavme sa na chvíľu pri tomto podivuhodnom počínaní Ježišovom! Prečo sa pýta na chleby? Prečo ich berie, žehná a rozdáva? Či bol na ne odkázaný? Mal na púšti dosť kamenia. Nemohol tie premeniť na chleby, ako mu to pred nedávnom radil satan? Ale ani tie nepotreboval. Ten, ktorý celý svet z ničoho vytvoril, nemohol tiež razom 4000 chlebov stvoriť? Lahko i to mohol urobiť. A predsa berie od chlapca sedem jačmenných chlebov, tie žehná, tie rozdáva. Berie si pomoc ľudskú, čím chce učiť túto pravdu: pričiň sa, človeče, a Pán Boh ti pomôže!

A potom ešte jednu. Boh do týchto siedmich chlebov položil výživu pre 4000 ľudí. Tak často to robí i teraz. Sme na púšti tohto života. Všetci sa vrátíme do svojej otčiny, do večnosti. Na púšti tohto života treba jesť. Dobrý otec, dobrá matka, keď vyprevádza svoje dieťa niekde na cestu, zásobí ho potravou. Boh, ktorý je vzorom tej najväčšej starostlivosti a lásky rodičovskej, tiež dal nám potravu, aby sme na ceste do večnosti nezahynuli. Dal potravu pre dušu, chlieb anjelský, samého seba vo Svätosti Oltárnej, dal chlieb i pre telo, dal bohatstvo, majetky, peniaze, úrodu. Ale zvláštne. Nedal to každému. Dal len niektorým, ako by starším synom svojim, bohatým, zámožným ľuďom, dal i predstaveným jednotlivých miest i dedín, dal do ich rúk chlieb i pre mladších ich bratov, pre chudobných, núdznych. A beda tomu, kto by si tieto majetky, tieto chleby, určené pre spoločný blahobyť, prisvojil a trikrát beda, kto by, či už

svoj, alebo spoločný majetok premárnil. Viete, prečo u nás, ba i na celom svete panuje hlad, bieda? Jeden zadržuje, jeden hrabe, čo patrí druhému. I keď sme proti krajnému, krvavému komunizmu, ktorý všetko ničí, lebo ten sa protiví samej prirodzenosti ľudskej, to neznamená, že tým zastávame beštiálnych kapitalistov, zbohatlíkov, ktorí chcú fažif pre svoje vrecká i z dnešnej biedy, nešťastia, vojny, to neznamená, že tieto zvery v ľudskom tele, ktoré chcú zbohatnúť z krvi svojich bližných, zo slz vdov a sirôt, z hladu biednych a trpiacich, sa budú môcť schovávať pod plášť ochrancov kresťanstva. Nechcel by som sa zodpovedať z týchto zločinov pred večným Sudcom, nechcel by som počúvať pred Jeho súdnou stolicou žaloby chudobných, ukrivdených: „Spasiteľ, Ty si dal do opatery náš chlieb tomuto človekovi, on mal nás živiť, on mal sa starať o celé mesto, o celú dedinu, ba azda i krajinu a hľa, s niekoľkými všetko premárnil. Ty si mohol ten majetok požehnávať, svojim požehnaním rozmnožovať, ale on Ti ho neponúkol, on ho premrhal.“

Ale vidíme, čo sa ďalej stalo!

Na rozkaz Spasiteľa ľud si posadal. Čo len asi chce urobiť? Všetci čakajú, že sa musí niečo zvláštneho stať. Ticho, hrobové napätie. Ježiš berie sedem chlebov, pozdvihne oči k nebesiam, odbaví vďaky, požehná chleby, láme ich, podáva svojim učeníkom a rozkazuje, aby predložili zástupu. Ježiš láme čím ďalej, tým viac a chleba neubúda. Každému sa dostane. „A mali i niekoľko rybičiek; i tie požehnal a kázal im predložiť. A jedli a nasýtili sa a z odrobiniek, čo pozostaly, nasbírali za sedem košov.“ (Mk 8, 7—8). Hľa, výsledok požehnania Božieho. Zo siedmich chlebov nasýti sa 4000 ľudí a ešte sa nasbíra sedem košov odrobiniek.

Ako by to ináč vyzeralo, keby i na našom chlebe i na bohatstve tohto sveta spočívalo požehnanie Božie. Nebolo by toľko chudobných, nebolo by hladujúcich. Ale chlieb náš býva prekliaty. Ešte sa len semeno seje do zeme a už je s ním zasadené i bohorúhanie, kliatby, žne sa, kladie sa do stodôl, ale s hnusnými, špinavými slovami. Pri mlátení, mletí, pečení iste tiež nie je sprevádzané modlitbou. A konečne, kto tento chlieb berie do rúk? Často sú to ruky ovešané cudzím majetkom, pošpinené nečistými hriechami, často sú to ústa zohyzdené klímaním, nemravnými slovami, žartami. Môže takýto chlieb byť požehnaný?

Ó dajte si záležať, drahí bratia i sestry, aby pri zázraku rozmnoženia chlebov, ktorý sa odohráva každý rok na našich poliach, boli ste tak účastní, ako týchto 4000 ľudí. Hľadajte najprv kráľovstvo Božie, počúvajte s takou oduševnenosťou evanjelium, ako ho oni počúvali, nepoškvŕňujte si ruky svoje cudzím, či už súkromným, alebo spoločným majetkom, dávajte s takou ochotou chudobe zo svojho majetku, ako dal spomínaný chlapec sedem chlebov samému Kristovi a konečne, často zvolávajte požehnanie Božie na svoje role, na svoj majetok, na svoj chlieb, lebo bez Božieho požehnania, márne ľudské namáhania! Amen.

Dr. Jozef Ligoš.

Homília na VII. nedeľu po Sv. Duchu.

Naše dnešné evanjelium je výstražnou tabuľou, ktorú vztýčil Pán už v prvej svojej veľkej reči na hore blahoslavenstva a na ktorú obracia každoročne sv. Cirkev náš zrak. Dve výstrahy sú na nej: varujte sa pred falošnými prorokmi, nebuďte sami sebe falošnými prorokmi; dávajte si pozor pred pokrytcami, nebuďte sami pokrytcami; neklamte sa a neusilujte sa Boha oklamať, keď hovoríte: Pane, Pane, ale neplníte božiu vôľu!

Čo je jasnejšie a srozumiteľnejšie nad závažné vety tohto evanjelia, plného múdrosti a skúsenosti? A predsa je málo evanjelií, ktoré by boli tak nepochopené a zaznávané ako toto. Áno, verte mi; falošní proroci zneužívajú pre svoje ciele práve porovnania o strome a jeho plodoch, ktoré je práve proti nim zamerané a s neho sa usilujú trhať ovčiu vlnu, aby ňou zakryli svoju vlčiu prirodzenosť. Varujte sa pred falošnými prorokmi, otvorte oči, aby ste zbadali ich falošnosť a usilujte sa so mnou zistiť pravý smysel porovnania.

Strom so svojimi dlhými koreňami, so svojim do výšky vzpriameným kmeňom, so svojou korunou, ktorá sa vyšvihuje čo najvyššie proti slnku, so svojimi výhonkami, vzrastom a zánikom je prastarý obraz človeka. Aj Spasiteľ ho užíva a rozlišuje vo veľkej záhrade ľudstva dobré a zlé stromy s dobrým a zlým ovocím. Dobrý strom nesie dobré ovocie, zlý strom zlé ovocie! To je zákon skúsenosti, ktorý prenáša Spasiteľ zo zemskej oblasti do ľudského života. Hneď však mení túto skúsenosť na vždy platný základný zákon prírody: nie je to náhoda, je to vnútorná nevyhnutnosť, že dobrý strom prináša dobré ovocie, zlý strom zlé. Dobrý strom nemôže prinášať zlé ovocie a zlý dobré, lebo ovocie nie je len niečo vonkajšieho na strome, ale je účinkom jeho vlastnej podstaty, jeho vnútornej prírody, jeho šťavy a sily. A preto: dobrý strom, dokiaľ zostane dobrým, musí niesť len dobré ovocie, zlý strom zas, dokiaľ zostane zlým, bude niesť len zlé ovocie. Hlavnou otázkou teda je: ktorý strom je dobrý v Kristovom smysle? Hneď prídu falošní proroci a v rozpore s celým kresťanským učením a skúsenosťou hlásajú: každý strom je podľa svojej prirodzenosti dobrý, úplne zdravý, prirodzený podklad je dobrá pôda a prirodzené ovocie je dobré ovocie. Treba ho len ponechať prirodzenému vývoju (najviac ak by sme ho trochu zošľachtili vzdelaním a osvietením a obstrihali celkom divé výhonky), treba v ňom nechať voľne sa vyvíjať a obľasť ľudskosť a samo od seba zjaví sa dobré ovocie na úžitok a česť jeho i spoločnosti. Nechajte strom, akým je — privolávajú nám — nerobte márne a ničivé pokusy zlepšiť jeho stav, presadiť ho z prirodzenej pôdy do domnele nadprirodzeného podkladu náboženstva a neziadajte od neho nadprirodzené ovocie! Prirodzená morálka, prirodzená mravnosť, prirodzené mravné úsilie s čisto prirodzenými silami a cieľmi, prirodzená humanita — to je nové evanjelium, ktoré dnes hlásajú a horlivo propagujú jednotlivé spoločnosti a združenia.

Neverte im! Sú to falošní proroci, ich ovocie ich prezrádza! Nie je

pravdou, že človek, celkom ponechaný sám na seba a na svoj prirodzený vývoj, stane sa dobrým stromom a prinesie dobré ovocie. Nie je pravdou, že je už od prírody neskazený, čnostný, alebo že sa môže takým stať celkom prirodzenými silami. Čisto prirodzená mravnosť bez viery, bez milosti, bez Boha vedie, ako nás učí skúsenosť, obyčajne k najväčšej protiprirodzenej nemravnosti. „Zdravá smyselnosť“, ktorou sa tak honosia a ktorú tak chránia, je podľa správneho náhľadu nezdravou a jej ovocím sú hnisavé vrede.

Falošní proroci! Chcú trhať hrozno s trňov a figy s bodľacia! Ako to robia? Veľmi jednoducho; zlo nazvú dobrom, zakázané dovoleným, náruživosť čnosťou; trnky a tŕne si cenia ako vzácne hrozno a nepoživateľné hlavičky na bodľaci ako sladké figy. Poznáte ich po ich ovoci! Aké je ich ovocie a ovocie ich učenia? Azda niektoré prirodzene dobré skutky, ktoré však nemajú hodnoty pred Bohom a ceny pre večnosť! I takých skutkov je u nich málo; možno ich spočítať podľa slov proroka tak ľahko, ako plody na otrasenej olive: dva alebo tri plody na vrcholci, štyri alebo päť na konároch (Iz. 17, 6.); okrem toho divé plody, plané jablká, plody, ranené červíkmi nekalých úmyslov, mrzkej ziskuchtivosti, prázdnej márnivosti, a ešte okrem toho sodomské jablká skutkov tela.

Ktorý strom je dobrý v Kristových očiach? Nie prirodzený človek, aký vyšiel z matkinho lona a prišiel na svet, lebo je v koreni chorý a v špiku skazený dedičným hriechom! Nie, človek nie je dobrý od narodenia, dobrým sa musí stať znovuzrozením! Kresťan, znovuzrozený sv. krstom, ospravedlnený a posvätený Duchom Sv., to je ten nový človek, ktorý je utvorený podľa Boha v spravodlivosti, svätosti a pravde. (Efez. 4, 24.). To je dobrý strom, ratolesť pravého stromu života (Zjav. 2, 7; 22, 2.), ušľachtilej révy, zasadenej do pôdy ľudstva, pravého viniča, Ježiša Krista. Kresťan je presadený z ríše hriechov, z otrávenej pôdy nevykúpeného sveta do božej ríše, do životnej pôdy spravodlivosti; z tejto pôdy saje životnú silu milosti a rozprestiera svoju korunu v nebeskom svetle. On je tým zošľachteným človekom a jedine jeho milosťou očistenia poňnutá a oplodnená prirodzenosť môže prinášať ovocie.

„Ovocie — to je hlavná vec! Strom sa poznáva po ovoci a nie po listí a kvetoch. Dobré ovocie — dobrý strom; zlé ovocie — zlý strom!“ Falošní proroci sa chopia aj tohto Spasiteľom predstaveného podkladu, naoko ho uznávajú, v skutočnosti však prekrucujú pravdu. Myslia si, že môže vyznieť proti nám a našej Cirkvi. „Žiadame skutky“ — kričia, — „žiadame činnosť, ktorá prinesie ľudstvu úžitok; vy však mrháte čas a silu, keď prinášate iba listie a kvety vo forme nekonečných cvičení v zbožnosti a náboženských úkonov, vo forme vieroučných otázok, zbytočných prejavov viery a zbožnosti, keď hovoríte: Pane, Pane! Ovocie, nie listy a kvety! Uznávame ovocie účinnej lásky, ale ušetríte nás listia a kvetov modlitby, obradov, prejavov viery, to je bezcenné!“ Zdá sa, že to hovoria v Kristovom duchu; v skutočnosti je to však len zneužitie Kristových slov na zakrytie nekresťanského ducha a smýšľania; je to iba

ovčia vlna na zahalenie dravého vlka. Zdá sa to byť múdrou rečou. Áno, je tak múdra, ako keď niekto pristúpi k stromu, ktorý sa skveje ozdobou listia a kvetov a povie: „Aký to neužitočný strom! Nádherné listy a kvety, ktoré sú na nič; odtrhnite listy, zničte kvety, aby sa stal užitočným stromom, ktorý prináša iba ovocie.“ To je múdrosť, nad ktorou sa každý usmeje a pokladá ju za hlúposť! Či z toho, že je ovocie rozhodným činiteľom pri ocenení stromu, nasleduje, že sú listy a kvety bezcenné? Či z toho, že nie každý, kto hovorí: Pane, Pane, vojde do nebeského kráľovstva, nasleduje, že vôbec nie je dovolené hovoriť: Pane, Pane?

Ó vy, ktorí s podceňovaním súdite o viere a vyznaní viery, vy, ktorí z plnej čiaše vylievate svoj posmech na zbožné ženičky, na cvičenia v zbožnosti, ktorí účasť na bohoslužbách pokladáte za zbytočnú a zdôrazňujete len skutky a činy, vy ste bláznivými falošnými prorokmi, prezrádzate nedostatočné poznanie človeka a slabý pohľad do jeho vnútornej dielne, v ktorej vznikajú dobré skutky a činy!

Už i samo porovnanie o strome by sa mohlo ubrániť proti vášmu omylu. Kde je strom, ktorý prináša ovocie bez listia a kvetov? Ak je strom na jar bez listia a kvetov, či nevieme celkom iste, že v lete neprienesie ovocia? Listy a kvety sú nevyhnutným predpokladom pre každé ovocie! Neskazený strom prejaví svoje zdravie predovšetkým tým, že mu koreňmi vystupujúca, kmeňom a konármi kolujúca životná sila utká bohatú krásu kvetov. Nie je to iba na ozdobu, je to potrebné pre život stromu; lebo listy sú pľúcny perufami, ktorými vdychuje svetlo a vzduch. Na jar sa zjavuje aj kvetnatý závoj a ten je tým menej iba na ozdobu; kališteť kvetu prináša zárodok a kľúčok plodu.

Tak i človek! Ak je mravne zdravý, tak vykvitne jeho zdravie a zakvitne dobrými myšlienkami, pocitmi a slovami a to nie je neužitočné, lebo z dobrých myšlienok a slov kľúčia dobré skutky; zakvitne bohatým životom modlitby a to nie je neužitočné, lebo v modlitbe vdychuje duša silu druhého sveta; zakvitne dobrými rozhodnutiami a predsavzatiami a to je plodný počiatok dobrých skutkov.

Preto, milí kresťania, nedajte sa mýliť falošnými prorokmi! Hovorte Spasiteľovi: „Pane, Pane“, slovom a srdcom sa k Nemu priznávajte, milujte každodennú modlitbu, vzbudzujte dobré myšlienky a nábožné city! Všetko to je potrebné a pre prinášanie ovocia nepostrádateľné. To však ešte nestačí; nesmieme zostať pri listoch a kvetoch! Naozaj k jarnému zakvitnutiu musí pristúpiť dozretie ovocia! Denné skutky musia sa stať dobrým úmyslom, dobrým ovocím; nesmie chýbať ovocie ducha, ktoré uvádza apoštol: láska, radosť, pokoj, trpezlivosť, dobrotivosť, dobrota, shovieavosť, krotkosť, vernosť, skromnosť, zdržanlivosť, čistota (Gal. 5, 22); nesmieme byť ako vinica Izraela, o ktorej čítame u prorokov, že má bohaté listy (Ozeáš 10, 1.), neprináša však hrozno, ale plánky.

Ó kież by sme boli všetci dobrými stromami s dobrým ovocím! Hľa, tu pred mojimi očami je celý les ľudských stromov. Ó kież by to boli všetko dobré stromy s dobrým ovocím! Tak sa mi zdá, ako by Pán pre-

chádzal sa svojou záhradou, prehliadal stromy a jeden po druhom ich značil. Tento a tento, hovorí, je dobrý strom; teší ma svojim zrelým ovocím; čoskoro pošlem svojho služobníka, smrť, a presadím ho zo záhrady tohto dočasného života do svojho raja, lebo si to zaslúži. Tu a tam — dobré stromy, úrodné stromy, ale majú mnoho zbytočného dreva, náchylnosti a chúfok, mnoho jalových výhonkov márnosti a príchynosti k svetu, mnoho listia, prázdne kvety a málo ovocia; budem musieť prísť na ne s ostrým nožom nešťastia a navštívenia, aby priniesly viac úrody. — Tu hľa, čo je s týmto stromom? Už tretí rok prichádzam, hľadám ovocie na tomto figovom strome a nenachádzam — von s ním, načo zaberá miesto? (Lk 13, 7.).

Dovoľ, Pane, aby som sa prihováral zaň; zdrž sa, neklad sekeru na jeho korene; nechaj ho ešte tento rok, azda prinesie ovocie! Pane, buď nám všetkým milosrdný; nakloň sa k nám, navštív svojou milosťou a ochraňuj vinicu, ktorú sadila Tvoja spravodlivosť! Bože, od ktorého pochádzajú dobré žiadosti, pravé rady a spravodlivé skutky, požehnaj nás a neodnám nám svoju milosť, aby sme neprepadli kliatbe neplodnosti, ale daj, aby sme v Tebe a z Teba vyrástali, kvitli a prinášali ovocie pre večný život! Amen.

Keppler: „Homilien und Predigten“, preložil Rudolf Hodál.

Nedeľa VIII. po Sv. Duchu.

Všetci vydáme počet zo statkov nám sverených.

Pán Ježiš pred započatím svojho verejného účinkovania, pokúšaný bol od diabla k úcte zlata, slávy a moci, ktorú ukázal na bohatstve miest a krajov, rieknuc: Padni na kolená a klaňaj sa mi a toto všetko ti dám. Tak hovoril diabol a ukázal na bohatstvo sveta. Pán však odohnal ho: Odíď odomňa, písané je, len samému Pánu Bohu sa budeš klaňať. Koľkí ľudia vedia dnes s tou istou rozhodnosťou povedať: Odíď odomňa, sätane!

a) Istý maliar, chcjúc znázorniť túžbu po zbohatnutí, namaľoval diabla. Pred ním stoja zástupy, dvíhajú k nemu ruky, klaňajú sa mu a vyhlasujú ho za svojho pána.

Zlaté teľa, postavené kedysi pod vrchom Sinaj, má cez všetky veky svojich vyznávačov. Vtedy Mojžiš rozbil to teľa na prach a hodil ho do rieky. Rozbil modlu, ktorá bola zapieraním sľubu, ktorý pred niekoľko dňami urobil ľud. Mojžiš nevedel rozbiť zlaté teľa v srdci národa, túžba zostala v nich, a to nielen v srdci toho národa, ktorý mal veľké poslanie medzi národmi, ale i v srdciach všetkých, ktorých nepremenilo a nezoslachtilo učenie Kristovo: Nemôžete slúžiť Bohu a mamonu.

Pán Ježiš nevypovedal boj bohatstvu. On nezakázal túžiť po statkoch pozemských. Máme sa usilovať niečo si zaopatriť, myslieť na starobu, svo-

jim dietkam niečo nechať, ale kresťan nesmie zapredať celý svoj život mamonu a zabudnúť na svoju dušu. Kresťan smie, má právo statočnou prácou si nadobudnúť pozemské statky. Nie je to zlé, keď má pozemské statky, ale to je zlé, keď ony nad ním panujú, keď majú nad ním moc. Pán Ježiš a s ním kresťanstvo zatracuje len nezriadenú túžbu, hriešny spôsob nadobúdania majetku, spojenú s lakomstvom a rozkošníctvom, túžbu a shon za majetkom, na ktorom lipne krv a slzy iných, a každý nespravodlivý spôsob nadobúdania majetku, či krádežou, lúpežou, klamstvom alebo podvodom.

Pápež Klétus v I. storočí zavolaný bol k cisárovi, ktorý mu ponúkol zo svojej pokladnice toľko peňazí, koľko by potreboval na výstavbu veľkolepého chrámu. Pápež zdráhal sa prijať peniaze a riekol: „Pán Boh chráň, aby som prijal peniaze, z ktorých tečie krv ubiedených.“ Cisár od hnevu sčerveňal na tieto slová, ale pápež vzal do ruky peniaz, rozlomil ho a hľa, peniaz bol znútra plný krvi. Tak hovorí legenda.

Nezáleží, koľko kto má, ale ako užíva majetok. Ježiš zatracuje toho, kto hriešnym spôsobom nadobúda majetok, kto lipne na peniazoch a majetku, ako Judáš, kto si neshromažďuje nijaké poklady pre kráľovstvo nebeské. Pán Ježiš hovorí: „Robte si priateľov z mamonu neprávosti“, t. j. tuzemské poklady nemajú na nás žalovať, že sme jedine im slúžili, ale svojou dobročinnosťou máme z nich urobiť orodovníkov v nebesiach. Almužna, podporovanie ubiedených, môže byť kľúčom do nebeskej brány. (Lazár a boháč.)

b) Každá doba, pokiaľ poznáme dejiny ľudstva, v ktorej prišiel úpadok duchovného života, kedy poklesly čnosti, láska k práci, kedy znehodnotená bola česť, mala charakter mamonárstva. Charakterizovaly ju honba po bohatstve, rozkošníctvo, pôžitkárstvo, shonba za zábavami, vyžiť sa v každom ohľade. Touto neresťou bola zamorená i doba, v ktorej žil Pán Ježiš. Celým triedam ľudí, farizejom, saducejom, mýtnikom zlato bolo životnou túžbou. K nim hovorí Pán Ježiš, keď hovorí o nespravodlivom správcovi.

c) Správca bol obžalovaný u svojho pána, že jeho majetok márneho a nesvedomite spravuje. Hospodár rozhodol sa, že ho prepustí zo svojich služieb. Správca uľakaný, dopočuje sa, že pán zbaví ho úradu, čo teraz, uvažuje: „Kopať nevládzem a žobrať sa hanbím“, hovorí sám sebe. Pracovať sa nikdy nenaučil, a žobrať pred dvermi tých, ktorým dlhý čas rozkazoval, bolo by hanbou.

Ako sa rozhodol? Ako sa postaral o to, aby bol zabezpečený hmotne, ak by ho pán prepustil? Utiekal sa k podvodu. Sfalšoval dlžobné listy a tak si zaistil bezpečnú ochranu u bývalých dlžníkov. Ak ho pán prepustí, prijmu ho oni z vďačnosti k sebe.

Vladár dozvedel sa o jeho nestatočnosti a evanjelium hovorí, že ho chválil, lebo konal opatrne... Na prvý pohľad divne znejú slová chvály. Ako to? Vladár pochválil nový podvod prepusteného správcu? My by sme čakali, že ho dá chytiť a postaví ho pred súd.

Slová pochvaly nepatria činu, ale pochválil jeho starostlivosť o budúcnosť. Tak ako on pamätal na svoju budúcnosť časnú, takou obozretnosťou máme my pamätať na svoju budúcnosť večnú.

d) Pán Ježiš mal s týmto podobenstvom ešte iný, vyšší cieľ na zreteli. Raz zavolá nás k sebe najvyšší vladár, Pán všetkých pánov, a povie: Vydaj počet zo svojho vladárstva! Ako zaistíme si jeho milosrdenstvo? Ako si zaistíme prístup do stánkov večných?

Dobrotivý Boh dal nám neoceniteľný dar, čas. Hovorí, že čas sú peniaze. Kresťan môže hovoriť, že čas je spasenie. Každú chvíľu môžeme spasenie získať, ale môžeme ho i stratiť. Krátku chvíľu ľútosti a pokánia dá nám odpustenie, milosť a spásu; niekoľko okamihov hriechu vrhne nás do zatratenia a večnej záhuby. Každý deň môžeme rozmnožovať zásluhy a tak stupeň blaženosti zväčšiť, ale môžeme i hriechy hromadiť a večnosť urobiť zúfalejšou.

Mnohí čas premrhávajú zbytočnými hovormi, hriechnymi rečami, zábavami, hriechom. Na všetko majú čas, len o svoju dušu sa starať nemajú času. Nemajú kedy sa pomodliť, nemajú kedy ísť na spoveď, nemajú kedy slúžiť Bohu.

Najlepšie poznajú cenu času duše zatratené. Keby úbohí zatratenci, hovorí sv. Ján Vianney, — mali čas, ktorý my mrháme, ako by ho využili! Keby len polhodinky mali, táto polhodinka by peklo vyľudnila.

Vladár v evanjeliu dobre, vlastne chytrácky využil čas svojho vladárstva, aby si zaistil budúcnosť. My musíme využiť Bohom nám darovaný čas tak, aby sme si zaistili večnú blaženosť. Amen.

— lštl. —

Nedeľa X. po Sv. Duchu.

O pravej zbožnosti.

Farizeji boli vážená židovská sekta a požívali u ľudí veľkej vážnosti a priazne. Pred ľuďmi sa robili zbožnými a dobrými, ale vo svojich srdciach boli hriešnikmi, lebo plní boli pýchy, zisťnosti, ctižiadosti a pretvarovania. Preto ich Pán Ježiš nazval obielenými hrobmi. Židia pochovali svojich mŕtvych do jaskýň, alebo do chodieb, ktoré vykopali do zeme, hroby vymurovali kameňom a nabielo ich zafarbili, takže zvonku zdaly sa byť pekné, ale znútra plné hniloby. Takými dobrými a zbožnými zdali sa na vonok farizeji, vedeli sa pred ľuďmi ukázať spravodlivými, ale ich dušu zožierali najrôznejšie hriechy. Na maličkosti dbali, maličernosti podľa litery zachovávali až veľmi úzkostlivo, ale z ťažkého hriechu nerobili si nič. Boli pyšní, akým bol i farizej v dnešnom sv. evanjeliu, nad iných sa vynášali, a inými pohŕdali. Keď konali niečo dobrého, úmyselne to robili pred ľuďmi, aby ich pochválili. Keď sa mali poistiť, namazali si tváre, aby sa utrápenejšími zdali, ale v skutočnosti pôsty

nezachovávali. Ustanovenia ľudské stavali nad zákon Boží, učili mnohé falošné náuky a hlásali falošné zásady, veľkú váhu kládli na staré podania a vonkajšie obyčaje náboženské, očakávali Vykupiteľa ako pozemského kráľa, a preto odporovali Pánu Ježišovi, ba prenasledovali ho. Slovo „farizej“ znamenalo pôvodne muža nad iných vynikajúceho a od iných odlišného, nad iných vzdelaného a zbožného. Za časov Pána Ježiša rovnalo sa názvu „pokrytec.“ Preto Pán Ježiš hovoril učeníkom: „Ak nebude hojnejšia spravodlivosť vaša, ako zákonníkov a farizejov, nevojdete do kráľovstva Božieho.“ (Mt 5, 20.).

Aká má byť naša zbožnosť, aby sme sa Bohu páčili?

Musíme sa usilovať, aby naša zbožnosť bola všeobecná, vždy a všade sa musíme usilovať páčiť sa Bohu, vždy Bohu slúžiť a nikdy Ho hriechom neobraziť. Farizeji nekonali tak, a preto ich Pán Ježiš často karhal.

Farizeji reptali proti učeníkom Pána Ježiša, že jedli rukami neumytými, ale sami nedbali, aby duševnú čistotu si zachovali. (Mt 15, 2.).

Pán Ježiš v deň sobotný uzdravil človeka 38 rokov nemocného, a preto Ho vyhlásili za rušiteľa soboty a chceli ho odsúdiť, učeníci trhali v sobotu klasy, lebo boli hladní, farizeji však ich vyhlásili za rušiteľov soboty. Farizeji v sobotný deň dobytča z jamy vyťahovali, ktoré im tam padlo, ale v sobotu sa radili u najvyššieho kňaza Kaifáša, ako by mohli zabíť Pána Ježiša. To však za hriech nepokladali.

Pánu Ježišovi vyčítali, že je s hriešnikmi, že sa s nimi shovára, lebo len seba pokladali za spravodlivých, ale dušu svoju od hriechu nechránili.

Vo Veľký piatok, keď ráno viedli Pána Ježiša k rímskemu vládarovi Pilátovi, aby Ho i on odsúdil na smrť, nevošli do jeho domu, lebo podľa ich učenia boli by sa poškvrnili, ale v srdci horeli pomstou a len jednu túžbu mali, aby Pilát vyniesol smrteľný výrok nad najspravodlivejším.

Toto boli farizeji, takáto bola ich zbožnosť, a preto im hovoril Pán Ježiš: „Beda vám, vy pokrytci!“

Toto karhanie patrí i mnohým kresťanom, lebo v mnohom sú podobní farizejom.

Mnohý je úzkostlivý a myslí si, že keď vynechá čo len najmenšiu modlitbu, zhreší, ale pritom ohovára a iných posudzuje. Mnohý katolík zdá sa byť zbožným, chodí na služby Božie, modlí sa, ale pritom žije v tajných hriechoch. Mnohé dieťa, mladík, rodičov poslúcha, sa im líška a potom okráda. Niektoré dievča sa vyoblieka a pekne vystrojí, pred ľuďmi na seba dbá, človek by si myslel, že je anjel, a ona je ako tí farizeji. Mnohí rodičia chodia na služby Božie, za nič by nevynechali v nedeľu sv. omšu, zdajú sa byť naozaj zbožnými, milými a úprimnými, že človek by ich za najdokonalejších mal. Žiaľ, oni sú ako farizeji. Prečo? Pozrite si ich večer. Dajú si do poriadku všetko, pozavierajú hydinu, nakrmia dobytok, pomodlia sa pred spánkom, pozrú ešte dobytok, ale na

svoje dietky nepozrú, kde je syn, kde je dcéra. Beda vám, pokrytci, lebo zabijate dušu svojho dieťaťa.

Naša zbožnosť musí byť všeobecná, nielen v jednej veci, ale vo všetkom sa musíme páčiť Bohu. To bude vtedy, keď každé prikázanie verne zachováme.

Dobré skutky ďalej nie preto máme konať, aby nás ľudia chválili, ale z lásky k Pánu Bohu. Farizeji tiež robili dobré skutky, ale pre chválu ľudskú.

Naša zbožnosť má byť úprimná, také majú byť naše modlitby. Majú vychádzať z milujúceho srdca, ináč sú mŕtve, a platia o nich slová Pána Ježiša:

„Tento ľud ctí ma perami, ale srdce jeho ďaleko je odo mňa.“

Z modlitby farizejovej vycítiť chlad a prázdnotu, ktorou plné bolo jeho srdce. Vycítiť z modlitby jeho pýchu a povyšovanie sa nad iných. To nebola pobožnosť, ale chvála samého seba a nie Boha.

Ináč sa modlil mýtnik, ktorého Židia pokladali za hriešnika. Vycítíme z nej poníženosť a pokoru, lásku a oddanosť k Bohu.

Buďme i my pokorní pred Bohom, vytrvanliví a plní ľútosti pri svojich modlitbách, aby sme sa páčili Bohu a boli vyslyšaní. Amen.

— lštl. —

Nedeľa XI. po Sv. Duchu.

Hluchonemí.

V životopise sv. Avita, pustovníka v VI. storočí, žijúceho v Orleansi, čítame, že hnaný túžbou po samote a rozjímaní, odišiel hlboko do lesov a tam v samote, neznámy svet, žil len svojej duši. Raz v noci dostal neočakávanú návštevu. Na dvere jeho izby klopali dvaja muži, priviedlo ich sem svetlo, prerážajúce cez škáry. Boli to dvaja bratia. Obaja boli hluchonemí, chudobní pastieri. Posunkami naznačovali, čo chcú. Chceli svoje zhasnuté fakle zapáliť od jeho ohňa. Pustovník ochotne svolil. Potom modlil sa vrúcne nad nimi, dotkol sa ich uší a jazyka a dôverne zvolal: „Effeta!“, t. j. otvor sa, a uzdravení boli obaja. Poučil ich vo sv. viere a prepustil.

Kto sleduje v životopisoch svätých ich divotvorné skutky, pozná, že zázraky, ktoré oni konali, sú opakovaním zázrakov Krista Pána, ako ich vo sv. evanjeliách čítame. Oni žili podľa Krista, a preto Kristus skrze nich konal zázraky.

Zázrak uzdravenia hluchonemého, o ktorom dnešné sv. evanjelium hovorí, je tak hlboký a symbolický, že formu jeho Cirkev prijala do obradov pri krste. Kňaz pri krste dotýka sa slinou uší krstencových a hovorí: „Effeta!“ V tomto obrade je prosba a modlitba, aby jeho duša, dosiaľ v hriechu dedičnom, otvorila sa svetlu slova Božieho. Je to modlitba, aby jeho dušu osvietila viera, ktorá pochádza zo slyšania, aby Krista

Pána vždy radostne vyznával a k Nemu, ako najväčšiemu Pánovi a svojmu dobrodincovi sa hlásil.

Duša jeho sa otvorila a prijala učenie Kristovo. Viera rástla, ale prišiel hriech, vzrástla pýcha, viera sa stratila, a mnohý človek stratil smysel pre vieru svojej mladosti. Nábožensky stal sa hluchonemým, životom svojím stal sa úplne bez mravných zásad.

Pozorujme ľudí, sledujme ich názory a reči. Majú najživší záujem o pokrok v technike, o politiku, o vymoženosti kultúry, ale o duševné veci a základné otázky života nemajú smyslu. Sú celé zástupy nábožensky hluchonemých.

Bolo to v jeseni r. 1084, keď na bránu kláštora ossiášskeho v Korutánsku zaklopal nemý pútnik a znakmi dával najavo, že by rád vstúpil do kláštora. Šlachetný opát Tencho vyslyšal jeho žiadosť a prijal ho za sluhu do kláštora. Nový rehoľník vykonával ochotne všetky práce cez 8 rokov. Ochorel a cítil, že sa blíži koniec jeho života, okolo jeho lôžka shromaždili sa rehoľníci a dosiaľ nemý začal hovoriť a prezradil svoje tajomstvo: „Som Boleslav II., kráľ poľský, ktorý za svojho panovania dopustil sa mrzkých skutkov. Ja som vlastnými rukami zabil Stanislava, biskupa krakovského, keď mi vyčítal môj hriešny život (1079). Pápež Rehor VII. ma vyobcoval z Cirkvi. Svedomie ma prenasledovalo svojimi hroznými výčitkami. Išiel som do Ríma a prosil som sv. Otca za odpustenie a zpätprijatie do lona sv. Cirkvi. Rozhrešil ma od mojich ťažkých hriechov a ja som sa na zpiatočnej ceste stavil v tomto kláštore, kde som zvyšok svojho života v pokání a sebazapieraní, ako sluha strávil, aby som rozhnevaného Boha smieril.“ Po krátkom smrteľnom boji vrátil svoju dušu Bohu.

Tento nešťastný kráľ bol duševne dlho hluchonemý. Napomínanie svojho biskupa, svojho svedomia nedbal, len za hlasom svojho tela bežal a dúškom pil z kalicha hriechu.

Nie sme podobní tomuto kráľovi? Azda i my sme boli a azda i teraz ešte sme hluchí na každé napomínanie svedomia, varovanie Cirkvi sv. Ona neúnavne hlása vôľu Božiu, zvony nás volajú k plneniu povinností kresťanských, koľkí sú hluchí na ich hlas, žijú, ako by Pána Boha nebolo. Mnoho je i nemých! Zabudli sa shovárať s Pánom Bohom, prestali sa modliť. Do chrámu, kde prebýva Pán Ježiš, nevojdu, neprídu Ho navštíviť; keď i prídu, ich prítomnosť nie je služba Božia, ale pohoršenie pre druhých. Čo by ste povedali o synovi alebo dcére, ktorí žijú v jednom dome, v jednej izbe so svojimi rodičmi, rodičia im všetko dávajú, šatia, a živia, a dievky by nemaly pre rodičov ani slova poďakovania, ani po-zdravu. My žijeme vo veľkom svete, ako by dome Pána neba a zeme, ktorý nás láskou a dobrodením zasypáva a nemáme pre Neho slovo po-zdravu a vďaky!

Aký dobrý a nekonečne milosrdný je Pán, že ani najväčší nevďak Ho nezatvrdí a nezavrhnne toho biedneho a pyšného tvora, človeka, hriešnika. Keď nechce po dobrom slúžiť Pánovi, navštevuje ho všelijakými kri-

žami a utrpením, aby sa spamätal. Ony sú mocným volaním Božím: „Effeta!“, ktoré otvára uši a rozväzuje jazyk, premieňa hriešnika na kajúcnika a privádza ho na cestu spásy, kde pozná svojho Boha, ktorého hriechami zanechal a opäť ho nájde.

Pred niekoľkými rokmi bola v Londýne kvetinárska výstava, na ktorej prvú cenu dostala dcéra istého robotníka, ktorá bývala so svojimi rodičmi v pivničnom, nízkom a vlhkom byte, zahalenom tmou. Zdá sa to nemožným, aby tam mohla vypestovať tak krásny kvet. Mala kvety v okne v malých hlinených nádobách. Každé ráno vykladala ich na dvor, a postavila ich tak, aby slnko na ne svietilo. Cez deň, keď slnko postupovalo a tieň už padal na ne, ona ich ďalej nosievala, aby lúče slnečné na ne padaly a mali dosť svetla a tepla. To rozhodlo, že dostala prvú cenu.

Duša ľudská je podobná kvetinám. Túži po svetle Božom. Len v Jeho lúčoch sa cíti dobre, tam prekvitajú čnosti, len tam je šťastná. Bez viery nikdy neokúsi opravdivého šťastia a pokoja, práve ako hluchonemý nikdy neprežije tie dojmy a zážitky, ako človek, ktorý má všetky smysly zdravé.

„Effeta“, „otvor sa“, nech sa náš sluch otvorí, aby sme počuli slová Božie a pravdu Božiu, nech sa otvorí náš jazyk ku cti a sláve Božej. Amen.

— lštl. —

Na sviatok Nanebevzatia Panny Márie.

Dnešný sviatok ustanovila Cirkev svätá preto, aby nám s roka na rok predkladala túto pravdu našej viery, že Panna Mária po svojej smrti s telom a dušou bola vzatá do neba. Zomrela síce prirodzenou smrťou, tak, ako zomierajú ostatní ľudia, ale jej telo sa v hrobe nerozpadlo. Boh nemohol dovoliť, aby telo matky, z ktorej sa zrodil Ježiš Kristus, sa zničilo v zemi. Preto naša sv. viera nás učí, že Boh Pannu Máriu s telom a dušou vzal do neba. Z tela Panny Márie nemáme nijakých pozostatkov, ako z tiel iných svätých. Ba ešte ani len to nevieme, kde bola Panna Mária pochovaná.

Dnešná sv. omša sa začína radostným spevom: Bola si vzatá do nebies, ó Mária! teší sa z toho chór anjelov. Sviatok Nanebevzatia Panny Márie nám takto dosvedčuje, že všetky koruny rýchlo padajú — i koruna moci, i koruna šťastia, cti a bohatstva. Len jedna koruna navždy zostáva: tá, o ktorej hovorí Písmo sv.: Buď verný až do konca a ja ti dám korunu života. Panna Mária túto víťaznú korunu dostala od svojho Syna v deň svojho nanebevzatia. Pozrime sa, ako?

Drahí v Kristu! Začiatok dnešnej sv. omše dvíha našu myseľ k nebeským výškam, ale evanjelium nás zase sťahuje na zem. Vovádza nás do Betánie, kde žil priateľ Kristov, Lazár a jeho dve sestry. Kristus sa v Lazárovom dome dobre cítil. Nebolo tej cesty do Jeruzalema, aby sa

Kristus v Betánii nebol zastavil. Dnešný úryvok z evanjelia je taký jednoduchý a milý. V dome Lazárovom nevidíme nijakého zázraku. Nestalo sa v ňom nič neobyčajného. Pred Kristom stoja dve sestry: Mária a Marta. Obidve boly horlivé duše. Obidve sa usilovaly zo všetkých síl. Lenže ich záujmy boly rozdielne. Marta priveľa sa starala o zemské veci. O kuchyňu a o poriadok v dome. Mária sedela pri nohách Kristových a sala do seba každé slovo, ktoré vyšlo z úst Kristových. Martu nakoniec práca v kuchyni omrzela a prišla zavolať sestru, aby jej pomáhala. Ale Kristus sa Dárie zastal. Nebola to lenivosť, ako si to, hádam, myslela Marta, keď Mária počúvala slovo Božie. Kristus potom nad obidvoma vyniesol konečný rozsudok. Martu pochválil za jej usilovnosť, ale Máriu ešte viac vyznačil, nakoľko jej činnosť vyhlásil za najpotrebnejšiu pre spásu duše. Tu najlepšie chápeme význam Kristových slov, ktoré povedal ešte na začiatku svojej činnosti: nielen z chleba žije človek, ale z každého slova, ktoré pochádza z úst Božích.

Nám sa to zdá trochu čudné, že práve túto čiastku nám dáva čítať Cirkev sv. dnes na sviatok Nanebevzatia Panny Márie. Čo majú spoločného s Pannou Máriou dve Lazárove sestry? Ale keď sa hlbšie zamyslíme nad životom Panny Márie a nad životom dvoch setsier, ako nám ich líči dnešné evanjelium, vidíme, že vlastne Panna Mária v svojom živote harmonicky spojila program Márie a Marty. Konala v svojej domácnosti drobnú prácu dňa, ako ju konajú všetky ženy. Starala sa o kuchyňu a o poriadok v dome. Ale pritom viedla hlboký duševný život. Jej myšlienky sa v každej chvíľke vznášaly k Bohu. Nebolo ani jedného momentu v celom jej živote, aby bola prerušila svoj kontakt s Bohom. A práve toto sa Bohu najviac páčilo na Panne Márii, keď ju vyvolil za matku svojho Syna. Že obyčajné veci vykonávala s neobyčajnou vernosťou. Bola ako by skromná fialôčka, ukrytá v zelenej tráve.

Z toho my všetci dostávame krásny príklad a povzbudenie, že aj my máme byť verní v malom, lebo plnenie povinností a svedomitosť aj v tých najmenších veciach žiada od nás sám Boh.

Celý náš život sa skladá z drobných povinností. Deň po deň sedieť v úrade nad zaprášenými papiermi. Deň po deň chodiť do školy a učiť sa. Deň po deň stáť na nohách v kuchyni a chystať jedlo. Deň po deň chodiť na pole a tam pracovať, aby bolo chleba. To sú tie drobné povinnosti, ale práve tie treba svedomite konať, lebo ony vyplňujú celý náš život. S nami je to tak, ako s veľkou lúkou, posiatou kvetmi, alebo s hviezdnatým nebom. Na lúke sú tisíce drobné kvietky a na nebi milióny hviezd. Spolu vytvárajú utešený obraz, hoci oddelené od celku samé v sebe veľa neznačia. I naše drobné práce robia takým utešeným celý náš život.

My nemôžeme ani konať diela, aby nás obdivoval celý svet. Ale preto nech nás ani hlava nebolí. Buďme radi, že o nás nik nevie. Strom na vysokom vrchu najskôr vyvráti búrka. Kvietok v údolí má svätý pokoj. I tá sláva, ktorou svet zahrňuje svojich miláčkov, je veľmi cha-

trná a nestála. Kto by sa len o ňu opieral, raz sa strašne sklame. Nie je to ani veľké umenie vrhať sa zúrive do hry alebo do bojov, keď vieme, že sa na nás pozerá tisíc očí a tleska tisíc dlaní. Toto je všetko ľudské a prirodzené.

Život Panny Márie nás však učí, že oveľa väčšiu cenu má život jednej matky, o ktorej nik nevie a ktorá cez celý život plní svoje drobné povinnosti doma a okolo detí. Cennejší je život otca, ktorý zarába statočnou prácou chlieb pre rodinu či už v úrade, na poli, alebo ako robotník. Veľkú hodnotu pred Bohom má človek, ktorý žije tichučko, ale koná dobro na každom kroku s tým povedomím, že všetko vidí Boh a na chvále ľudskej mu nezáleží. Áno, oko Božie všetko vidí a Boh najlepšie vie posúdiť, čo človekovi viac osoží pre večnosť. Či shon za slávou, či popularita u ľudu, tleskanie a obdivovanie, alebo skromný život, prežitý vo vernom plnení drobných povinností, ktoré prináša so sebou denný život. A my môžeme povedať vo svetle viery celkom iste, že to druhé. To je to: Mária si najlepšiu časťku vyvolila, ktorá jej nebude odňatá. Konečná odmena je: Buď verný až do konca a ja ti dám korunu života. Amen.

Dr. E. Stach.

Narodenie Panny Márie.

Medzi učencami katolíckeho bohoslovía sú dve rôzne mienky ohľadom cieľa a božieho úmyslu pri vtelení druhej božskej osoby. Jedni hovoria, že Kristus sa len preto stal človekom, lebo Adam zhrešil; keby Adam nebol zhrešil, nebol by sa Kristus stal človekom, lebo bolo by to zbytočné. Druhí naproti tomu sú toho náhľadu, že Kristus aj vtedy by sa bol stal človekom, keby Adam nebol zhrešil; lenže v tomto prípade by sa zjavil nie k vykúpeniu ľudského pokolenia, ale ako koruna a velebné zakončenie tvorstva. Celkom jedno je to však. V každom prípade by sa bol Kristus narodil zo ženy. V každom prípade stojí Mária v božích zámeroch. (Graber, *Ewige Wahrheit*, Pabernborn, 1940).

„Poďte všetci, ktorí sa bojíte Boha, ja chcem Vás poučiť, čo veľkého vykonal Pán na mojej duši!“ (Ž. 65, 16.).

Mária — ranná hviezda. Tisícročia halila svet tmavá noc, tma hriechu. Tisícročia bol svet v stave, o ktorom spieva Zachariáš v svojom chválospeve: „Ľudia sedia v tme a v tieni hriechu“ (Lk 1, 79.). Tu sa zjaví prvý raz v prvý slávny deň tohto sviatku na nebi hviezda, ranná hviezda, ktorá zvestuje blížiaci sa deň vykúpenia a spásy ľudí.“ „Nie je nijaký symbol v tomto svete znamení a znakov, ktorý by mohol lepšie predstaviť velebnosť onoho sveta, ako ranná hviezda. Ona je znakom prichádzajúceho dňa, predzvesťou vychádzajúceho slnka. Jej zjavenie zvestuje chorému v dlhých zimných nociach istý deň. Ona je prisľúbením svetla... Mária je podstatne prisľúbením a ranná hviezda jej najdokonalejším symbolom.“ (Newmann, *Der Maimonat*, Mainz, 1930).

Mária — duchovná ruža. Zem bola pre prvého človeka prekliata a mala v budúcnosti niesť len tnie a bodľač. Kvet čnosti a lásky zmizol. Kameňom a púšťou sa stalo všetko a nijaký kvet netešil ľudské oko. V prvý dnešný sviatok začala v tejto púšti kvitnúť duchovná ruža. Prvýkrát sa narodí človek, ktorý netkvie ďaleko od Boha, zafatený dedičnou vinou. Prvýkrát sa narodí človek, ktorého narodenie je sväté a ktorý čistý vojde do života. Prvýkrát, lebo Adam a Eva neprišli na svet cestou narodenia, ale boli stvorení v lesku neviny bezprostredne od Boha. Grécki Otcovia nazývajú Márie „dieťaťom božím“ a chcú tým naznačiť, že Ona nosí v sebe všetku hodnosť božieho dieťaťa, všetky jeho nepredstaviteľné tajomstvá. Čo učení bohoslovci vedia o hĺbkach života milosti, to platí zvláštnym spôsobom o „milostiplnej“. Mária božou láskou bola vsadená do vnútorného života Boha a tvorí živé spoločenstvo s Bohom. Život posväcujúcej milosti, to je účasť na živote Boha, vnorenie do hĺbky božskej činnosti, nachádza v Márii svoj vrchol. Mária stojí v srdci Najsvätejšej Trojice ako duchovná ruža a kvitne kvetmi božských čností.

Mária — archa úmluvy Nového zákona. Mária je archa úmluvy Nového zákona, ktorá neobsahuje kamenné tabule zákona a nádobu s mannou, ale živý nebeský chlieb, Syna večného Boha. Keď Boh v Starom zákone hovorí: „Z trónu milosti, z miesta dvoch cherubov, ktorí budú na arche úmluvy, chcem povedať všetko, čo ponúknem synom Izraela.“ (Ex. 25, 22.), tak to dokonale platí o Márii, živej arche Nového zákona. Aj v Novom zákone chce Pán hovoriť z trónu milosti k nám a tento trón milosti je Mária, archa úmluvy Nového zákona, osvietená svitom rannej hviezdy a okrášlená duchovnými ružami, a preto Ju pozdravujeme ako Prostrednicu milosti. Mária je živá archa, v ktorej Kristus prebýva nie ako Boh v Starom zákone, ale v ktorej Syn Boží má vlastný príbytok, pred ktorým sa klonia Cherubovia a pozdravujú Máriu ako Kráľovnú anjelov. Mária je archa úmluvy Nového zákona, ktorá sprevádza nový Izrael na moderných scestiach a ničí modly moderného Dagona. „Cunctas haereses sola interemisti in universo mundo — všetky bludy Ty sama si zničila na celom svete“. Mária je živá archa, ktorá rozdelí prúd smrti, ktorý nás delí od večnej zeme prisľúbenia.

V 4. kap. knihy sudcov a vypráva, že Jabin, kráľ Kanaan, dvadsať rokov utláčal Židov. Boh neopustil svoj ľud. Žila vtedy v Izraeli Bohom omilostená prorokyňa, Debora. Vyrovnávala spor medzi Židmi. Zavolala Baruka a žiadala v mene Boha, aby shromaždil vodcov k boju proti pohanom. Baruk povedal: „Keď Ty so mnou pôjdeš, pôjdem. Keď nie, ani ja nepôjdem.“ Ona odpovedala: „Ja tiahnem s tebou.“ Išli s vojakmi na vrch Tábor. Nastal boj. Zvíťazili. Také sú dejiny vyvoleného národa židovského. Také sú dejiny nového národa kresťanského. Je svetová vojna duchov. Ide o to, čo máme najdrahšie: Boh, duša, viera. V tomto boji potrebujeme pomoc. Potrebujeme ochranu. Potrebujeme od Boha poslanú prorokyňu, ktorá nás povedie do boja a vydobyje víťazstvo.

Prorokyňa Nového zákona je Mária.
Prorokyňa, ktorá nás povedie k víťazstvu, je Mária.
Prorokyňu, rannú hviezdu, duchovnú ružu, archu Nového zákona
pozdravujeme:

Ave, ave Maria!

Vojtech Hromník.

Kázne na sviatky:

Sv. Cyrila a Metoda.

„Dedičstvo otcov zachovaj nám, Pane.“

Je tomu niekoľko rokov, čo som cestoval sám severným Talianskom. Rýchlik letel divým a čarokrásnym horským krajom, veľkým to zázrakom prírody. Oko malo iste bohatú žatvu, ale bol som rád, keď do vlaku vstúpil mladý slovinský kňaz, ktorý mal spoločnú cestu aspoň na čas. Čítam nápisy na stanicích a začíname sa pomaly soznamovať. A vtedy vidím akýsi záhadný úsmev a iróniu na tvári spolucestovateľa. Z reči som ho poznal, ako ohnivého národovca a pochopil som jeho rozhorčenie. Na stanicích talianske nápisy, ale mladý kňaz vedel každý preložiť do slovinskej reči. Bola to krajina, ktorá v dobe neveľmi od nás vzdialenej sa dostala pod cudziu nadvládu, ktorá tam hneď začala svoju prácu. A celý krásny kraj sa mi zdal volať hlasom a výkrikom, ktorým starí gladiátori pozdraovali rímskeho cisára: Morituri te salutant. Tí, ktorí sú odsúdení na smrť, ňa pozdravujú.

Spomínam si dnes na to v deň sviatku sv. apoštolov Cyrila a Metoda, kedy s posvätnej pôdy Velehradu nesie sa k nebu úpenlivá a vrúcna prosba: Dedičstvo otcov zachovaj nám, Pane! A myy, vďačné deti sv. apoštolov, si dnes v krátkosti vysvetlíme význam sv. apoštolov našich, aby sme sa obnovili vo vernosti k ich jedinečne svätému odkazu.

1. Naši otcovia boli až do počiatku 9. storočia pohanmi. Kresťanstvo síce po r. 800 začalo k nám prenikať, ale bolo to len ojedinele, lebo prenikalo zo západu. Ani rečou tito západní hlásatelia kresťanstva nám neboli blízki, a preto kresťanstvo len ťažko zapúšťalo svoje korene v pôde duší. I keď r. 830 stál na Slovensku prvý chrám kresťanský, postavený kniežaťom Pribinom, ľud zotrval v pohanstve. A to bolo nebezpečné pre slovanské národy, ktoré vtedy spolu tvorili veľkú slovanskú ríšu, ktorej strediskom bol Velehrad. Bolo to nebezpečné preto, lebo pohanstvo národov slovanských dávalo zámlenku západným susedom, aby ich k viere donútili aj násilným spôsobom. A túto vec veľmi dobre chápalo knieža Veľkomoravskej ríše, Rastislav. Sám bol už kresťanom, ale chcel, aby národ ho v tejto viere nasledoval. A aby sa nemusel obracať na západ o vierozvestov, keďže takých, ktorí by ovládali jazyk

slovanský, nemohol dostať, obrátil sa na východ, do Carihradu, k cisárovi Michalovi. A cisár Michal ochotne vyhovel a tak r. 863 prichádzajú na Moravu a na Velehrad svätí solunskí bratia, Cyril a Metod.

Prichádzajú s láskou a prichádzajú ako praví apoštoli, prichádzajú, aby zachraňovali duše pre Krista a pre nebo. Prišli dobre ozbrojení pre svoju prácu, lebo nám priniesli to, čo nám chybovalo a za čo musíme ďakovať vždy veľkému filozofovi sv. Cyrilovi, priniesli nám prvé slovanské písmo a položili tak základ k slovanskému písomníctvu. A slovanský jazyk sa ozýval nielen pri kázňach, ktorými nám zvestovali vieru v jedného a pravého Boha, ale začal sa ozývať aj pri sv. omši, ktorú sv. bratia obetovali v jazyku ľudu srozumiteľnom, k čomu mali povolenie zo samého Ríma. A my dnes, po viac než tisíc rokoch môžeme plným právom povedať: Títo sú praví otcovia naši, títo sú najväčší dobrodinci naši, lebo ich zásluhou a ich prácou slovanské národy boli nielen zachované pri živote, ale sa dostali na úroveň ostatných vzdelaných národov sveta. Nezahynuly v ťažkých skúškach, nezahynuly v mori cudzoty, lebo keď aj „dielo meča, mladý štát Veľkomoravskej ríše nesvornosťou Slovanov zahynul, v pohromách nasledujúceho veku, dielo ducha, Metodovou apoštolskou horlivosťou vykonané, odoláva aj tisícročiu.“ (Palacký, kn. II.)

2. Je isté, bratia moji, že národy nežijú len zo svojej vonkajšej sily, že nežijú len zo svojej armády, ktorou naháňajú strach svojim susedom, že nežijú len z násilia, ktorým si podrobujú a do poddanstva uvádzajú ostatné národy, lebo život národa a najmä malého národa musí mať v svojom základe mravnosť. Je všeobecne známe, že za bohatú, i keď súčasne jednu z najmenších krajín sveta sa pokladá Švajčiarsko. Je to krajina, do ktorej sa shromažďujú peniaze celého sveta. A predsa sme mohli čítať, že predstavitelia tejto krajiny boli nútení svať anketu, na ktorej sa radili o tom, ako zabrániť úpadku krajiny a ako ju zachrániť pred vyhynutím. 20% manželstiev bezdetných, 30% o jednom dieťati, niečo málo o 2 dieťatkách — to všetko donútilo vážnych činiteľov krajiny k tomu, aby sa radili, ako zachrániť národ pred katastrofou. Je isté, že budú odmeňovať osobitnými premiami viacčlenné rodiny, je isté, že budú hľadať aj iné spôsoby záchrany, ale, myslím, že to všetko málo pomôže, ak tento národ sa nevráti ku Kristovi a kresťanskému životu. Hmotou hmotárstvo je ťažko liečiť a neskoro je volať na poplach, keď nevera ničila roky, ba môžeme smelo povedať, storočia zdravé jadro národa.

Mravnosť, bratia moji, rastie z viery a kde niet viery, je istý zánik pravej mravnosti. A túto vieru priniesli nám naši svätí apoštoli sv. Cyril a Metod. S touto vierou, opakujem, prežili sme najhoršie doby, prežili sme doby, kedy sa zdalo, že národ už ani nedýcha, že je mŕtvy, že jeho nepriatelia budú môcť nad ním zaspievať svoje Requiescat. Zradili ho aj tí, ktorí boli kosť z jeho kostí, krv z jeho krvi, zradili ho tí, ktorí mali byť jeho vodcami a ktorí za kus chleba, za úrad a priazeň mocných tohto sveta vedeli zapredať svoju vlasť a svoj národ, ktorý milovať je práve

takou povinnosťou, ako milovať svojich rodičov. A že národ nezahynul, že prežil tieto ťažké chvíle, za to musí byť vďačný tým, ktorí vytrvali a ktorí sa vedeli obetovať. A my dnes nesmieme zabúdať na tie jednoduché matky, ktoré nevedely ináč, než svoju reč, ktorú zdedily, ktorou svoje deti učily sa modliť k nebeskému Otcovi, na tie matky, ktorým najväčším bohatstvom bola modlitebná kniha a pátričky. A národ prežil tak svoje najťažšie chvíle.

A zdá sa, že žijeme asi v podobnej dobe. V tejto dobe treba, aby sme si boli povedomí tej sily, ktorá národ zachránila v dobách najhorších.

A je dobre spomenúť si tu na osud židovského národa, ktorému Boh poslal Spasiteľa, ktoré však národ, na strany rozdelený, neprijal. Odvrhol ho, ako to pekne naznačil sv. Peter v svojej reči po uzdravení človeka od narodenia chromého. „To je ten kameň, ktorý bol zavrhnutý od vás staviteľov, ktorý sa však stal kameňom uholným, a niet iného mena daného ľuďom, v ktorom by sme mali byť spasení. (Sk. ap. 4, 12.). Nie je to len znak spasenia, ale je to znak záchrany, je to záruka šťastia nielen pre jednotlivca, ale viac ešte pre celé národy. Keby to chcel znivočiť národ, sotva by našiel istejšiu a kratšiu cestu, než je tá, na ktorú vedú národ vodcovia ľahostajní a priamo nepriateľskí k tej viere, ktorú nám priniesli svätí otcovia naši Cyril a Metod.“ (Jaroš: Život podľa Srdca Pána.)

My preto dnes nemáme inej povinnosti, než sa obnoviť vo viere a ísť ďalej životom tak, aby sme využili všetkého toho bohatstva, ktoré nám viera dáva. Z nej sa zrodí pravá mravnosť, základ národného a všetkého života.

3. Dnes sa s nami raduje a plesá všetok slovanský svet, lebo svätí apoštoli naši sú apoštolmi všetkého Slovanstva. Všetci totiž ďakujú sv. apoštolom za dar viery, všetci skrze nich sa sklonili pred Ježišom Kristom. Ale Slovanstvo je rozdelené a najväčší jeho kmeň trpí najviac, lebo nemá možnosti žiť z viery a mať pevný základ svojho života. Myšlienka cyrilometodejská je myšlienkou sjednotenia Slovanov vo viere. A za túto myšlienku sa dnes k svätým apoštolom musíme vrúcne modliť. K tejto prosbe, ktorou sa dnes modlí celý slovanský svet: Dedičstvo otcov zachovaj nám, Pane, my dnes pripojíme pod sv. omšou ešte aj druhú prosbu: Sjednot', Pane, čo si spojil srdcom, vierou a jazykom. Čo Boh spojil, človek nech nerozlučuje. Daj, Pane, aby sme sa zas našli a aby sme Teba chválili verným slovanským srdcom, vernou slovanskou dušou, ako Ťa chválili tí, ku ktorým si poslal svätých svojich apoštolov, sv. Cyrila a Metoda. Dedičstvo otcov zachovaj nám, Pane! Amen.

Adolf Kejval.

ODPORÚČAME TIETO NOVÉ KNIHY SPOLKU SV. VOJTECHA

Dr. Karol Körper:

Prameň z Boha

II. vydanie.

Jedinečná modlitebná kniha slovenského katolíckeho inteligenta. Je v nej všetko, čo katolík potrebuje k praktickému náboženskému životu.

Cena: v koži so zlatorezom Ks 150.—.

Henrich Sienkiewicz:

Quo vadis?

Tri sväzky. Má strán: I. sv. 222, II. sv. 182, III. sv. 237. Vyšlo v edícii „Svet“ v serii C ako sväzok 4., 5. a 6. v preklade Mikuláša Stanu. Svetoznámy román z čias prenasledovania prvých kresťanov krvavým cisárom Nerónom. Sienkiewicz majstrovsky opisuje dva rozdielne svety: v bahne nemravnosti brodiaci pohanský Rím a čnostný obetavý život prvých kresťanov.

Cena: v pôvodnej väzbe všetkých 3. sväzkov Ks 180.—.

Kazimierz Rosinkiewicz:

Huncút

Román. Str. 245. Preložil P. G. Skalanovič. Huncút je anjelská detská duša, ktorá sa prebrodí špinou sveta a nie je ňou dotknutá. Šíri radosť zo života a vlieva nádej i do zúfalstva dospelých. Veľmi dobrá kniha ako pre dospelých, tak pre mládež.

Cena: broš. Ks 35.—, v pôvodnej väzbe s ochrannou obálkou Ks 45.—.

Z NOVÝCH VYDANÍ SPOLKU SV. VOJTECHA

L. Wallace:

Ben-Hur

I.—II. sv. Román z doby Krista Pána.

Cena: obidvoch sväzkov v pôvodnej väzbe Ks 140.—

Dr. Pavol Beňovský:

Poznámky k národnostnému princípu

Vydanie Slovenskej katolíckej akadémie. —

Cena: broš. Ks 65.—

A. Šenoa:

Zlatníkovo zlato

Román. — Cena v pôvodnej väzbe Ks 45.—

Juraj Bernanos:

Denník vidieckeho farára

Román. — Cena v pôvodnej väzbe Ks 40.—

Janko Alexy:

Dom horí

Román. Cena: broš. Ks 25.—

K. Rosinkiewicz:

Vlastnými silami

Román. Cena: broš. Ks 26.—

Viliam Máchal:

Dobré matky

Príklady z histórie o vynikajúcich matkách.

Cena: broš. Ks 15.—